

Pöytäkirja Suomen Sosialidemokraattinen Puolue — Finlands Socialdemokratiska Parti r.p:n varsinaisesta XXXIV puoluekokouksesta, joka pidettiin Helsingissä, Helsingin Työväentalolla 4.-7. 6. 1987 alkaen ensin mainittuna päivänä klo 10. 00.

Puheenjohtajina kokouksessa toimivat Kalevi Sorsa, Teuvo Kinnunen, Kaarina Suonio, Pentti Niittymäki, Leena Koikkalainen ja Pekka Morri sekä sihteereinä Matti Kouri, Viveca Lahti, Erkki Gröndahl, Matti Mikkonen, Pirkko Heikura ja Markku Kainulainen.

Puoluekokouksessa oli edustettuina 344 edustajaa.

ENSIMMÄINEN KOKOUPÄIVÄ

4. KESÄKUUTA 1987 KELLO 10.00

Työväentalon näyttämö oli puoluekokousta varten koristettu Suomen ja puolueen lipuilla. Puheenjohtajiston takana oli suuri puoluekokouksen tunnus: punainen ruusu ja teksti "Sosialidemokratia — aate joka etenee".

Puoluekokouksen avausjuhla alkoi klo 10.00 Helsingin Työväenyhdistyksen puhallinorkesterin esittämällä musiikilla. Orkesterin kapellimestarina toimi Esa Pethman. (Avausjuhlan ohjelma pöytäkirjan liitteenä, liite n:o 17)

1.

KOKOUKSEN AVAUS

Musiikkiesitysten jälkeen puheenjohtaja Kalevi Sorsa nousi puhujakorokkeelle ja avasi puoluekokouksen seuraavin sanoin:

Hyvät kunniajäsenemme, kutsuvieraat, julkisen sanan edustajat, toverit!

Avautuva puoluekokous asettuu neljänneksi merkkipaaluksi linjaan, joka alkoi Turusta vuonna 1899, jatkui Forssassa 1903 ja Helsingissä 1952.

Forssan kokouksen aikoihin sosialidemokratian päätaivoiteina oli työväestön vapauttaminen aineellisesta kurjuudesta ja tasavertaisten poliittisten oikeuksien valloittaminen. Helsingissä 1952 painopiste asettui taloudellisen kansanvallan laajentamiseen sekä Suomen rakentamiseen nykyaikaiseksi teollisuusvaltioksi ja hyvinvointiyhteiskunnaksi.

Tänään olemme saavuttaneet poliittisen vapauden ja suhteellisen laajan aineellisen hyvinvoinnin. Taloudellisen kansanvallan suhteen meillä on vielä pitkä tie kuljettavana, ja sille asetamme nyt suuntaviivoja. Mutta keskusteluun on noussut myös uusia aiheita: tiedon merkityksen kasvu ja tiedollisen epätasa-arvon uhat, ihmisen ja luonnon suhde sekä nopea kansainvälistyminen.

Tästä kokouksesta rakennamme omalta osaltamme siltaa tulevaisuuteen uudistamalla periaateohjelmamme. Niin toimiessamme teemme samalla kunniaa aikaisemille uudistajasukupolville.

Sosialidemokratian aate etenee, mutta aatteen lipunkantajat vaihtuvat. Keskuudessamme ei ole enää ainuttakaan Forssan kokouksen varsinaista puoluekokousedustajaa. Kuluneella puoluekokouskaudella joukostamme on poistunut myös moni edellisen periaateohjelmakokouksen aikaan puolueessamme vaikuttanut toveri.

Elämän rajan tuolle puolen on siirtynyt mm. maaherra Sylvi Siltanen, yksi sosialidemokraattisen naisliikkeen ja eduskuntaryhmän keskeisistä hahmoista.

Muita puoluekokouskaudella poismenneitä kunniajäseniä ovat: Veikko Aalto, Kustaa Alanko, Pirjo Elo, Yrjö Hätinen, Anna-Liisa Ikonen, Sulo Jokela, Elsa Kolinen, Einari Koskinen, Wälder Kuusela, Antti Laine, Vilho Lehtonen, Tommi Moilanen, Arvo Paasivuori ja Jalmari Tieno.

Pyydän, että yhdessä hetken hiljaisuudella kunnioitamme keskuudestamme poistuneiden toverien muistoa.

Puoluekokous kunnioitti seisaaltaan hetken hiljaisuudella poismenneiden tovereiden muistoa.

Hyvät toverit! Monet viestit historiastamme kertovat, että kaikilla sosialidemokratian sukupolvilla on ollut yhteiset perusarvot: vapaus, tasa-arvo, solidaarisuus ja kansanvalta. Mutta jokaisen sukupolven tehtävänä on soveltaa näitä arvoja uuteen tilanteeseen. Meidän on nyt osoitettava edeltäjiemme veroisiksi ja annettava omat vastauksemme tämän ajan haasteisiin, joista kenties keskeisin on kansainvälistyminen.

Sosialidemokratia on perusolemukseltaan kansainvälinen liike. Me korostamme niin kansojen kuin kansalaistenkin yhteistyötä. Eristäytyminen ja uhoaminen on meille vastenmielistä. Me haluamme rakentaa maailmaa sopien, ei sotien.

Työ aseidenriisunnan puolesta on jatkuvaa ponnistelua tämän periaatteellisen kantamme toteuttamiseksi. Olen aivan viime päivien aikana saanut olla kouriintuntuvasti mukana tässä työssä. Sosialistisen Internationaalin aseidenriisuntaneuvosto on vierailut molempien johtavien suurvaltojen pääkaupungeissa. Oma uskoni on, ettei aseiden varaan rakennettu turvallisuus voi olla kestävä. Tämä käsitys on matkan aikana vankistunut ja toivon — myös saanut ymmärtämystä.

"Nykyhetken sosialidemokraateille on mielestäni tunnusomaista huomattava rohkeus ottaa vastuuta. Eivätkä he pyri vastuuseen vain saadakseen valtaa, vaan koska he tietävät, että vastuu sosialidemokraattisten aatteiden toteuttamisesta on yhteiskuntamme kehityksen tässä vaiheessa suorastaan historiallinen tehtävä." Näin kirjoitti kirjeessään Willy Brandtille ja Olof Palmelle Bruno Kreisky toukokuussa 15 vuotta sitten.

Bruno on täällä tänään kunniavieraanamme. Hän edustaa sitä sosialidemokratian suurta sukupolvea, joka on ottanut ja kantanut vastuuta Euroopan rakentamisesta vii-

meisten vuosikymmenten ajan, ja on nyt väistymässä. Mutta Bruno jatkaa tätä vastuun kantamista niin Sosialistisen Internationaalin varapuheenjohtajana kuin Euroopan työllisyysongelmiin pureutuvan riippumattoman komission puheenjohtajana.

Toivotan Brunon ja hänen kauttaan kaikki kansainväliset sekä kotimaiset vieraamme sydämellisesti tervetulleiksi ja julistan SDP:n 34. puoluekokouksen avatuksi.

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p:n XXXIV puoluekokous julistettiin avatuksi.

Bruno **Kreisky** (Sosialistisen Internationaalin varapuheenjohtaja): Hyvät toverit! Olen erittäin iloinen siitä, että ystäväni suomalaiset sosialidemokraatit, joiden ystävä olen ollut jo vuosikymmeniä, ovat kutsuneet minut puoluekokoukseensa. Jokaisella sosialidemokraattisen puolueen puoluekokouksella on paljon työtä, paljon tekemistä, ja siksi vieraiden ei sovi puhua kauan.

En ole ensimmäistä kertaa Suomessa, olen käynyt täällä useasti. Sanon aivan avoimesti, olin täällä ensimmäistä kertaa talvisodan aikana, olin yhdessä Nilssonin, Bratellin ja monien muiden kanssa. Tästä sodasta oli demokraattisessa maailmassa hyvin epäselviä käsityksiä. Itse olin tuohon aikaan emigranttina Tukholmassa. Minut lähetettiin tänne, jotta olisin voinut saada tietoon totuuden tästä sodasta. Minä yritin tehdä tämän, mutta kaikki eivät pitäneet sitä oikeana. Minua ei sen vuoksi kaikkialla arvostettu. Sen jälkeen olen usein käynyt Suomessa.

Nyt niihin kolmeen kohtaan, joista aion puhua. Ensinnä haluan kiittää sydämellisesti pitkäaikaista ystäväni Kalevi Sorsaa siitä työstä, jota hän on tehnyt vuosikausia, vuosikymmeniä Sosialistisessa Internationaalissa kiinteässä yhteistyössä Olof Palmen kanssa rauhan hyväksi jo paljon ennen kuin se rauhantöy tuli muodikkaaksi.

Hän yhdessä muiden toverien kanssa Sosialistisessa Internationaalissa on vaikuttanut oleellisesti siihen, että rauhan- ja aseidenriisuntaliikkeistä on tullut niin vaikuttava tekijä jo paljon ennen kuin se on alettu ottaa vakavasti tässä maailmassa.

Seuraavaksi haluaisin luetella ne tehtävät, jotka tällä hetkellä sosialidemokratialle ovat tärkeitä ja jotka ratkaisevat tulevaisuuden. Ensimmäinen tehtävä on rauhan luominen. Mikäli pyörivällä, liikkuvalla maapallollamme ja ennen kaikkea myös maapallon ulkopuolella ei ole rauhaa, kaikki meidän pyrkimyksemme ovat turhia.

Toiseksi tänään on miljoonia työttömiä. Kun minusta tuli kansleri vuonna 1970, niin ajattelin jo silloin taaksepäin suurta työttömyysaikaa 30-luvulla. Tuolloin työttömyyden oloissa syntyi fasismi eri muodoissaan Saksassa, Italiassa ja muissa maissa. Korvissani soivat vieläkin italialaisen silloisen sosialistijohtajan Filippo Porantin sanat, kun hän saapui viimeiseen kokoukseemme, joka pidettiin Wienissä. Hän sanoi, älkää lainkaan uskoko, että fasismi olisi pelkästään italialainen ilmiö. Te kaikki tulette jäämään sen alle. Fasismi alkaa sotana kansan sisällä ja päättyy sotaan kansojen kesken.

Suomalainen ajatus oli, että Euroopan ammattiyhdistysliikkeen kaikki suunnat perustaisivat komission, joka käsittelisi työttömyyttä teollisuusmaissa. Siihen ehdotettiin mi-

nua, mutta minä olen toki vanha mies enkä enää niin tervekkään, ja minun olisi oikeastaan pitänyt sanoa ei. Mutta koska tunnen työttömyyden, koska olen itse elänyt työttömyyden kaikki muodot ja vaiheet, tunnen sen kaikki psykologiset ja poliittiset vaikutteet, otin velvollisuudekseni tehdä kaikkeni tämän komission eteen niin kauan kuin kykenen.

Se on eurooppalainen komissio. Se on puolueiden yläpuolella ja niistä riippumaton. Mutta siihen kuuluu myös Euroopan ulkopuolelta olevia merkittäviä miehiä: amerikkalaisia talousmiehiä, yksi intialainen, yksi japanilainen. Olemme koonneet siihen asiantuntijoita kaikkialta maailmasta. Tuloksia ei vielä ole käytettävissä. Ihmeisiin emme pysty. Mutta se, mitä me voimme, on kiinnittää ihmisten huomio tähän suureen ongelmaan, koska työttömyyttä ei käsitetä merkittävimpänä poliittisena kysymyksenä rauhan kysymyksen jälkeen.

Tämän halusin kertoa teille. Me haluamme kohottaa tämän kysymyksen ihmisten tietoisuuteen. Kerroin sen teille myös siksi, että puolueenne, kuten maanne hallituskin on aikanaan toiminut tässä asiassa aloitteentekijänä. Meidän on kohotettava ihmisten tietoisuutta. On nähty, etteivät kahdet suuret vaalit — ei Saksassa eikä Englannissakaan — ole muuttaneet tilannetta eivätkä nostaneet tätä kysymystä tärkeimpänä esiin. Mutta tietoisuus kasvaa, koska yhä useammat ihmiset kokevat huolestuneisuuden ja siksi tämä on tärkeää aikaa.

Lopuksi sanoisin mielelläni, koska en saa puhua liian pitkään, että meillä sosialidemokraateilla on suuria tehtäviä lähivuosina, jopa vuoteen 2000, ympäristökysymyksissä. Tulomme vuoteen 2000 mennessä tarvitsemaan ympäristökysymysten ratkaisemiseksi enemmän rahaa kuin puolustukseen.

Yhteistyössä kolmannen maailman valtioiden kanssa meidän on toteutettava uusia aatteita. Vanhat ideat ja ajatukset ovat johtaneet siihen, että kolmannelle maailmalle on syntynyt miljardien velat, eikä kukaan tiedä, kuka ne maksaa. Näiden rahojen murtoosan järkevä käyttö olisi vienyt kolmannen maailman valtioita huomattavasti eteenpäin. Tämän vuoksi meidän on kohotettava äänemme tänään.

Olen myöskin vakuuttunut siitä, että vain sosialidemokratia voi esittää uskottavaa roolia ratkaistaessa näitä kysymyksiä ja tehtäessä niitä keskeiseksi. Haluaisin kertoa erään henkilökohtaisen tarinan, joka on hyvin luonteenomaista tälle asialle. Olen kertonut sen jo usealle.

Itävallan fasismin aikana istuin vankilassa. Meitä oli kolme samassa sellissä; eräs kommunisti, joka myöhemmin taisteli Espanjassa, yksi natsi, joiden toiminta on kielletty ja minä, sosialidemokraatti. Oikeudenkäynnin jälkeen natsi tuli takaisin selliin ja kertoi saaneensa 7 vuoden tuomion. Hän sanoi, tuomio ei merkitse mitään. Viimeistään kahden vuoden kuluttua Hitler tulee ja vapauttaa minut. Kommunistinen sellitoverini sanoi hänelle, mutta kun Hitler tulee, hän tuo mukanaan sodan, jonka Hitler häviää, ja silloin tulee Stalin. Maailmat kaatuivat!

Ja siinä istuin, minä, pieni sosialidemokraatti. En voinut tukeutua Hitleriin niin kuin en Staliniinkaan, vain meidän aatteisiimme. Niille olemme pysyneet uskollisina, ja ne ovat lopultakin voittaneet.

Hyvät ystävät! Vanhalla miehellä saa olla haaveita. Kiitän teitä.

Puheenjohtaja: Kiitoksia Bruno, että viritit meidät oikeaan tunnelmaan. Suomen hallitus on eilen päättänyt myöntää 400 000 markkaa perustamasi komission työn aloittamiseksi.

Pyydän kokousta nyt nousemaan ja virittämään Kansainvälisen Työväenmarssin.

Kokousyleisö lauloi Kansainvälisen Työväenmarssin.

Puheenjohtaja: Toverit, juhla on ohi! Kiitämme soittokuntaa, kokous aloittaa työskentelynsä.

2.

KOKOUKSEN LAILLISUUDEN JA PÄÄTÖSVALTAISUUDEN TOTEAMINEN

Puheenjohtaja: Ensiksi todetaan puoluekokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.

Koollekutsumistavan laillisuuden toteaminen

Puheenjohtaja: Pyydän sihteeriä lukemaan puolueen säännöistä puoluekokouksen laillisuutta ja päätösvaltaisuutta koskevan kohdan, ilmoituksen puoluekokouksesta sekä varsinaisen kokouskutsun.

Kouri, Matti (sihteeri): Toveri puheenjohtaja! Puolueen sääntöjen 12 §:n mukaan: "Puolueen päättävältä käyttää puoluekokous, ei kuitenkaan niissä asioissa, jotka näiden sääntöjen mukaan kuuluvat puolueen neuvostolle, eikä myöskään niissä asioissa, jotka näiden sääntöjen mukaan on ratkaistava puolueäänestyksellä.

Varsinainen puoluekokous pidetään joka kolmas vuosi vuoden alkupuoliskolla. Kokouspaikasta ja ajasta päättää puolue-toimikunta. Varsinaisesta puoluekokouksesta on viimeistään kuusi kuukautta aikaisemmin ilmoitettava puoluelehdissä tai kirjallisella kutsulla puoluejärjestöille. Yhdistyslaissa tarkoitettu kokouskutsu on julkaistava puoluelehdissä viimeistään kaksi kuukautta ennen kokousta."

Ilmoitus varsinaisesta XXXIV puoluekokouksesta on julkaistu puoluelehdissä, riippuen niiden ilmestymispäivistä 11.—13. päivänä marraskuuta 1986 seuraavasti kuuluvalla ilmoituksella:

"ILMOITUS PUOLUEKOKOUKSESTA

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue, Finlands Socialdemokratiska Parti r.p:n XXXIV varsinainen puoluekokous pidetään Helsingissä, Helsingin Työväentalossa 4.-7. päivänä kesäkuuta 1987 alkaen ensin mainittuna päivänä kello 10. 00.

Kokouksessa käsitellään varsinaiselle puoluekokoukselle sääntöjen mukaan kuuluvat asiat.

Kokouksessa käsiteltäväksi tarkoitetut aloitteet on tehtävä puolueen sääntöjen 13 §:n määräämässä järjestyksessä.

Helsingissä 11. päivänä marraskuuta 1987.

**SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTINEN PUOLUE —
FINLANDS SOCIALDEMOKRATISKA PARTI r.p.**
Puoluetoimikunta

Kalevi Sorsa

Erkki Liikanen"

Yhdistyslain tarkoittama varsinainen kokouskutsu varsinaiseen XXXIV puoluekokoukseen on lähetetty puoluetoimistosta puoluejärjestöille 12. päivänä helmikuuta 1987 ja julkaistu puoluelehdissä niiden ilmestymispäivästä riippuen 12.—26. päivänä maaliskuuta 1987 seuraavasti kuuluvalla ilmoituksella:

"PUOLUEKOKOUSKUTSU

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue — Finlands Socialdemokratiska Parti r.p:n XX-XIV varsinainen puoluekokous pidetään Helsingissä, Helsingin Työväentalossa 4. — 7. päivänä kesäkuuta 1987 alkaen ensin mainittuna päivänä kello 10. 00.

Kokouksessa käsitellään puoluejärjestöille toimitettavassa esitysvihkossa olevat ja puolueen sääntöjen 15 pykälässä mainitut asiat, tehdyt sääntömuutosasiat sekä päätetään kiinteän omaisuuden kiinnittämistä, myymistä tai ostamista koskevista asioista.

Helsingissä 12. päivänä helmikuuta 1987

**SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTINEN PUOLUE —
FINLANDS SOCIALDEMOKRATISKA PARTI r.p.**
Puoluetoimikunta

Kalevi Sorsa

Erkki Liikanen"

Edelleen puolueen sääntöjen 13 §:n 4. momentin mukaan: "Puoluekokousaloitteet ja niihin liittyvät lausunnot painatetaan ja toimitetaan järjestöille esitysvihkona viimeistään kaksi kuukautta ennen sen kalenterikuukauden alkua, jona puoluekokous pidetään."

Varsinaiselle 34. puoluekokoukselle tehdyt aloitteet ja niihin liittyvät puoluetoimikunnan lausunnot on painatettu ja puoluetoimiston postikirjan mukaan toimitettu puoluejärjestöille 27. päivänä maaliskuuta 1987.

Puheenjohtaja: Voinemme todeta, että ilmoitus puoluekokouksesta sekä varsinainen puoluekokouskutsu puolueen varsinaiseen 34. puoluekokoukseen on julkaistu puolueen sääntöjen 12. §:n mainitseamalla tavalla ja ajassa. Edelleen voimme todeta, että

puoluekokoukselle tehdyt aloitteet niihin liittyvine lausuntoineen on painatettu ja toimitettu puoluejärjestöille puolueen sääntöjen 13. §:ssä edellytetyllä tavalla ja ajassa.

Todettaneen. Todetaan.

Edustajavaltakirjojen hyväksyminen, nimenhuuto ja kokouksen päätösvaltaisuuden toteaminen

Puheenjohtaja: Seuraavaksi otamme puoluetoimikunnan valitsemien puoluekokousedustajien valtakirjojen tarkastajien lausunnon. Pyydän sihteeriä lukemaan valtakirjojen tarkastajien lausunnon.

Sihteeri: Puoluekokousedustajien valtakirjojen tarkastajien lausunto kuuluu seuraavasti:

"Puoluetoimikunnan nimeäminä puoluekokousedustajien valtakirjojen tarkastajina olemme suorittaneet meille uskotun tehtävän ja todenneet puoluetoimikunnalle lähetyistä puoluekokousedustajien valtakirjoista seuraavaa:

Olemme todenneet puoluekokouksen osanottajille jaettuun luetteloon merkittyjen edustajien valtakirjat sääntöjen ja puoluetoimikunnan antamien ohjeiden mukaisiksi. Valtakirjojen tai edustajien vaalien suhteen ei ole tehty huomautuksia minkään piirijärjestön tai vaaliyhtymän osalta.

Esitämme, että puoluekokous vahvistaa oheisen luettelon mukaisesti puoluekokousedustajien valtuudet.

Helsingissä 28. päivänä toukokuuta 1987.

Puoluetoimikunnan nimeämät valtakirjojen tarkastajat:

Risto Tuominen Maijaliisa Nieminen

Uolevi Kaukovaara Jorma VVestlund"

Puheenjohtaja: Olemme kuulleet puoluetoimikunnan valitsemien puoluekokousedustajien valtakirjojen tarkastajien lausunnon.

Puoluekokous voinee yhtyä valtakirjojen tarkastajien lausuntoon ja vahvistaa valittujen puoluekokousedustajien edustajavaltuudet. Valtakirjojen tarkastajien lausunto merkitään kuulluksi. Merkitään.

Edustajavaltuudet vahvistetaan.

Lausunto merkitään kuulluksi.

Nimenhuuto

Puheenjohtaja: Seuraavaksi toimitetaan varsinaisten kokousedustajien nimenhuuto piirijärjestöittäin.

Koska tämä on suuri sali, pyydän paikalla olevia kokousedustajia vastaamaan nimenhuutoon kuuluvalla äänellä. Jos varsinainen kokousedustaja ei ole päässyt kokoukseen, pyydän, että valittu varaedustaja ilmoittautuu tällä kohtaa.

Pyydän sihteeriä toimittamaan nimenhuudon.

Sihteeri suoritti nimenhuudon.

Puheenjohtaja: Toverit, nimenhuuto on päättynyt. Todettaneen, että 344 puoluekokousedustajasta 337 ilmoittautui nimenhuudossa.

Pyydän piirisihteereitä huolehtimaan siitä, että nimenhuudosta poissaolleet tulevat ilmoittautumaan puheenjohtajistolle saavuttuaan kokoukseen. Vasta tämän jälkeen edustaja merkitään pöytäkirjaan. (Luettelo äänioikeutetuista edustajista pöytäkirjan liitteenä, liite n:o 1)

Nimenhuuto voitaneen nyt merkitä suoritetuksi. Merkitään.

Kokouksen päätösvaltaisuuden toteaminen

Puheenjohtaja: Olemme todenneet, että ilmoitus ja varsinainen kutsu puolueen 34. puoluekokoukseen on julkaistu puolueen sääntöjen määräämällä tavalla ja ajassa ja että puoluekokoukselle tehdyt aloitteet lausuntoineen on toimitettu puoluejärjestöille sääntömääräisessä ajassa.

Edelleen olemme todenneet, että puoluetoimikunnan valitsemilla puoluekokousedustajien valtakirjojen tarkastajilla ei ole ollut mitään huomauttamista valtakirjojen suhteen ja kun suoritettu nimenhuudossa 337 valittua edustajaa 344:stä on paikalla, niin voimme nyt todeta, että 34. varsinainen puoluekokous on laillisesti koollekutsuttu ja osanottajamäärältään päätösvaltainen käsittelemään kokouskutsussa mainitut asiat.

Todettaneen. Todetaan.

Todettiin, että Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p:n XXXIV varsinainen puoluekokous on laillisesti koollekutsuttu ja päätösvaltainen.

Puheenjohtaja: Tässä yhteydessä meidän tulee todeta myös muut läsnäolo-oikeudet henkilöt. Pyydän sihteeriä lukemaan puolueen säännöistä heitä koskevan kohdan.

Sihteeri: Toveri puheenjohtaja! Puolueen sääntöjen 14 §:n 2. momentin mukaan: "Puhe- ja esitysoikeus puoluekokouksessa on puoluetoimikunnan jäsenillä ja varajäsenillä, puolueen tilintarkastajain puheenjohtajalla, Sosialidemokraattisten Naisten ja so-

sialidemokraattisen nuorison keskusjärjestöjen edustajilla sekä puolueen eduskuntaryhmän edustajalla."

Puheenjohtaja: Järjestävä valiokunta esittää, että puhe- ja esitysoikeutettujen nimenhuutoa ei toimiteta, vaan puhe- ja esitysoikeutetut merkitään pöytäkirjaan läsnäolevina sen mukaisesti, kuin he ovat puoluekokoukskansliassa ilmoittautuneet. (Luettelo puhe- ja esitysoikeutetuista edustajista pöytäkirjan liitteenä, liite n:o 2)

Voidaanko järjestävän valiokunnan esitys hyväksyä?

Hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Lisäksi meidän tulisi todeta paikalla olevat läsnäolo- ja puheoikeutetut henkilöt. Pyydän sihteerä lukemaan puolueen säännöistä heitä koskevan kohdan.

Sihteeri: Toveri puheenjohtaja! Puolueen sääntöjen 14 §:n 3. momentin mukaan: "Läsnäolo- ja puheoikeus puoluekokouksessa on puoluepuheenjohtajan ja eduskuntaryhmän jäsenillä, puolueeseen kuuluvilla valtionpuheenjohtajan jäsenillä, puoluetuomaria edustavilla valtuutetuilla toimistijoilla, piiritoimikuntien edustajilla ja piirisihteerillä, puoluelehden valtuutetuilla edustajilla, Suomen Sosialidemokraattisen Opiskelijanuorison Keskusliitto ry:n ja Suomen Sosialidemokraattinen Raittiusliitto ry:n valtuutetuilla edustajilla sekä kotimaisilla ja ulkomaisilla kutsuvierailla."

Puheenjohtaja: Järjestävä valiokunta esittää, että läsnäolo- ja puheoikeutetut henkilöt merkittäisiin myös ilman nimenhuutoa pöytäkirjaan sen mukaisesti kuin he ovat ilmoittautuneet puoluekokoukskansliassa. (Luettelo läsnäolo- ja puheoikeutetuista henkilöistä pöytäkirjan liitteenä, liite n:o 3 sekä läsnäolo-oikeutetuista liitteenä n:o 4)

Voidaanko järjestävän valiokunnan esitys hyväksyä?

Hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Esityslistan kohta "Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen" on tullut loppuunkäsittelyksi.

3.

LÄSNÄOLO-OIKEUDEN MYÖNTÄMINEN TIEDOTUSVÄLINEIDEN EDUSTAJILLE

Puheenjohtaja: Seuraavaksi meidän tulee päättää läsnäolo-oikeuden myöntämisestä eri tiedotusvälineiden edustajille kokouksessa.

Puoluetuomikunta esittää, että tiedotusvälineiden edustajille myönnettäisiin läsnäolo-oikeus.

Myönnettäneen. Myönnetään.

Toivotan julkisen sanan edustajat tervetulleiksi puoluekokoukseen.

Kohta 3. loppuunkäsitlety.

Puoluekokous myönsi tiedotusvälineiden edustajille läsnäolo-oikeuden.

4.

KOKOUKSEN ESITYSLISTAN HYVÄKSYMINEN

Puheenjohtaja: Seuraavaksi käsitellään kokouksen esityslista ja sen hyväksyminen. Jo tässä vaiheessa toivon, että puoluekokous voisi työskennellä esityslistan puitteissa ottaen huomioon kokouksen joustavan kulun. Puoluetoimikunnan esitys puoluekokouksen esityslistaksi on jaettu kokousedustajien salkkuihin. Sitä ei tarvitse lukea. Halutaanko esityslistaan tehdä muutoksia? (Kokouksen esityslista pöytäkirjan liitteenä, liite n:o 5)

Keskustelu alkaa. Keskustelu päättynyt.

Puoluetoimikunnan esitys puoluekokouksen esityslistaksi hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Puoluekokous hyväksyi liitteen mukaisen esityslistan.

5.

KOKOUKSEN PUHEENJOHTAJAIN VAALI

Puheenjohtaja: Siirrymme nyt puoluekokouksen järjestäytymiseen ja siinä ensiksi kokouksen puheenjohtajain vaaliin.

Puoluetoimikunta esittää, että kokoukselle valittaisiin kuusi puheenjohtajaa.

Puoluetoimikunnan esitys lukumäärästä hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Puoluetoimikunta esittää puoluekokouksen puheenjohtajiksi seuraavia henkilöitä: Kalevi Sorsa, puoluetoimikunta; Teuvo Kinnunen, Kymi; Kaarina Suonio, Pohjois-Häme; Pekka Morri, Helsinki; Pentti Niittymäki, Vaasa ja Leena Koikkalainen, Varsinais-Suomi.

Keskustelu puoluetoimikunnan esityksestä alkaa. Keskustelu päättyy.

Puoluetoimikunnan esittämät henkilöt valittaneen kokouksen puheenjohtajiksi. Valitaan. Kiitän luottamuksesta valittujen puolesta.

Kohta 5. loppuunkäsitlety.

Puoluekokouksen puheenjohtajiksi valittiin Kalevi Sorsa, Teuvo Kinnunen, Kaarina Suonio, Pentti Niittymäki, Leena Koikkalainen ja Pekka Morri.

6.

KOKOUKSEN SIHTEERIEN VAALI

Puheenjohtaja: Seuraavaksi siirrymme valitsemaan kokouksen sihteereitä.

Puoluetoimikunta esittää, että kokoukselle valittaisiin yleissihteeri ja viisi sihteeriä.

Puoluetoimikunnan esitys lukumäärästä hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Puoluetoimikunta esittää, että kokouksen yleissihteeriksi valitaan Matti Kouri sekä muiksi sihteereiksi Markku Kainulainen, Pirkko Heikura, Matti Mikkonen, Viveca Lahti ja Erkki Gröndahl.

Heidät valittaneen. Valitaan.

Kohta 6 loppuunkäsitlety.

Puoluekokouksen sihteereiksi valittiin Matti Kouri, Markku Kainulainen, Pirkko Heikura, Matti Mikkonen, Viveca Lahti ja Erkki Gröndahl.

7.

KOKOUKSEN ÄÄNTENLASKIJAIN VAALI

Puheenjohtaja: Siirrymme esityslistan kohtaan 7. "Kokouksen ääntenlaskijain vaali". Puoluetoimikunta esittää, että puoluekokous valitsisi viisi ääntenlaskijaa.

Puoluetoimikunnan esitys lukumäärästä hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Puoluetoimikunta esittää, että kokouksen ääntenlaskijoiksi valitaan Anja Nurminen, Helsinki; Timo Pirttijärvi, Uusimaa; Pekka Mutanen, Etelä-Häme; Arja Mönkäre, Kymi ja Jari Blom, Keski-Suomi.

Edelleen puoluetoimikunta esittää, että ääntenlaskijain puheenjohtajana toimisi Jari Blom.

Ääntenlaskijat voitaneen valita. Valitaan.

Kohta 7. loppuunkäsitlety.

Puoluekokouksen ääntenlaskijoiksi valittiin Anja Nurminen, Timo Pirttijärvi, Pekka Mutanen, Arja Mönkäre ja Jari Blom.

8.

KOKOUKSEN PÖYTÄKIRJAN TARKISTAJAIN VAALI

Puheenjohtaja: Seuraavaksi valitsemme puoluekokouksesta laadittavan pöytäkirjan tarkistajat. Puoluetoimikunta esittää, että valittaisiin kolme pöytäkirjan tarkistajaa.

Puoluetoimikunnan esitys lukumäärästä hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Puoluetoimikunta esittää, että puoluekokouksesta laadittavan pöytäkirjan tarkistajiksi valitaan Kai Kalima, Helsinki; Tuula Haatainen, Helsinki ja Arto Polso Uusimaa.

Edellä mainitut henkilöt valittaneen pöytäkirjan tarkistajiksi. Valitaan.

Kohta 8. loppuunkäsitelty.

Puoluekokouksesta laadittavan pöytäkirjan tarkistajiksi valittiin Kai Kalima, Tuula Haatainen ja Arto Polso.

9.

KOKOUKSEN JÄRJESTYSSÄÄNNÖN HYVÄKSYMINEN

Puheenjohtaja: Seuraavaksi meidän tulee päättää kokouksen järjestyssäännöstä. Kokouksen järjestyssääntöhän pitää sisällään lähinnä puheenvuorojen pyytämiseen ja käyttämiseen sekä äänestyksiin liittyviä menettelytapoja. Puoluetoimikunnan esitys kokouksen järjestyssäännöksi on jaettu kokousedustajien salkkuihin. Sitä ei tarvitse tässä lähteä lukemaan. Järjestyssääntö rakentuu aikaisempien puoluekokousten järjestyssääntöjen pohjalle. Puoluekokouksen työskentelyn helpottamiseksi esitän, että kokousedustajat toimittavat puheenvuoroihinsa sisältyvät esitykset kirjallisina puheenjohtajiston pöydälle.

Keskustelu järjestyssääntöesityksestä alkaa. Keskustelu päättyy.

Järjestyssääntö voitaneen hyväksyä. Hyväksytään. (Kokouksen järjestyssääntö pöytäkirjan liitteenä, liite n:o 6)

Kohta 9. loppuunkäsitelty.

Puoluekokous hyväksyi liitteen mukaisen järjestyssäännön.

10.

VALIOKUNTIEN ASETTAMINEN

Puheenjohtaja: Seuraavaksi siirrymme valitsemaan puoluekokouksen valiokuntia. Voitaneen menetellä siten, että ensin päätetään valiokuntajako ja sen jälkeen niiden kokoonpano.

Puoluetoimikunta esittää, että kokoukselle valittaisiin viisi valiokuntaa: periaateohjelmavaliokunta, ohjelmavaliokunta I, ohjelmavaliokunta II, menettelytapavaliokunta ja järjestävä valiokunta.

Keskustelu valiokuntajaosta alkaa.

Bergholm, Jorma (Helsingin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Puoluetoimikunta on tarkoittanut, että tämä puoluekokous työskentelee olennaisesti toisin kuin ainakin kolme edellistä, joissa itse olen ollut puoluekokousedustajana. Valiokuntien määrää esitetään supistettavaksi. Ennen jokainen kokousedustaja saattoi vaikuttaa kokouspäätöksiin ensin jossain erityisvaliokunnassa ja sen jälkeen suuressa salissa. Nyt valiokuntiin kelpuutettuja on alle viidennes puoluekokousedustajista.

Työskentelytavan muutosesitystä on perusteltu mm. sillä kauniilla seikalla, että suuren salin vaikutusvaltaa pyritään lisäämään ja että kullakin kokousedustajalla olisi tasavertainen mahdollisuus vaikuttaa kaikkiin ratkaisuihin. Tällaisia pyrkimyksiä kannatan lämpimästi.

Nyt herää kuitenkin kysymys, miksi valiokuntajärjestelmän purkamista ei aloitettu, taikka esitetä aloitettavaksi sieltä, missä kaikkein suurin vallan keskittyminen piilee. Tarkoitan menettelytapavaliokuntaa. Sehän on ollut, ja tässä uudessa järjestelmässä on ilmeisesti entistä enemmän puoluekokouksen ylähuone, joka kertoo meille alahuoneen jäsenille, keitä meidän tulee valita puolueen johtoon ja mitä meidän tulee sanoa kaikkein keskeisimmistä poliittisista kysymyksistä.

Todellinen suuren salin vallan lisääminen ja puoluekokousedustajien tasavertaisuuden korostaminen voisi lähteä siitä, että jätettäisiin perustamatta koko menettelytapavaliokunta.

Koska realistina arvioin, että tämä ehdotus ei ehkä saavuta laajaa yksimielisyyttä, teen toisen ehdotuksen, joka johtaisi lähes samaan. Ehdotan, että menettelytapavaliokunta itse rajoittaisi omaa valtaansa ja näin osoittaisi hyvää esimerkkiä kaikille vallanpitäjille meillä ja muualla. Emme me tarvitse esitystä puolueen johtajiksi, puoluetoimikunnan jäseniksi, osaamme varmasti valita heidät muutenkin. Riittää, kun kerrotaan keitä tehtäviin on asetettu ehdolle.

Menettelytapavaliokunta voisi myös kieltäytyä ottamasta käsittelyynsä täällä salissa risiirtäisiksi osoittautuvia sisältökysymyksiä, kuten ainakin aiemmissa kokouksissa on ollut tapana. Ei sitä tarvitsisi säikkyä, että olennaisistakin asioista vähän useammin äänestää rätkäytettäisiin. Näin menettelytapavaliokunta toimisi ikään kuin julkilausumavaliokuntana, joka työstäisi paremmaksi puoluetoimikunnan esitystä sisäpoliittiseksi kannanotoksi. Siinäkin kyllä työtä riittää, siksi heikko tuo esitys on.

Kiinnitän huomiota vielä toiseen seikkaan koskien puoluekokouksen järjestäytymistä. Jonkun mielestä saattaa olla vähän hassua, että puoluekokouksen eräs valiokunta voi työskennellä täyttä häkää ennen kuin sitä on edes asetettu. Periaateohjelmavaliokunnan jäsenet, jotka ovat työskennelleet, niin varsinaiset jäsenet tässä valiokunnassa toki perustuvat puoluekokousedustajien esityksiin, siis piiriryhmien esityksiin.

Mutta tämä puoluekokous ei ole mitenkään voinut ottaa kantaa siihen, keitä toimii tämän tärkeän valiokunnan tärkeinä asiantuntijoina. Ymmärrän, että periaateohjelmavalio-
kunnan varhaisella kokoamisella on pyritty saamaan enemmän aikaa sen tärkeään
työhön. Vaikka mieleni ei lainkaan tee aiheuttaa harmia tai häiriötä ja tiedän, että puo-
luetoimikunta on paitsi kaikkivaltias myös kaukaa viisas, rohkenen yhdeltä pieneltä
osalta tehdä täydennysehdotuksen puolueitoimikunnan esitykseen.

Esittäisin, että periaateohjelmavalioikunnan asiantuntijajäsenlistaa täydennettäisiin to-
veri Risto Kolasella. Hän on poikkeuksellisella tarmokkuudella ja rakentavuudella osal-
listunut ohjelmatyöhön jo vuosikautia ja voisi varmaan antaa panoksensa myös näiden
viime päivien loppurutistukseen.

Puheenjohtaja: Toveri Bergholm, ymmärsinkö oikein, että teit kaksi esitystä? Yksi, että
menettelytapavalioikuntaa ei perustettaisi, kaksi, että Kolanen tulisi mukaan periaateoh-
jelmatoimikuntaan.

Bergholm, Jorma: Teen vain kakkosehdotuksen.

Puheenjohtaja: Ensimmäinen oli siis vain mielipide. Mitä sanotaan valiokuntajaosta,
josta olemme keskustelemassa?

Vieläkö keskustelu siitä jatkuu? Keskustelu päättyy.

Puolueitoimikunnan esitys valiokuntajaoksi voitaneen hyväksyä. Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Seuraavaksi valiokuntien kokoonpano. Tässä voitaneen ottaa huomi-
oon toveri Bergholmin edellä käyttämä puheenvuoro siltä osalta, kuin se koski erään
valiokunnan kokoonpanoa. Kokousedustajien salkkuihin on jaettu puolueitoimikunnan
esitys valiokuntien kokoonpanoiksi. Valiokuntien kokoonpanoa ei tarvitse lukea, vaan
mahdolliset henkilömuutokset esitetään kunkin valiokunnan kohdalla. Valiokunnat voi-
taneen käsitellä esityslistan mukaisessa järjestyksessä.

Hyväksytäänkö menettelytapa. Hyväksytään.

Nyt sitten periaateohjelmavalioikunta. Keskustelu periaateohjelmavalioikunnan kokoon-
panosta jatkuu. Kimmo Järvinen Uudeltamaalta on pyytännyt puheenvuoron.

Järvinen, Kimmo (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Toveri Berg-
holm kävi äsken pitämässä aivan ansiokkaan puheenvuoron, jossa hänellä oli ensim-
mäisenä osana mielenilmaus, kuten hän itse sen totesi, valiokuntien asemasta ja me-
nettelyvaliokunnan osalta. Ensin tarvitsee todeta, että tuo mielenilmaus oli miellyttävä
ja toivottavaa on, että tämän suuntaista linjaa ryhdytään noudattamaan.

Mutta varsinainen asia on periaateohjelmavalioikunta, jonka asiantuntijoiden osalta ha-
luaisin tuoda esille myös Risto Kolasen nimen. Hän on sangen keskeisesti ollut muka-
na siinä vaiheessa, kun olemme käyneet tätä keskustelua periaateohjelmasta. Hän on
ollut keskeisesti mukana myös siinä vaiheessa, kun nuorisoliitto kävi omaa keskustelu-
aan omasta periaateohjelmastaan, ja näkisin, että hän olisi erittäin hyvä linkki tuomaan

niitä mietteitä, joita ajattelevien nuorten parissa tänä päivänä on myös tähän viimehetken periaateohjelman työskentelyyn, joten kannatan toveri Bergholmin tekemää esitystä Risto Kolasen valinnasta asiantuntijaksi periaateohjelmavaliokuntaan.

Puheenjohtaja: Vieläkö on puheenvuoroja periaateohjelmavaliokuntaan? Käsitinkö oikein Bergholmin kannattaman esityksen, että kysymys on asiantuntijasta periaateohjelmavaliokunnalle?

Voinemme nyt hyväksyä periaateohjelmavaliokunnan kokoonpanon. Voidaanko periaateohjelmavaliokunnan kokoonpano esityksen mukaisesti hyväksyä? Hyväksytään.

Periaateohjelmavaliokunta valittiin liitteen mukaisessa kokoonpanossa.

Puheenjohtaja: Esitän, että periaateohjelmavaliokunta niin kuin muutkin valiokunnat voivat kutsua asiantuntijansa itse. Voidaanko tämäkin hyväksyä?

Kuka pyysi puheenvuoron?

Bergholm, Jorma: (Puheenvuoro ei kuulu)

Puheenjohtaja: Minä olen tehnyt toisen esityksen. Toivooko Bergholm, että äänestään menettelytavasta, jolla valiokuntien asiantuntijat kutsutaan?

Olen esittänyt, että kukin valiokunta voi itse kutsua asiantuntijansa. Toveri Bergholmin ehdotus tarkoittanee, vaikka se tässä onkin koskenut henkilöä, että valiokuntien asiantuntijat valittaisiin puoluekokouksen toimesta.

Olenko selostanut oikein tehdyn esityksen? Äänestysselostus hyväksytään. Asiasta on siis äänestettävä.

Äänestys

Puheenjohtaja: Kehotan niitä, jotka kannattavat tekemääni esitystä valiokuntien asiantuntijain kutsumistavasta, nostamaan edustajakorttinsa. Kehotan ääntenlaskijoita ryhtymään toimeensa.

Nyt kortit ylös, olkaa hyvä! Edellyttääkö kokous, että äänet lasketaan, vai riittääkö ääntenlaskijoitten arvio? Arvio riittää.

Tämän jälkeen toveri Bergholmin esitys. Kortit ylös, olkaa hyvä! Ääntenlaskijoitten puheenjohtajan arvio. Puheenjohtajan esitys on saanut selvän enemmistön.

Hyväksytään. Kukin valiokunta on täten vapaa kutsumaan asiantuntijansa.

Puheenjohtaja: Jatkamme valiokuntien valintaa. Ohjelmavaliokunta I. Muistanette, että tämä valiokunta käsittelee siis aloitteet 6—30, siis kansainväliset asiat, 91—97 ympäristöasiat, 154—168 koulutus- ja kulttuuripoliittiset, 188—202 kunnallispoliittiset sekä 203—210 maaseutua koskevat aloitteet sekä näihin liittyvät ohjelmat.

Keskustelua. Keskustelu päättyy.

Tänne on ilmoitettu muutos esitykseen, eli Keski-Suomen piirin edustajaksi Juhani Kolan sijaan tulisi Pirjo Käpylä.

Täten muutettuna esitys voitaneen hyväksyä. Hyväksytään.

Ohjelmavaliokunta I valittiin liitteen mukaisessa kokoonpanossa.

Puheenjohtaja: Siirrymme valitsemaan ohjelmavaliokunta II. Tämä käsittelee kannoton puoluetoiminnasta, esityksen jäsenmaksuista sekä aloitteet 31—90, siinä on laki- ja hallintoaloitteet, elinkeinopolitiikkaa ja energiapolitiikkaa koskevat aloitteet. Aloitteet 98—153 vero-, asunto- ja sosiaalipolitiikkaa koskevat aloitteet, 169—187 työllisyyttä ja työnvälitystä koskevat aloitteet ja työelämän uudistusta koskevat aloitteet, 211—270 sääntö-, järjestötoiminta- sekä järjestöjen taloutta sekä viestintää koskevat aloitteet.

Keskustelu alkaa. Päättyy.

Ohjelmavaliokunta II kokoonpano voitaneen nyt hyväksyä jaetun esityksen mukaisesti. Hyväksytään.

Ohjelmavaliokunta II valittiin liitteen mukaisessa kokoonpanossa.

Puheenjohtaja: Menettelytapavaliokunnan valinta.

Keskustelu menettelytapavaliokunnan kokoonpanosta alkaa. Puheenvuoro Liisa Jaakonsaarelle Sosialidemokraattisista Naisista.

Jaakonsaari, Liisa (Sosialidemokraattiset Naiset): Toveri puheenjohtaja, hyvät puolue-toverit! Kokouksen puheenjohtajan Kalevi Sorsan ollessa pääministeri Suomeen saatiin tasa-arvolaki, jonka henki on, että naisten asiantuntemusta käytetään ennen kaikkea päätöksenteon valmistelussa. Laki ei tietenkään suoranaisesti koske SDP:tä. Siinä lakitekstissä ei mainita, että tämä koskee myös meitä, vaan olettaisin, että elämme niin kuin opetamme. Tämä menettelytapavaliokunnan, joka on tämän kokouksen tärkein valiokunta, kokoonpano kyllä kielii siitä syvästä konservatismista, mikä sosialidemokratiseen puolueeseen kätkeytyy eli viidestätoista menettelytapavaliokunnan jäsenestä on yksi nainen. Eläköön Lappi! Hyvä Lappi, että olette tehnyt esityksen.

Näitä vallankäytön hierarkioita pitäisi ryhtyä vähitellen purkamaan myös tässä puoluekokouksessa. En ole koskaan ollut sitä mieltä, että tasa-arvo olisi jotain kiintiöitä tai prosentteja, tasa-arvo on oikeudenmukaisuutta, ja tämä menettelytapavaliokunnan kokoonpano on epäoikeudenmukainen naisille, jotka olivat varsinkin viime vaaleissa myös vaalien voittajia. Jos tekisin toisenlaisen esityksen, niin sillä olisi vain mielenosoitusarvoa, ja en tee sitä, mutta tietenkin olisin iloinen sosialidemokraattisten naisten puolesta, jos joku piiriryhmä tässä nopeasti reagoisi tähän Lapin edistykselliseen esimerkkiin ja tekisi toisenlaisen esityksen.

Puheenjohtaja: Keskustelu jatkuu. Muita puheenvuoroja ei ole pyydetty.

Päätyykö keskustelu? Keskustelu on päättynyt.

Puoluetoimikunnan esitys menettelytapavaliokunnan kokoonpanoksi voitaneen hyväksyä. Hyväksytään.

Menettelytapavaliokunta valittiin liitteen mukaisessa kokoonpanossa.

Puheenjohtaja: Nyt siirrymme valitsemaan järjestävää valiokuntaa. Keskustelu järjestävän valiokunnan kokoonpanosta alkaa. Siihenhän ehdotetaan kokouksen puheenjohtajat ja sihteerit.

Päätyykö keskustelu? Keskustelu on päättynyt.

Puoluetoimikunnan esitys järjestäväksi valiokunnaksi hyväksytään.
Näin on esityslistan kohta 10 loppuun käsitelty.

Järjestävään valiokuntaan valittiin puoluekokouksen puheenjohtajat ja sihteerit.
(Luettelo valiokuntien kokoonpanosta pöytäkirjan liitteenä, liite n:o 7)

Pyydän valittuja kokouksen puheenjohtajia ja sihteereitä saapumaan puheenjohtajapöydän taakse siinä järjestyksessä kuin järjestävä valiokunta on aikataulunsa suunnitellut.

Pyydän toveri Kinnusta nyt tulemaan kokouksen puheenjohtajaksi.

17.

MÄÄRÄTÄÄN TILINTARKASTAJAIN PALKKIOT SEKÄ PUOLUEKOKOUSEDUSTAJAIN JA PUOLUENEUVOSTON JÄSENTEN PÄIVÄRAHAT

Puheenjohtaja: Hyvät toverit! Pyydän saada kiittää valittujen kokousvirkaileijoiden puolesta meille osoittamastanne luottamuksesta ja toivon ja olen vakuuttunut siitä, että hyvässä yhteistyössä me saamme tämän kokouksen loppuunsaatetuksi.

Tämän jälkeen esitän kokoukselle, että siirrymme käsittelemään asialistan kohtaa 17, jossa käsitellään kokousedustajillekin tärkeää asiaa. Määrätään tilintarkastajain palkkiot sekä puoluekokousedustajaa ja puoluepuolekoston jäsenten päivärahat.

Keskustelu esityslistan muutoksesta alkaa. Keskustelu päättyy.

Muutos hyväksyttäneen. Hyväksyttäneen.

Pyydän sihteeriä lukemaan puoluetoimikunnan esityksen tähän esityslistan kohtaan.

Sihteeri: Toveri puheenjohtaja. Puoluetoimikunta esittää asiasta seuraavaa:

"Puoluetoimikunta esittää 34. puoluekokoukselle,

että tilintarkastajille maksettaisiin palkkiota esitetyn laskun mukaan,

että varsinaisille puoluekokousedustajille maksettaisiin päivärahaa 125 markkaa vuorokaudelta. Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupungeista oleville päiväraha olisi 70 markkaa. Kokousedustajien tulee itse huolehtia majoituskuluistaan,

että niille varsinaisille kokousedustajille, joilta työnantaja suorittaa ansionvähennyksen kokouspäiviltä, maksettaisiin ansionmenetykskorvausta 125 markkaa vuorokaudelta, kuitenkin enintään 2 työpäivältä. Tämän lisäksi puoluekokousedustajat saavat ruokaliput, jotka oikeuttavat ruokailuun kokouspäivinä.

että varsinaisten puoluekokousedustajien matkakulut puoluekokoukseen ja takaisin maksettaisiin käyvän linja-autotaksan tai Valtionrautateiden toisen luokan mukaisesti,

että edellä esitettyjä korvauksia sovellettaisiin myös puoluepuoleuvoston jäseniin puoluepuoleuvoston kokouksissa 1988—90."

Puheenjohtaja: Olemme kuulleet puoluetuimikunnan esityksen.

Keskustelu asiasta alkaa. Keskustelu päättyy.

Puoluetuimikunnan esitys on tullut puoluekokouksen päätökseksi.

Kohta 17. loppuunkäsitely.

Puoluekokous päätti, että tilintarkastajille maksettaisiin palkkiota esitetyn laskun mukaan,

että varsinaisille puoluekokousedustajille maksettaisiin päivärahaa 125 markkaa vuorokaudelta. Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupungeista oleville päiväraha olisi 70 markkaa. Kokousedustajien tulee itse huolehtia majoituskuluistaan,

että niille varsinaisille kokousedustajille, joilta työnantaja suorittaa ansionvähennyksen kokouspäiviltä, maksettaisiin ansionmenetykskorvausta 125 markkaa vuorokaudelta, kuitenkin enintään 2 työpäivältä. Tämän lisäksi puoluekokousedustajat saavat ruokaliput, jotka oikeuttavat ruokailuun kokouspäivinä.

että varsinaisten puoluekokousedustajien matkakulut puoluekokoukseen ja takaisin maksettaisiin käyvän linja-autotaksan tai Valtionrautateiden toisen luokan mukaisesti,

että edellä esitettyjä korvauksia sovellettaisiin myös puoluepuoleuvoston jäseniin puoluepuoleuvoston kokouksissa 1988-90.

11.

POLIITTINEN TILANNE

Puheenjohtaja: Tämän jälkeen siirrymme takaisin esityslistassa kohtaan 11, jossa on poliittinen tilanne. Poliittisen tilannekatsauksen esittää puheenjohtaja Kalevi Sorsa. Ole hyvä, Kalevi!

Puheenjohtaja Kalevi **Sorsa:** Tämän puoluekokouksen tehtäväkenttä on poikkeuksellisen mittava. Periaateohjelmassa on määriteltävä puolueen pitkän tähtäyksen tavoitteet. Järjestöelämän täysuudistus on pantava liikkeelle. Puoluejohto on uusittava.

Lopulta on arvioitava uudet poliittiset kuviot ja evästettävä puolueen käytännön politiikka edessä olevaksi puoluekokouskaudeksi. Tämän viimeksi mainitun keskustelun olen saanut tehtäväkseni nyt avata.

Sosialidemokraattinen puolue on vaalitappiostaan huolimatta edelleen selvästi Suomen suurin puolue. Ja vieläkin selvemmin olemme maan yhtenäisin ja toimintakykyisin puolue. Sisäiset jännitteemme ja kiistamme ovat muihin puolueisiin verrattuna sittenkin sangen vähäisiä.

Hallitusyhteistyössä meillä on uusi kumppani. Tämän uuden yhteistyön aloittaminen varmasti hiukan hirvitti meitä kaikkia. Mutta toistaiseksi yhteistyö on ollut ilmapiiriiltään ja tuloksiltaan ihan kelvollista, ainakin parempaa kuin sitä edeltänyt.

Punamusta hallitusyhteistyö on kuitenkin punamultaa vaikeammin ennakoitavissa. SDP ja keskustapuolue tunsivat toisensa pitkältä ajalta, jotkut sanovat valitettavan pitkältä ajalta ja valitettavan hyvin. Aivan viime vuosiin saakka ne suurin piirtein tiesivät, mitä hankaluuksia toiselta saattoi odottaa. Nyt SDP:n ja kokoomuksen on haettava tuo sama oppi kokemuksen kautta. Ei siitä pelkkää ruusuilla tanssia tule, mutta ei kyllä ruiskukillakaan.

Olisi houkuttelevaa aloittaa poliittisen tilanteen arvioiminen suoraan uuden hallitusratkaisun jälkeisistä tunnelmista. Mutta kenties on paikallaan sittenkin arvioida vielä keran päättyneen punamultayhteistyön saavutuksia ja niitä syitä, jotka johtivat tämän yhteistyön päättymiseen. Kun meillä on selvä käsitys menneestä, voimme arvioida uutta tukevammalta pohjalta.

Puoli vuosisataa kestäneen ja merkittäviä yhteiskunnallisia uudistuksia tuottaneen punamultayhteistyön rapautuminen tuli erityisen selvästi esiin parin viime vuoden aikana. Keskustapuolueen perinteinen edunhankintapuolueen rooli alkoi olla yhä vaikeammin sovitettavissa uuden yhteiskunnallisen murroksen vaatimuksiin. Perimmältään oli kysymys siitä, että keskustapuolueen yritykset uudistua yhteiskuntamuutoksen mukana jäivät pelkäksi suupuheeksi.

Lyhytnäköinen poliittisten etujen kalastelu esti järkevän, vastuullisen maatalouspolitiikan, jota sosialidemokraatit puolestaan vaativat. Keskustapuolue esti tuotannon määrän sopeuttamisen kohtuullisiin mittoihin, vaikka sitä kotimaisten tarpeiden lisäksi vaatii myös maailmankaupan yhä karumpi todellisuus.

Toinen esimerkki löytyy työllisyyspolitiikasta. Keskustapuolueelle tuntui tärkeimmältä ihmisten pitäminen kepun perinteisillä kannatusalueilla — taloudellisesti ja sosiaalisesti lamauttavan pitkäaikaistyöttömyyden uhallakin. Samalla se teki kaikkensa vastustaakseen huomion kiinnittämistä perinteisten teollisuuspaikkakuntien kärjistyviin ongelmiin.

Keskustapuolueen etupoliittisen ajattelun kapeus aiheutti vaikeuksia sopia palkanansaitsoijille tärkeistä asioista. Jokaisesta oli maksettava kepulle erityinen vero. Asuntopolitiikassa, verotuksessa, lasten hoidon järjestämisessä ja väestökeskusten palveluiden turvaamisessa SDP jäi yksin kansalaisten suuren enemmistön puolelle. Meille se tehtävä kyllä sopi ja sopii tästä eteenkin päin, mutta haluamme näiden asioiden hoidossa entistä parempia tuloksia.

Kaikesta edellä sanotusta huolimatta punamultayhteistyön arvoa ja merkitystä ei pidä punnita vain sen ikävien päätösvaiheiden perusteella. Nykyinen suomalainen hyvinvointiyhteiskunta on merkittävilta osilta rakennettu SDP:n ja maalaisliittokeskustapuolueen yhteistyön tuloksena. Se saavutus jättää suomalaisen poliittiseen historiaan sittenkin vahvemman jäljen kuin yhteistyön loppuvaiheen vastakohtaisuudet.

Punamultayhteistyön kariutumisen varsinaiset syyt olivatkin poliittisia ja liittyivät keskustapuolueen valtopoliittikaan ja siitä johtuneeseen linjan muutokseen, eli käännöksen oikealle.

Selkeä merkkipaalu tällä tiellä oli puheenjohtaja Väyrysen puhe keskustapuolueen puoluevaltuuskunnassa huhtikuussa viime vuonna. Siinä Väyrynen asetti tavoitteeksi vasemmiston, erityisesti sosialidemokraattien vaikutusvallan vähentämisen. Kaiken kaikkiaan puhe oli raju hyökkäys punamultayhteistyötä vastaan ja tähtäsi porvarillisen määräysvallan voimistamiseen.

Tuon puheen jälkeen alisti keskustapuolueen johto kansakunnalle tärkeät poliittiset ja taloudelliset kysymykset alastoman valtopoliittikan välineiksi. Se murensi kohtalokkaalla tavalla hallituspuolueiden välistä luottamusta. Tuo politiikka oli niin häikäilemätöntä, että tuskin kukaan enää edes hämmästyi nähdessään keskustapuolueen masinoimia, salaisiksi aiottuja sopimuksia, jotka tavoittelivat sosialidemokratian sysäämistä syrjään poliittisesta vaikutusvallasta. Keskustapuolueen johto panosti koko puolueen kohtalot tämän politiikan onnistumiseen.

Punamultayhteistyön rapautumisen vuoksi jouduimme vaalitaisteluun epäkiitollisista lähtöasetelmista. Vaikka olimme hallituksessa vähemmistöasemassa, vaalitaistelua jouduimme käymään oikeastaan ainoan hallituspuolueen roolissa. Keskustapuolue heittäytyi hyvissä ajoin tekemään keinoja valikoimatonta oppositiopolitiikkaa, ja niin teki tietysti myös todellinen parlamentaarinen oppositio.

Epäedullinen asetelma meidän olisi pitänyt kyetä korjaamaan onnistuneella vaalitaistelulla. Kannatuksemme kuitenkin laski juuri vaalitaistelun aikana, noustakseen jälleen sen jälkeen. Vaalitappio oli meille vakava muistutus. Tappiotunnelmiin ei kuitenkaan kannata pysähtyä, mutta tuloksesta pitää osata tehdä oikeat johtopäätökset.

SDP ei eduskuntavaaleissa lopulta menettänyt kovinkaan paljon äänestäjiä muille puolueille. Sen sijaan osa kannattajistamme jäi pois vaaliurnilta. SDP ei ilmeisesti sittenkään saanut kuluneen vaalikauden aikana riittävän selkeästi viestitetyksi kannattajakunnalleen, mikä osa hallitustyöskentelyn tuloksista on ollut puolueen tavoitteiden mukaan, mikä taas välttämättömiä kompromisseja, joihin monipuoluehallituksissa aina on pakko mennä.

Uurnilta pois jääneet kannattajamme tuntuvat uskoneen SDP:n kaikkivoipaisuuteen ja laskeneen tästä syystä yhteiskunnan puutteet meidän viaksemme. Julkisessa keskustelussa taas korostuivat hallituspolitiikan ongelmat ja ikävät ratkaisut myönteisten saavutusten kustannuksella. Kaikki tuo johti SDP:n ja sen kannattajakunnan erään osan välisen luottamuksen jonkinasteiseen järkkymiseen. Liian optimistinen kuva meillä oli myös kansalaisten käsityksistä, jotka koskivat SDP:tä työllisyyden hoitajana, hyvän asuntopolitiikan toteuttajana ja ennen kaikkea tulevaisuuden haasteisiin vastaajana.

Kun mielialat olivat tällaiset, vaalikampanjamme aatteellinen perusvire ei saavuttanut valitsijoiden keskuudessa toivottua vastakaikua. Kaikin puolin perusteltu lapsilisäaloitteemme taas tuli liian myöhään ollakseen uskottava ja tuli — meistä riippumattomista syistä — liiaksi hallitsemaan yleisön kuvaa vaalitavoitteistamme. Lupaamamme uudistuksen arvo ja merkitys selviää valitsijoille vasta, kun toteutamme sen. Ja niin me aiomme tällä vaalikaudella tehdä.

Sosialidemokraatteja pidetään yleisesti hyvinä asioiden hoitajina, mutta perusolemuksemme yhteiskunnan uudistajana ei ole yhtä vakuuttava. Tulevan puoluekokouskauden tärkeimpiin tehtäviin kuuluukin hahmotella linjat politiikalle, joka muuttaa tuon käsityksen perustellusti ja perusteellisesti. Sen lisäksi — jos ja kun todella haluamme lisätä vetovoimaamme kansanliikkeenä — meidän on uudistettava omat toimintamuotomme vastaamaan yhteiskunnan muutosten heittämiä haasteita, mutta siitähän keskustelemme erikseen.

Hallitusneuvotteluihin lähdetessä SDP:llä oli tukenaan päätös ohjelmakysymysten ensisijaisuudesta hallituspohjaan verrattuna. Olimme toisin sanoen jo todenneet, että yhteistyökumppaniemme valinta riippuu ensi sijassa politiikan sisällöstä. Mitään puoluetta emme etukäteen rajanneet yhteistyömahdollisuuksien ulkopuolelle.

Vaalitappion jälkeen ensireaktiomme oli pettymys ja halu siirtyä enempiä neuvottelematta oppositioon. Vasta tulosta vähän aikaa sulateltuamme havaitsimme olevamme edelleen maan suurin puolue, joka on vastuussa toiminnastaan ensi sijassa niille 700 000:lle, jotka meille vaaleissa luottamuksensa antoivat. Huoli niistä 100 000:sta, jotka meitä syystä tai toisesta jättivät äänestämättä, on tärkeä sekin, mutta tulee vasta tämän ensisijaisen vastuun jälkeen.

Näistä lähtöasetelmista päädyimme käymään vakavia neuvotteluja hallitusohjelmasta SDP:n ja kokoomuksen kesken. Yhtenä keskeisenä tavoitteenamme oli säilyttää puolueen toimintakyky ja valinnanvapaus ratkaisujen kaikissa vaiheissa. Oppositioon kyllä pääsemme vielä tänäkin päivänä, aina ja heti kun haluamme.

Hallitusneuvottelut johtivat ripeästi lopputulokseen, jonka kaikki tunnemme. Hallitusohjelman sisältö täyttää keskeiset tavoitteemme, mutta yhteistyön käytännön tuloksista on vielä ennenaikaista antaa kestävää arviota. Jotain on jo saatu aikaan, mutta varsinaiset koetinkivet — ensimmäisenä budjettilinjan rakentaminen, työelämän ongelmien ratkaiseminen ja verouudistuksen suuret ratkaisut — ovat edessä vasta myöhemmin tänä vuonna.

Poliittinen kansanvalta on vakiintunut tähän maahan sosialidemokratian työn tuloksena. Samoin on vahvistunut sosiaalinen ja sivistyksellinen tasa-arvo. Pääoman vallasta työn valtaan on kuitenkin vielä pitkä matka. Taloudellisen demokratian laajentaminen ja työelämän uudistaminen ovat tulevan puoluekokouskauden tärkeitä asioita.

Taloudellisen kansanvallan lisääminen ja työntekijäin vaikutusvallan parantaminen ovat tasapainoisen kehityksen ehtoja. Niiden kautta voimme kohdata nykyistä hallitummin teollisuuden ja koko talouden muutokset. Yksilölle ne tarjoavat oikeuden täydempään osallistumiseen ja mielekkääseen vastuunottoon.

Kansalaisten perusoikeuksiin kuuluu oikeus työhön, kuten Bruno Kreisky täällä painotti. Sen toteutuminen edellyttää työssä olevilta solidaarisuutta työttömyydestä kärsiviä kohtaan. Sen tulee velvoittaa myös elinkeinoelämää.

Erityisen tärkeää on, että suomalainen yhteiskunta huolehtii hyvin nuorisostaan. Jokaiselle nuorelle on taattava koulutus, työharjoittelu ja työ. Tämä turva ei saa olla vain passiivista. Yhteiskunnan on oltava aloitteellinen, jotta nuoren ihmisen syrjäytyminen estetään. On kannustettava erityisesti niitä, joiden lähtökohdat ovat muita heikotat.

Työelämässä tapahtuvat muutokset merkitsevät, että parhaassa työiässä oleva aikuinen saattaa ammattitaitonsa vanhentumisen tai puutteellisuuden vuoksi joutua työttömyyden uhkaamaksi. Siksi aikuiskoulutusta on kehitettävä ripeästi siihen suuntaan, että jokaiselle työssäolevalle syntyy oikeus ja mahdollisuus palkalliseen uudelleen- tai täydennyskoulutukseen.

Sosialidemokratia muuttaa yhteiskuntaa jokapäiväisellä poliittisella työllä, käytännön päätöksin. Sen lisäksi meidän on kyettävä vaikuttamaan yhteiskunnalliseen ilmapiiriin, sen arvostuksiin.

Vapautuminen alistamisesta merkitsee vastuun hyväksymistä. Kasvatuksella yhteisvastuuseen on tärkeä tehtävä. On torjuttava virtaukset, nyt niin voimakkaat, jotka nostavat ihanteiksi kerskakulutuksen, itsekkyyden ja piittaamattomuuden. Kansalaisia tulee kannustaa yksilölliseen toimintaan ja vastuuseen niin kanssaihmisistään kuin elinympäristöstäänkin.

Kansantalouden uudistaminen edellyttää toimintaväljyyttä ja joustavuutta. Mutta vakavien uudistajien lisäksi liikkeellä on lyhytnäköisiä voitontavoittelijoita ja keinottelijoita, jotka käyttävät tätä liikkumavaraa väärin. He haluavat riistää itselleen toisten pitkäaikaisen työn tulokset.

Yhteiskunnan on kaikin keinoin puolustauduttava saalistajia vastaan. Arvostus kuuluu niille, jotka käyttävät kykynsä ja voimavaransa uuden luomiseen niin, että sitä kautta saadaan työpaikkoja, laadultaan korkeatasoisia tuotteita ja palveluita sekä ympäristöä säästäviä ratkaisuja. Arvostus kuuluu kaikelle rehelliselle työlle.

Hyvät toverit! Puoluejohdon valinnan lisäksi päätettäväksemme tulee tässä kokouksessa toinenkin erittäin tärkeä henkilöratkaisu. Puolueneuvosto esittää, että SDP:n presidenttiehdokkaan asettaisi puoluekokous itse.

Puolueneuvosto esittää, että ehdokkaaksemme valittaisiin nykyinen tasavallan presidentti, filosofian tohtori Mauno Koivisto, joka on hoitanut presidentin tehtäviä kuuden vuoden ajan laajaa kansallista ja kansainvälistä arvostusta tuottaneella tavalla.

Käsitän, toverit, että kokous hyväksyy esitykset. Puoluetoimikunta pitää johdonmukaisena, että ehdokkaan suostumusta tehtävään kysyy puoluekokous itse. Esitän siis, että puoluekokouksen puheenjohtajisto tai muu valitsemanne lähetyskunta käy tänään tiedustelemassa Mauno Koivistolta, onko hän käytettävissä SDP:n presidenttiehdokkaaksi. Kiitoksia, toveri puheenjohtaja.

Puheenjohtaja: Kiitoksia toveri Sorsalle erittäin laajasta ja perusteellisesta poliittisen tilanteen luotauksesta. Ennen kuin siirrymme varsinaiseen keskusteluun poliittisesta tilanteesta, järjestävä valiokunta esittää, että tämän kohdan käsittely keskeytettäisiin tällä erää ja siirryttäisiin esityslistan kohtaan 23 "Ehdokkaan asettaminen tasavallan presidentin vaaliin".

Voidaanko järjestävän valiokunnan esitys hyväksyä?

Keskustelu asiasta alkaa. Keskustelu päättyy.

Asiakohdan 11. käsittely keskeytetään ja siirrytään kohtaan 23.

23.

EHDOKKAAN ASETTAMINEN TASAVALLAN PRESIDENTIN VAALIIN

Puheenjohtaja: Toveri Sorsa esitti puheenvuorossaan menettelytapaa, jossa puoluekokous valtuuttaisi kokouksen puheenjohtajiston tiedustelemaan vielä tämän päivän aikana tasavallan presidentiltä, filosofian tohtori Mauno Koivistolta hänen suostumustaan Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen ehdokkaaksi tasavallan presidentin vaaliin.

Keskustelu menettelytapaesityksestä alkaa. Pyydettyjä puheenvuoroja ei ole. Keskustelu päättyy.

Menettelytapaesitys voitaneen hyväksyä puoluekokouksen päätökseksi ja valtuuttaa kokouksen puheenjohtajisto tälle varsin arvovaltaiselle matkalle. Näin päätetään.

Kohdan 23. käsittely tässä vaiheessa keskeytettäneen. Keskeytetään.

Puoluekokous päätti valtuuttaa kokouksen puheenjohtajiston kysymään tasavallan presidentiltä, filosofian tohtori Mauno Koivistolta tämän suostumusta Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen ehdokkaaksi tasavallan presidentin vaalissa.

12.

ASETETAAN EHDOKKAAT

Puheenjohtaja: Tämän jälkeen siirrymme esityslistan kohtaan 12, Asetetaan ehdokkaat.

Voidaanko esityslistan järjestystä näin muuttaa?

Keskustelu menettelytavasta alkaa. Keskustelu päättyy

Hyväksytään.

Tässä esityslistan kohdassa todetaan, että ehdokkaat vaaleihin tulee toimittaa kirjallisesti tänään kello 16:een mennessä puheenjohtajistolle.

Voidaanko ehdotus hyväksyä? Keskustelua. Keskustelu päättyy.

Ehdotus hyväksytään.

Kello 16:een mennessä tänään pyydän jättämään kirjallisesti puheenjohtajalle nämä ehdokkaat vaaleihin. Näin menetellään.

Tämän jälkeen keskeytetään jälleen kohdan 12. käsittely. Keskeytetään.

Puoluekokous päätti, että esitykset ehdokkaista henkilövaaleihin tulee jättää kirjallisesti ensimmäisenä kokouspäivänä klo 16.00:een mennessä.

11.

POLIITTINEN TILANNE

Puheenjohtaja: Nyt siirrytään kohtaan 11, Poliittinen tilanne. Yleiskeskustelu tämän asialistan kohdasta alkaa.

Ensimmäisen puheenvuoron tähän esityslistan kohtaan on pyytänyt toveri Erkki Tuomioja Helsingistä, valmistautuu Martti Havin Varsinais-Suomesta.

Ennen kuin, Erkki, aloitat, pyytäisin saattaa tovereille huomioon otettavaksi käyttäessä puheenvuoroja, että kokous tulkitaan. Sen vuoksi esitämme toivomuksen, että puhuisitte riittävän selkeästi eikä kovin nopeasti, kuitenkin aikataulussa pysyen.

Keskustelu alkaa. Tuomioja, ole hyvä!

Erkki **Tuomioja** (Helsingin piiri): SDP on ollut johtava hallituspuolue yli 20 vuoden ajan. Aikakausi jakaantuu kahteen kauteen, joiden rajapyykkiä on noin 1975. 60-luvulla aloitettua kansanrintamayhteistyötä jatkettiin eduskunnan vasemmistoenemmistön menetyksen jälkeenkin tietynasteisen vasemmistohegemonian vallitessa. Vahvan yhteiskunnan, julkisen ohjauksen ja sosiaalisen vastuun arvot leimasivat sitä rakennemuutosta ja Suomen modernisointia, jota johdollamme toteutettiin. Hyvinvointivaltion tehtäviä laajennettiin nopeasti ja demokratisoimisvaateita ulotettiin kaikille yhteiskunnan sektoreille.

70-luvun alun sosialidemokratia oli tulevaisuudenliike, jonka uudistushaluisuus ja radiakaali ohjelmatyö vetivät ihanteellisesti ajattelevia nuoria puoleensa. Viime vuosikymmenen puolivälissä tapahtui selvä käänne. Siihen vaikutti koko maailmantalouden ajautuminen nykyiseen epävarmuuden aikaan öljykriisin jälkeen. Suomi oli vähän ennen allekirjoittanut EEC-sopimuksen, joka sekin kavensi maan liikkumatilaa ja altisti meidät kansainvälisen talouden ja maailmanpolitiikan uusoikeistolaisille virtauksille. Samalla allekirjoitus edesauttoi sisäpoliittisten valta-asemien porvarillistumista. Kun vielä SDP:n valtiojohtoisen teollisuuspolitiikan lippulaivaksi perustettu Valco ajettiin haaksirikkoon, joutuivat sosialidemokraatit täyskäännöksen.

Ns. elvytyspolitiikkana alkanut talouspolitiikan muutos on tehnyt Suomesta yhden Euroopan kapitalistisimmista maista, jonka hallituspolitiikkaa johtaa maanosan oikeistolaisimpiin kuuluva sosialidemokratia. Tuloerojen kaventuminen on pysähtynyt ja veropolitiikka on kääntynyt teollisuutta ja suurituloisia suosivaan suuntaan. Työttömyyden torjuminen on hallitusohjelmissa jäänyt lähinnä kumarrukseksi vasemmistolle. Valtion yritystoimintaa on jouduttu yksityistämään ja sitä haluttaisiin tehdä palvelujenkin suhteen. Pörssiin mieli myös työväenliikkeen oma liiketoiminta. Talous- ja teollisuuspolitiikan aloite ja dynamiikka on siirtynyt julkiselta sektorilta yksityisen elinkeinoelämän ja markkinavoimien käsiin.

Käännettä ei edeltänyt avoin keskustelu, joten se ei ole aiheuttanut välittömiä reaktioita. Vasemmiston heikentyminen oli vähitellen totuttanut meidät hyväksymään "vähemmän pahan vaihtoehdon" ja olemaan kyseenalaistamatta hallituksessa jatkamista.

Toki Suomen talous on pärjännyt hyvin. Teollisuus, jonka kansainvälinen kilpailukyky on valtiovallan erityisessä suojeluksessa, on saanut menestystä kansainvälistymisensä. Talouden epätasainenkin kasvu on merkinnyt sitä, että valtaosalla suomalaisista pyyhkii vuosi vuodelta paremmin ainakin, jos mittarina on heidän mahdollisuutensa aineelliseen tavarakulutukseen. Tätähän aikamme arvostaa. Kilpailuyhteiskunnassa tavoitellaan valtakulttuurin määräämiä palkintoja. Yksityinen muuttuu yleiseksi, yleinen yksityistyy. Kokoavat aatteet, sosiaalinen yhteys ja solidaarisuus vähentyvät, alaston itsekkyys lisääntyy ja kärjistyy, amerikkalaisuus ja juppiarvot jylläävät.

SDP:n vastaanpyristelyltä on valtionhoitajuus vienyt enimmänsä voiman ja uskottavuuden. Keinottelijoita vastaan tarvitaan muutakin kuin sormen heristelyä, vaaditaan jopa lainsäädäntöä. Niinpä meidän on entistä vaikeampi tavoittaa niitä, joilla tässä yleisessä menestyksessä ei mene hyvin. Vielä vaikeampaa on puhutella niitä, joiden mielestä koko nykyinen menestys on kyseenalaista ja perustuu maailman ekologisen tasapainon kannalta lyhytnäköiseen ja virheelliseen taloudenpitoon.

Toki ei tarkoituksemme ole ollut toteuttaa oikeistolaistumista. Mutta puolueesta on tullut sillä tavoin vallankäytön vanki, että se on jo aloittanut hallitusyhteistyön sen puolueen kanssa, joka eniten edustaa sosialidemokratiasta poikkeavaa aatemaailmaa. Alaston valtapolitiikka, puoluedemokratian rämettyminen sekä opportunistinen profiilipoliitikointi ovat tehneet puolueelle vaikeaksi esiintyä uskottavana radikaalin uudistuspolitiikan esitaistelijana.

Väite tuntuu kovalta, mutta puoluetoimikunnan esitys sisäpoliittiseksi julkilausumaksi vahvistaa sen. Kysyn, löytyykö sen punktilistalta ainuttakaan kohtaa, jota nykyinen pääyhteistyökumppanimme kokoomus ei voisi allekirjoittaa? Onko siis kokoomus kääntynyt sosialidemokraattiseksi vai päinvastoin?

Tämä kritiikki on kovuudessaan tarkoitettu paremman tulevaisuuden ylösrakentamiseksi. Tarkoitus on muistuttaa siitä, että sosialidemokratian aatteen etenemiselle löytyy esteitä myös meidän omasta keskuudestamme. Monet ovat nyt peräänkuuluttamassa järjestöelämän uusimista ja uuden ilmeen tarpeellisuutta puolueen menestyksen varmistamiseksi. Haluan kuitenkin muistuttaa siitä, että politiikka ja menettelytavat, politiikan sisältö ja imago, kulkevat käsikädessä.

Puheenjohtaja: Seuraavana Martti Havin, Varsinais-Suomi, ja valmistautuu Jorma Kauppila, myös Varsinais-Suomesta.

Havin, Martti (Varsinais-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja! Maamme käy läpi rajua rakennemuutosta, jonka näkyvimpinä ja ikävimpinä puolina ovat lähes päivittäiset uutiset teollisuudessa tapahtuvista työvoimavähennyksistä. Yritykset vähentävät työvoimaansa hankkiessaan uusia koneita ja laitteita, jotka tekevät saman tuotannon nopeammin ja halvemmalla.

Rakennemuutokseen liittyy yritysten ostoja, silpomisia, myyntejä, tuotannon lakkautamisia jne. Kaikki edellä mainittu koskee kipeimmin tuotantolaitosten henkilöstöä, heistä pahiten suorittavassa portaassa olevia työläisiä. He ovat sosialidemokraattien perinteistä kannattajakuntaa. Sosialidemokraattien on pidettävä omistaan huolta.

Miksi sitten rakennemuutos on niin voimakas? Miksi se on juuri niin rajuna tällä hetkellä Suomessa? Lähtökohtia varmasti on monia. Lähden itse liikkeelle Suomen harjoittamasta kauppapolitiikasta.

1970-luvun alussa Suomi teki merkittävän kauppapolitiittisen linjanvedon, jonka perusteella solmittiin vapaakauppasopimus EEC:n kanssa. Tämä tiesi suojatullien poistumista Suomeen tapahtuvalta tuonnilta, vastaavasti Suomen viennin piti olla kilpailukykyinen, jotta tuotteet menevät kaupaksi. Syntyi myynti, taikasana, kansainvälinen kilpailukyky. Tämä taikasana on hallinnut Suomen sisäistä talous- ja työmarkkinapolitiikkaa siitä asti. Mikään ei ole horjuttanut sen mahtia. Sille on uhrattu kaikki, kaikki. Pitää olla kilpailukykyä. Vapaakauppasopimusta vastusti laaja kansalaisliike. Mm. Metallityöväen Liitto piti laajan EEC-seminaarin. Metalli vastusti vapaakauppasopimusta.

On oikein, että taloutemme on kehittynyt nopeasti mm. vapaakauppasopimuksen ansiosta. Tulee kysyneeksi, millä hinnalla? Ruotsiin on siirretty parisataatuhatta suomalais-

ta. Maaseutu on tyhjennetty ennätysvauhtia. Työttömyys- ja työkyvyttömyyseläkeläisten luvut ovat maailman huippuluokkaa. Työstä johtuvien psyykkisten sairauksien määrä kasvaa jatkuvasti. Työttömyysluvut ovat lähes jatkuvassa nousussa. Kansa on poliittisesti juppiutunut. Itsekkyyys rehoittaa eikä lähimmäisestä välitetä. Hänet sysätään jonkun turvajärjestelmän piiriin kiertämään luukulta luukulle. Vain vahvat pärjäävät. Tulee a- ja b-kansalaisia.

Kilpailukyvyyn ylikorostaminen on johtanut yhteiskuntaan, mikä ei voi olla sosialidemokraattisten tavoitteiden mukainen. Käsitykseni mukaan tavoittelemme tasa-arvoista yhteiskuntaa, jossa vallitsee yhteisvastuu. Marssimme tahti on sellainen, ettei ketään lyödä ulos, vaan mennään eteenpäin toinen toistamme tukien.

Jos ei olisi valittu vapaakaupparatkaisua ja siihen johtanutta kulutusyhteiskuntaa, niin ehkä tahtimme olisi ollut vähän verkkaisempi. Ehkei meillä olisi kaikkia niitä tavaroita ulottuvillamme, joita nyt on. Ehkä ehtisimme jopa seurustella toistemme kanssa, kun ei tavaroillemme menisi niin kauan aikaa.

Hyvät toverit! En tohdi tässä esittää, että purkaisimme vapaakauppasopimuksen ja kaikki muuttuisi paremmaksi. Sosialidemokraattien tulee satsata tulevaisuuteen. Hallitusyhteistyön jatkumisen edellytykseksi tulee asettaa inhimillisemmän yhteiskunnan luominen. Työ ja pääoma voivat sen yhdessä tehdä, jos halua riittää. Meidän tulee edellyttää sellaista lainsäädäntöä, mikä ei salli joukkortisanomisista ja lomautuksia. Osallistumisjärjestelmät tulee luoda sellaisiksi, että työntekijät jo varhaisessa vaiheessa pääsevät vaikuttamaan ja päättämään yrityksen henkilöstöä koskeviin suunnitelmiin. Yritysten ylivoitoista tulee tehdä yhteiskunnallisia varantoja, jotka ohjataan uusien työpaikkojen luomiseen ja vanhojen turvaamiseen.

Kasinotaloudesta saadut spekulatiovoitot tulee ohjata tuotannolliseen toimintaan. Lähimmäistä ei saa jättää järjestelmän armoille. Tulos tai ulos on hallitusmotto.

Puheenjohtaja: Seuraavana Jorma Kauppila, Varsinais-Suomi, ja valmistautuu Kai Kallima, Helsingin piiri.

Kauppila, Jorma (Varsinais-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Ulkona on kuuma tai sitten siellä on kylmä. Aurinko paistaa tai sitten ulkona sataa. Siellä on lunta maassa tai sitten maa viheriöi. Kuten edellä olevasta varmasti havaitsimme, vastaavaa rotlaa olemme kuulleet pitkän aikaa enkä puhu nyt sää tiedotuksista, vaan niistä kannanotoista, joita esimerkiksi oma puolueemme on ottanut. Ne ovat olleet riittävän monisanaisia, riittävän pyöreitä, joten niihin on ollut äärettömän vaikea tarttua. Pallo on ollut liukas, ja näin on ollut varmaan tarkoituksin.

Onko se sitten tuottanut meille sitä tulosta, jota olemme odottaneet? Jos katsomme maaliskaalien tuloksia, vastaus on kielteinen. Muuten jokainen arvioikoon sitä sitten itse.

Särmättömyys on tietenkin joissakin asioissa ehkä puolusteltavissa. Joissakin asioissa kaipaamme sellaisia kannanottoja, joiden puolesta saamme myöskin ne ihmiset työskentelemään, joiden puolesta päätöksiä teemme ja joiden asioita me tässäkin kokouk-

sessä ajamme. Vaalitappioon on tietenkin monia syitä ja jokainen on niitä mielessään pohdiskellut.

Tietenkin olemme myöskin itse syypäitä. Emme voi lähteä siitä, että vain toiset ovat syyllisiä ja me olemme niitä, jotka ovat kaiken roskan kohdanneet. Otan yhden esimerkin: energiapolitiikka. Viime vuoden lopulla puoluetoimikunta otti kannan, että ydinvoima on väliajan energiamuoto, josta tulee vähitellen luopua. Tuo tieto pääsi tietenkin lehdistöön ja julkiseen sanaan. Sen jälkeen alkoi selittely, ettemme ole oikeastaan sitä tarkoittaneet, se olikin lipsahdus. Kannanotto sinänsä oli hyvä. Se tuli ympäristöpoliittisen ohjelman yhteydessä otetuksi, mutta jälkiselittelyt eivät oikein enää olleet kovinkaan mielekkäitä eivätkä hyviä. Mihin sinä sitten luotat, jollet sinä voi luottaa niihin, jotka päätöksiä puolestasi tekevät?

Puolueemme on kauan ja ansiokkaasti kantanut hallitusvastuuta. Hallitusvastuu on myöskin jossakin vaiheessa profiloitunut hyvinkin voimakkaasti. Onkohan ollut seurauksena se, mitä voi joskus aina seurata? Käy ylpeys ylle ja lankeemus sen jälkeen — sosialidemokraattien, jotka aina ovat tässä maassa tehneet töitä ihmisten hyväksi, eikä vain tässä maassa vaan myöskin hyvin voimakkaasti kansainvälisestäikin.

Mitä meidän tulisi tehdä tässä tilanteessa? Pitäisi pohtia, millä tavalla me saamme annetuksi itsestämme inhimillisen kuvan ulospäin. Millä tavalla me annamme ihmisille sellaisen kuvan, että me huolehdimme sinun asioistasi? Millä tavalla me annamme kuvan palvelevasta puoluekoneistosta, koska puoluekoneisto on tarkoitettu palvelemaan kansalaisia eli meitä tavallisia ihmisiä? Millä tavalla me annamme ihmisille kuvan, että me todella paneudumme juuri sinun ongelmiisi?

Nämä ovat varmasti iäisyyskysymyksiä, mutta uskon ja toivon, että tällä porukalla Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen jäsenillä on halua ja kykyä löytää hyvä ratkaisu. Kiitos.

Puheenjohtaja: Seuraavana Kai Kalima Helsingistä ja valmistautuu Liisa Jaakonsaari Sosialidemokraattisista Naisista.

Kalima Kai (Helsingin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät edustajatoverit! Puolueella oli lähtiessään vaaliin kaksi keskeistä vaalitavoitetta, toinen oli maatalouden ylituotannon rajoittaminen ja toinen kysymys kokonaisverouudistuksesta.

Jo tällä hetkellä kysymys maatalouden ylituotannon rajoittamisesta on työn alla, valmis- teilla on vero, joka merkitsisi sitä, että ei olisi taloudellisesti järkevää raivata lisää peltoa. On kuitenkin lähinnä keskustapuolueen taholta esitetty jo äänenpainoja siitä, että tällainen vero on perustuslain vastainen, siinä puututaan omaisuuden suojaan ja että se on kaiken lisäksi konfiskatorinen pakko-ottoon johtava.

Todettakoon, että meillä lainsäädännön mukaan valtion on pakko lunastaa kaikki maataloustuotteet, jotka on tuotettu tai tulevat markkinoille. Näin ollen voidaan ajatella, että meillä erityislainsäädännöllä on aikaansaatu järjestelmä, jonka mukaan on myyjän markkinat. Tällöin minusta on varsin erikoista ajatella, että tällaisen etuoikeuden säilyttäminen merkitsisi omistusoikeuteen kajoamista. Voidaankin sanoa, että oikeus maail-

manmarkkinahintojen mukaiseen hintatasoon saattaa olla toinen kysymys, mutta tällaista hintatasoa meillä ei ole vielä edes tarjottu maataloustuottajille.

Olennaista on se, että kun tulee tässä puoluekokouksessa käsiteltäväksi ylituotannon rajoittaminen, pyritään siihen, että asetettaisiin määräaika mihin mennessä tuo ylituotanto olisi rajoitettava. Eräänä välttämättömänä vaiheena on pellonraivauksen kieltäminen. Määräaikainen yksivuotinen laki on ainoastaan alku tässä kehityksessä. Olennaista kuitenkin on se, ettei meidän kannattajakuntaamme lukeutuva pienviljelijä kohutuuttomasti kärsi niistä toimenpiteistä, jotka uudesta lainsäädännöstä aiheutuvat. On muistettava, että kepu ja MTK ovat aina suosineet suurviljelijöitä, ja tässä on tehtävissä järkevä rajausta myös lainsäädäntöä uudistettaessa.

Toinen keskeinen vaaliohjelmakohta koski verotusta. Tuloverotuksen uudistamisodotuksille luo vahvan pohjan hallitusohjelma. Sen mukaan hallitus toteuttaa kokonaisverouudistuksen. Lähtökohdana on eri tulolajien yhtäläinen verottaminen. Tuloverotus uudistetaan alentamalla marginaaliverotusta kaikissa tuloluokissa. Hallitus valmistelee kokonaisverouudistuksen siten, että sen toteuttaminen voidaan aloittaa jo vuoden 1989 tulo- ja menoarvion yhteydessä ja saattaa päätökseen vaalikauden loppuun mennessä. Näin on luvattu.

Ohjelmallaan hallitus vastaa tämän ajan vaativimpaan veropoliittiseen haasteeseen, kuinka pelastaa tuloverotus yli korkeiden verokantojen ja murentuneen veropohjan umpikujasta ja saattaa voimaan järjestelmä, joka on selkeämpi, oikeudenmukaisempi ja neutraali. Nykytilanteen epäkohdista ollaan pitkälti yksimielisiä. Korkeat lakisääteiset verokannat ovat johtaneet siihen, ettei lainsäätäjät itsekään ole pitäneet niitä realistisina. Tästä on osoituksena rönsyilevä vähennysviidakko ja ennen kaikkea monenlaisten tulojen verovapaus.

Kun verouudistukseen mennään, on kuitenkin asetettava tiettyjä tavoitteita, ja muuan näistä tavoitteista on se, jonka oma liittoni VTL on lähettänyt puoluekokoukselle, nimittäin se, että kun lainsäädäntöä uudistettaisiin, työmarkkinamaksun vähennyskelpoisuutta ei saisi poistaa.

Edelleen työllisyyttä olisi pyrittävä turvaamaan sillä tavoin, että työnantajan sotumaksu poistettaisiin ja se muutettaisiin liikevaihtoveropohjaiseksi, joka suosisi työllisyyttä. Ja ennen kaikkea pieni- ja keskituloisten palkansaajien verotusta ei saisi korottaa.

Puheenjohtaja: Seuraavana Liisa Jaakonsaari, ja valmistautuu Raija Latva-Karjanmaa SONK:sta.

Jaakonsaari Liisa (Sosialidemokraattiset Naiset): Toveri puheenjohtaja, hyvät puolue-toverit! Tämän Helsingin puoluekokouksen tunnus "Sosialidemokratia — aate joka etenee" on erittäin vaativa tunnus. Meidän on katsottava totuutta nyt suoraan silmiin niin kuin toveri Bruno Kreisky teki. Meidän kansainvälisillä vierailuilla olisi paljon kerrottavana esimerkkejä siitä, että sosialidemokratia ei ole aatteena edennyt viime vuosina juuri missään Euroopan maassa.

Kun sorvit vaihtuvat näyttöpäätteisiin, vaihtuvat aatteet ja vaatteet. Mikään ei ole pysyvää.

Dinosaurusten aikakaudella ei kukaan olisi uskonut, että dinosaurukset joskus kuolevat sukupuuttoon. Ovatko sosialidemokraatit tällaisia poliittikan dinosauruksia, jotka politiikan evoluutiossa liian raskasliikkeisinä, liian hidasliikkeisinä ja kömpelöinä kaatuvat savupiippujen myötä. Näin väitetään aika usein tänä päivänä. Osittain me uskomme itsekin tähän, kun esimerkiksi vaalitappiota perustelemme sillä, että asiat ovat niin hyvin, että ihmiset eivät ole enää kiinnostuneita politiikasta eli ikään kuin sosialidemokraattien unelma olisi jo toteutunut, kun duunari pääsee talvilomalle Kanarialle. Näinhän ei tietenkään ole. Tähän ongelmaan olisi syytä löytää vastaus sekä periaateohjelmakeskustelussa että arkipäivän politiikassa.

Minua on polttanut kuin tuli sellainen kysymys, että mikä muuttuu, jos periaateohjelma muuttuu. Ja jos me väitämme, että mikään ei muutu, kun periaateohjelma muuttuu, silloin meistä tulee politiikan dinosauruksia.

Periaateohjelma, joka tarkoittaa ilman muuta meidän kokonaiskuvaa ja syventää näkemyksiä, on tärkeä. Sen lisäksi tarvitaan vieläkin konkreettisempaa tulevaisuuden hyvän elämän ennakkointia.

Uuden periaateohjelman rinnalle on ehdottomasti saatava uusi talousoppi, joka lähtee ekologisesti ja sosiaalisesti vastuullisesta linjasta.

Juuri talouspolitiikassa sosialidemokratian pitää ottaa aloite pois oikeistolta. Miksi me itse emme alustaisi talouspoliittisia keskusteluja sen sijaan, että toistamme kuin papukaijat sisällöltään oikeiston arvottomia teemoja rakennemuutoksesta, tietoyhteiskunnasta, kansainvälistymisestä jne. Nämä ovat tosiasioita, mutta ne eivät ole neutraaleja tosiasioita, sellaisia, joista kokoomuslaiset ja sosialidemokraatit voivat puhua samalla tavalla. Olemme itse laiskuuttamme menettäneet tämän ideologisen hegemonian porvareille. Se että tällä puoluekokouskaudella ei käyty kunnollista ydinvoimakeskustelua, on yksi menetetty tilaisuus, sillä se käyttää valtaa, joka nostaa esille kysymyksiä, ja suomalainen vasemmisto ei ole nostanut aikoihin mitään kysymyksiä esille.

Nyt tähän henkiseen aliravitsemukseen on tarjottu lääkettä järjestökoneiston kuntoonsaattamisesta. Se on hyvä asia, mutta osittain se edustaa myös vanhaa ja väistyvää ajattelua siitä, että politiikka olisi ikään kuin tekniikkaa ja joku uusi ihminen, puoluesihteerin, olisi joku ihmissielun insinööri, joka rasvaa koneistoja ja saa kaikki näyttämään hyvältä.

Näin ei ole. Jos jotain tapahtuu, se tapahtuu meidän päissämme. Uutta innostusta politiikkaan syntyy vain politiikasta ja vain tulevaisuuden konkreettisesta ennustamisesta ja vain siitä, että se jännite, mikä on olevan todellisuuden ja vielä syntymättömän uuden välillä, annetaan vapaasti asioina purkautua. Tällaiseen politiikkaan ihmiset sitten sitoutuvat persoonallisuudellaan.

Tärkeä asia on kansainvälisen vastuun ja solidaarisuuden korostaminen ja tässä Sosialidemokraattinen Puolue on saavuttanutkin paljon. Kymmenen vuotta sitten suomalaiset olivat huomattavan vähemmän kiinnostuneita näistä asioista.

Toinen on juuri tämä talousoppi, joka on tärkeä. Yhtä tärkeää kuin työväestön elintason

nostaminen vuosisadan alussa on nyt se, että me muutamme tuotannon ja kulutuksen suuntaan, että ihmisille ja muille luojan luomille riittää elintilaa maapallolla.

Jos väitetään, että tämä ylipäättään ei ole mahdollista, että kansallisen politiikan liikku-
mavara on niin pieni, ettei voida tehdä näin pitkälle meneviä rakenteellisia ratkaisuja,
niin se väite on jo periksi antamista. Sellaisen periksi antamisen me olemme osittain
maksaneet vaalitappioina, kannatuksen laskuna ja jäsenten kaikkoamisena.

Olisi hieno asia, jos tämä puoluekokous synnyttäisi vastavoiman tällaiselle periksianta-
miselle. Minä itse uskon siihen, että sosialidemokraatit ovat ainoa voima, jolla on mah-
dollisuus viedä porvarillinen hegemonia ja ideologinen valta porvaristolta pois, jos me
vaan itse sitä haluamme. Kiitoksia!

Puheenjohtaja: Kiitoksia! Seuraavana Raija Latva-Karjanmaa SONK:sta.

Latva-Karjanmaa Raija (Sosialidemokraattisen Opiskelijanuorison Keskusliitto) Toveri
puheenjohtaja, hyvät toverit! Puolue on nyt uudessa tilanteessa, puolue on mennyt hal-
litukseen kokoomuksen kanssa. Tämä on asia, josta nuoriso ja opiskelijat eivät ole ko-
vin onnellisia.

Uusi tilanne edellyttää puolueelta nyt sitä, että se taas muuttuu todelliseksi puolueeksi.
Puolueen on kyettävä ideologiseen ja toiminnalliseen uudistukseen. Sen on kyettävä
linjaamaan hallituspolitiikkaa hallituksesta erillisenä riippumattomana yksikkönä.

Hallitusohjelma ei herättänyt toiveita voimakkaan reformistisesta sosialidemokraatti-
sesta politiikasta. Hallitusohjelmassa todettiin, että köyhien asemaa ei tulla heikentä-
mään esimerkiksi verouudistuksessa. Köyhien aseman parantaminen jäi hallitusohjel-
massa vähemmälle huomiolle. Verouudistustyöskentely, josta täällä on jo puhuttukin,
on lähtenyt käyntiin hallituksessa. Verouudistuksella ei pitäisi sosialidemokraattisessa
politiikassa pyrkiä verotuksen lieventämiseen. Verouudistuksessa pitäisi sosialidemok-
raattisessa politiikassa pyrkiä nimenomaan heikkotuloisten tai pienituloisen väestöno-
san verotuksen lieventämiseen.

Näyttää siltä, että veroprogression ajatus on tietyiltä osin kääntymässä pääläelleen.
Hyvätuloiset saivat suurimman hyödyn suunnitteilla olevassa verouudistuksessa.
Kansalaisten toimeentulo- ja työllisyyskysymyksissä sosialidemokraatit eivät ole viime
aikoina olleet aloitteentekijöinä. Vaalien alla tämä oli ilmeistä. Sosialidemokraattienhan
piti olla suuntaa näyttämässä toimeentulokeskustelussa. Porvarit ovat olleet aktiivisia
kansalaispalkkakeskustelussa. Ajatuksena tai taka-ajatuksena heillä oli, että tietyllä riit-
tämättömällä rahasummalla maksetaan ihmiset ulos yhteiskunnasta.

Jokaisella ihmisellä on oikeus aktiivikansalaisuuteen, mikä tarkoittaa oikeutta kokea it-
sensä arvokkaaksi yhteiskunnan jäseneksi, jolla on oikeus valita elämäntapansa. Ny-
kyinen työttömyyskorvaus on hyvä esimerkki siitä, miten riittämättömällä rahasummal-
la viedään ihmisiltä omanarvontunto ja päästetään heidät tilanteeseen, jossa kyky
omaehtoisiin valintoihin ehtyy.

Tämän hetken perustoimeentulokeskusteluun, jos se yleensä sosialidemokraattien piirissä todella aloitetaan, tulee kytkeä koulutus-, työllisyys- ja palkansaajarahastosuunnitelmat. Työnantajat ja muut pääomapiirit on saatettava vastuuseen näiden rahastojen rahoittamisesta. Tähän demareiden on pyrittävä, varsinkin kun istutaan hallituksessa kokoumuksen kanssa. Jokaisella työpaikkansa menettäneellä on oikeus uudelleenkoulutukseen. Jokaisella aikuisella on oikeus täydentää peruskoulutustaan tai hankkia uusi ammatti ilman taloudellisia vaikeuksia.

Perustutkintoa suorittaville opiskelijoille on taattava riittävä opintotuki, niin kuin hallitus vuoden 1987 budjetin yhteydessä esitti ja niin kuin eduskunta tämän esityksen hyväksyikin. Sosialidemokratia joutuu kompromisseihin hoitaessaan kohtalaisen hyväosaisen ihmisten, eli suomalaisten, asiaa. Sosialidemokratialla ei kuitenkaan ole varaa kompromisseihin luodessaan kansainvälisen solidaarisuuden ja rauhanpolitiikkaa. Kansainvälisen solidaarisuuden aate nostaa sosialidemokratian muiden poliittisten aatteiden yläpuolelle rauhanomaisena reformistisena liikkeenä. Sen vuoksi rauha ja kehitysyhteistyö ja pakolaispolitiikka on otettava tässä puoluekokouksessa vakavasti. Nämä aloitteet on käsiteltävä vakavasti.

SONK on esittänyt, että pakolaiskiintiö Suomessa nostetaan tuhanteen pakolaiseen. On myös esitetty ulkomaalaisasiain neuvottelukuntaa, joka olisi riippumaton elin, joka hoitaisi pakolais- ja ulkomaalaisasioita Suomessa. Tulevalle puoluekokouskaudelle on erittäin tärkeää se, millaisen periaateohjelman me saamme. Puoluetoimikunnan esityksessä tulevaksi periaateohjelmaksi yritetään pitkän hallituksessaolokauden valmiista kompromisseista tehdä ideologiaa. Tämä ei voi olla lannistamatta kasvavaa sosialidemokraattista nuorisosukupolvea. Mikäli periaateohjelma on epäonnistunut, on sosialidemokraattista ideologiaa tästä lähtien etsittävä omin voimin. Me uskomme siihen, että ideologia on olemassa, samoin sosialidemokraattiset päämäärät. Jos periaateohjelma on osittain epäonnistunut, on periaateohjelmaa pyrittävä uusimaan useammin kuin tähän mennessä on ollut tapana, joten esimerkiksi seuraavassa puoluekokouksessa voimme taas käsitellä uudenlaisen periaateohjelmaesityksen. Kiitos.

Ilmoitusasioita

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Tässä vaiheessa tiedotuksia. Periaateohjelmavaliokunta koontuu kello 13 valiokunnan tiloissa. Sen lisäksi on naisten taholta pyydetty saattaa kokousväen tietoon, että naisten tapaaminen on TUL:n kokoustiloiissa kello 12.30 ja osoite on Paasivuorenkatu 4-6. Tässä vaiheessa kokous keskeytetään ruokailutaukoa varten ja kokousta jatketaan klo 14.

Kokous keskeytettiin klo 12.31.

Kokousta jatkettiin klo 14. 03.

Puheenjohtajana toimi Leena Koikkalainen.

Sähkeitä

Puheenjohtaja: Ennen asian 11 jatkokäsittelyä, jossa käydään keskustelu poliittisesta tilannekatsauksesta, luen sähkeitä. Puoluekokoukselle on saapunut lukuisa määrä sähkeitä jo aamupäivän aikana. Sähkeitä ovat lähettäneet mm. Kansallisen Vapautuksen Sandinistiritama, Espanjan Sosialistinen Työväenpuolue, Belgian Sosialistinen Puolue, Maaliskuun 26. päivän liike Uruguaysta, Portugalin Sosialistinen Puolue, Japanin Demokraattinen Sosialistipuolue, Japanin Sosialistipuolue, Sosialidemokraatit USA, Hollannin Työväenpuolue, Sveitsin Sosialidemokraattinen Puolue, Barbadosen Työväenpuolue, San Marinin Sosialistinen Unitario-puolue, Luxemburgin Sosialistinen Työväenpuolue, Korean Työväenpuolue.

Sitten on sekä seuraavanlainen sähke: "SDP:n puoluekokous. On ilo liittyä yhteen, on saavutus pysyä yhdessä, tehdä työtä yhdessä on onni. Hyvää rakentavaa puoluekokousta toivottaen ja kutsusta lämpimästi kiittäen toverillisesti Aune Salama" sekä seuraavanlainen sähke: "Hyvät toverit, vilpittömät kiitoksemme ystävällisestä kutsustanne saapua seuraamaan SDP:n 34. puoluekokousta. Valitettavasti emme voi osallistua. Periaatteiden uudelleenajattelu on nykyisin eräs sosialististen puolueiden päätehtävästä. On velvollisuutemme sopeuttaa ajattelu ja toimintatapamme 1900-luvun lopun realiteetteihin ja ongelmiin. Olemme varmoja, että kokouksenne antaa tärkeän panoksen tähän prosessiin. Toivomme kokouksellenne parhainta menestystä. E. Granot, puoluesihteerit, Ariel Jaffe, kansainvälisten asiain sihteerit, Mapam, Israel.

11

POLIITTINEN TILANNE

Puheenjohtaja: Tämän jälkeen jatkuu keskustelu poliittisesta tilanteesta. Olemme asiakohdassa n:o 11. Ensimmäinen puheenvuoro Ella Björkman, Ruotsalainen Työväenliitto, ja valmistautuu Nils Backlund, Ruotsalainen Työväenliitto.

Björkman, Ella (Ruotsalainen Työväenliitto): Ella Björkman, Finlands Svenska Arbetarförbund. Den finska sysselsättningspolitiken har i stort värt en brankärsverksamhet som strävat tili att släcka de sysselsättningspolitiska hårdar som tänts i strukturomvandlingens spår. I sin sysselsättningspolitisk motion viii Finlands Svenska Arbetarförbund fästa uppmärksamheten vid den nödvändiga helhetsplaneringen av sysselsättningspolitiken. Viktiga sysselsättningspolitiska frågor som arbetsförmedlingens roll, samspelet mellan utbildning och arbetslivet samt olika specialåtgärder trampas ofta ned under de stora allmänpolitiska linjedragningarna.

Puoluetoimikunta ehdottaa, että Ruotsalaisen Työväenliiton aloitteessa n:o 169 tekemiä ehdotuksia työllisyyden parantamiseksi on huomioitava tulevia työllisyyspoliittisia ratkaisuja tehtäessä. Haluaisin kuitenkin kiinnittää huomion muutamiin asioihin, jotka yleensä jäävät vähemmälle huomiolle. Työnvälitystoiminta ei ole kehittynyt tarpeita vastaavaksi. Suomen työnvälitykseen ilmoitetaan ainoastaan neljännes kaikista avoimista työpaikoista. Suurin osa niistäkään ei kykene tyydyttämään kuin murto-osaa hakijoista.

Työpaikkojen ilmoitusvelvollisuudella, kuten esim. Ruotsissa, työnvälitykseen tulisi noin 70 prosenttia kaikista työpaikoista. Koulutusjärjestelmämme ei ole kyennyt tarpeeksi huomioimaan työmarkkinoiden muutoksia. Yritysten voitoista tulee varoja kohdentaa erityisiin koulutus- ja kehitysrahastoihin, jotta työelämässä tapahtuvaa koulutusta voitaisiin rahoittaa.

Svenskans ställning har försvagats i många företag. Finlandssvenskarnas emigration tili Sverige har påskyndats av bl.a. det att företagen i allt högre grad blivit enspråkiga. Största problemet har särskilt de finlandssvenskar som saknar utbildning. Aktivt tvåspråkiga personer är en outnyttjad resurs, som i större utsträckning borde kunna utnyttjas också här.

Aktiivisesti kaksikieliset henkilöt ovat suurelta osin vielä käyttämätön voimavara, jota tulisi pystyä hyödyntämään tärkeillä pohjoismaisilla markkinoilla. Suuria ongelmia työelämässä aiheutuu myös siitä, että työehtosopimuksia ja määräyksiä ei ajoissa käännetä ruotsinkielelle.

Suomessa on tehty hyvin vähän vammaisten tarpeiden tyydyttämiseksi. Erityistoimenpitein avoimille työmarkkinoille tulee luoda ns. puolisuojattuja työpaikkoja. Vammaisten tarpeet tulee huomioida kaikessa koulutuksessa.

Investeringar som skapar fler jobb åt handikappade bör anses vara humana och lönsamma både för samhället och den handikappade människan. Den nya teknologin möjliggör vissa förbättringar. Halvskyddade arbetsplatser bör skapas på samhällets försorg och i all utbildning bör man ta hänsyn till de handikappades behov.

Puheenjohtaja: Seuraavana Nils Backlund, RTL, ja valmistautuu Hannu Ikonen, Uusimaa.

Backlund, Nils (Ruotsalainen Työväenliitto): Kamrat ordförande, toveri puheenjohtaja. Nils Backlund, Finlands Svenska Arbetarförbund. Partivänner, hyvät toverit! Maailmassa on noin 15 miljoonaa ihmistä, jotka eivät poliittisista tai muista vakavista syistä voi asua kotimaassaan. Ruotsi on vastaanottanut 100 000 pakolaista, Tanska ja Norja ovat ottaneet kumpikin 10 000. Suomessa asuu 650 pakolaista. Meillä on totisesti varaa, kykyä ja henkistä valmiutta ottaa vastaan enemmän pakolaisia.

Viime aikoina on joissakin kunnissa syntynyt aloitteita pakolaisten vastaanottamiseksi kuntiin. Kuntien aktiivisuuteen verrattuna valtiovallan menettely saa varmasti aliarvoisen arvosanan. Meidän ulkomaalaishallintomme on edelleen sitä luokkaa, että sille useimmissa Länsi-Euroopan maissa pudistetaan valitellen päätä. Yhä edelleen monet elävät meillä siinä luulossa, että Suomi on niin pieni ja niin köyhä, ettei meillä ole varaa ottaa useampia pakolaisia. Tämän käsityksen täytyy johtua vauhtisokeudesta.

On totta, että Suomi on pieni maa, jossa on pienet kieliryhmät. Mutta sodanjälkeinen kehityksemme on ollut todella huomattavaa. Koulutustasomme ja yhteiskuntataloutemme ovat sellaiset, ettei niitä missään tapauksessa voida kansainvälisesti katsoen pitää syynä siihen, ettemme voisi ottaa lisää pakolaisia. On totta, että Suomessa on köyhiä. Mutta emme saa käyttää heitä lyömäaseina pakolaisia vastaan. Eihän muutoinkaan

aseteta vaaranalaisia ihmisiä vastakkain. Asenne pakolaisia ja ulkomaalaisia kohtaan on juurtunut syvälle omiin kokemuksiimme. Sen jonka oma elämä on turvallista, on helpompi hyväksyä uusi ilme katukuvassa.

On ollut ilahduttavaa nähdä, kuinka "Älä töni mun kaveria" -kampanja levisi kuin kulovalkea nuorten keskuudessa. Pakolainen elää kuoleman uhan alaisena, jos hän palaa kotimaahansa. Kansainvälisen sosialidemokratian jäsenenä meillä on erityisvastuu.

Kamrater, Finlands Svenska Arbetarförbund har inlämnat en motion om flyktingpolitiken. Den är godkänd av förbundskongressen och i vårt eget tycke väl byggt. Partistytrelsen föreslår att motionen sänds till organisationsbehandling och att partistytrelsen på basen av motionen utarbetar ett flykting- och utlänningspolitiskt program för partiet. Partistytrelsens förslag kan omfattas. Det är min förhoppning att organisationsbehandlingarna skall leda till att varje partiavdelning skall diskutera de här frågorna. På så sätt ökas intresse för och kunskapen om de här frågorna. Tidtabellen är också acceptabel, eftersom det är meningen att partirådet våren 1988 skall godkänna programmet. Ytterligare borde flyktingfrågan tas in i principprogrammet.

Kamrater! Världens flyktingar, omkring 15 miljoner, lever under synnerligen svåra omständigheter. Som medlemmar i den Internationella Socialdemokratiska rörelsen har vi kamrater vårt speciella ansvar.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Hannu Ikonen, Uusimaa, ja valmistautuu Sakari Knuutila, eduskuntaryhmä.

Ikonen, Hannu (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Uusmaalaisittain katsoen sisäpoliittinen julkilausuma on muotoiltu liian yleiselle tasolle. Esimerkiksi omalääkärijärjestelmästä on ennen aikaista puhua, jos ei ole vielä terveyskeskuksia. Asunto-, kaavoitus- ja tonttipoliittikka muodostavat täällä reunaSuomessa erityisen ongelmakokonaisuuden, jonka problematiikkaa ja kokonaisvaikutusta maailmalle ja sen taloudelle on vaikea hahmottaa.

Uudenmaan puoluekokousryhmä katsoo, että rakennemuutoksen yhteydessä asunotonannon tulisi painottua vuokra-asuntoihin. Asumisen hintaan tulisi vaikuttaa yhteiskunnan toimenpitein rakentamisen hintaa kontrolloimalla sekä perustamalla erityinen asuntopankki, jonka korkotaso ei olisi markkinoiden määrättävissä.

Lisäksi tyhjiille asunnoille tulisi ottaa käyttöön sakkovero, kuten pellonraivaukselle. Kunnilla on kaavoitusmonopoli ja sitä tulisi käyttää siten, ettei kaavoituksesta koituva hyöty valu gryndereiden taskuihin. Kaavoituksen yhteydessä ei maan pakkolunastusta tulisi vierastaa. Pakkolunastus on usein toimivan kaavan edellytys. Työelämän uudistuspyrkimykset eivät saa kaataa alleen perinteistä tavoitettamme tuloerojen kaventamisesta ja oikeudenmukaisesta tulonjaosta. Pakoilemme vastuuta, jos tämä tehtävä jätetään ailiikkeelle.

Osa työelämän uudistamista on työntekijöiden irtisanomissuojia. Perusteellisuuden fuusiot rationalisointipyrkimyksiin aiheuttavat yleensä kohtuuttomia inhimillisiä ongelmia. Vaikka yhteiskunta pystyy omilla ratkaisullaan lievittämään ongelmia, tulisi työ-

nantajan kantaa taloudellinen vastuu siirtymäkaudesta esimerkiksi maksamalla irtisanotuille työntekijöille puolen vuoden palkka.

Valtionyhtiöiden asema on turvattava, niiden rahoitusmahdollisuudet on turvattava budjettivaroin. Niitä ei tule saattaa kasinotalouden keinottelun kohteeksi. Sisäpoliittisen julkilausuman tulisi ottaa kantaa myös valtion ja kirkon suhteeseen. Valtiopäiväjärjestyksen 66 § saattaa kirkkoon kuulumattomat kansanedustajat oven ulkopuolelle kirkon asioita käsiteltäessä. Jos uskonnonvapaus tarkoittaa tasa-arvoja uskontojen välillä, niin ketkä kansanedustajistamme ovat päättämässä ortodoksisen kirkkokunnan tai muhamettalaisuuden asemasta Suomessa?

Uudenmaan piirin edustajaryhmä yhtyy puoluetoimikunnan kantaan aloitteesta 272: "Puolueen puheenjohtajan ja puoluesihteerin valtioneuvoston jäsenyys", mutta katsoimme myös, että tilanteessa, jossa puheenjohtaja ja sihteeri tai toinen heistä on valtioneuvoston jäsen, tulisi työnjakoa uudistaa ja selkiyttää ensimmäisen ja toisen varapuheenjohtajan osalta.

Uudenmaan piiri ottaa kantaa myös aloitteeseen 279: "Kasinotaloudesta työllisyyttä tukevaan raha- ja talouspolitiikkaan". Uudenmaan ryhmä näkee oikeaksi aloitteessa esitetyn huolen kasinotalouden kehityksestä ja toteaa, ettei asian suhteen ole tehty kattavaa tutkimusta, mikä selvittäisi kaikki kasinotalouden yhteiskunnalliset kytkennät. Asia on jäänyt puolueen sisällä ekonomistien huoleksi, joka johtaa yksipuolisiin painotuksiin päätöksenteossa.

Hyvät toverit! Täsmälliset muutosesitykset Uusimaa tuo asianomaisessa esityslistan kohdassa.

Puheenjohtaja: Seuraava oli Sakari Knuuttila, eduskuntaryhmä. Valmistautuu Arja Ojala, Pohjois-Häme.

Knuuttila, Sakari (eduskuntaryhmä): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluetoverit! Kuusikymmentäluvulla meillä oli paljon toivorikkautta, ajattelimme, että voimme poistaa järjestelissä ajassa suomalaisen yhteiskunnan pahimmat epäkohdat. Paljon hyvää onkin saatu aikaan näinä vuosikymmeninä, mutta monet keskeiset tavoitteemme odottavat yhä toteutumista, mihin viittasi kunniakutsuvieraamme puheenvuorossaan ja myöskin näihin kansainvälisiin ongelmiin. Suomalaisen yhteiskunnan syviä tämän päivän epäkohtia ovat ympäristökysymykset, työttömyys, asuntokysymys ja liittäisin niihin myöskin alkoholi- ja raittiuskysymyksen.

Meidän asiakirjoissamme on ehdotus sisäpoliittiseksi julkilausumaksi. Mielestäni se ei mene riittävän konkreettiselle tasolle näissä ydinkysymyksissä. Työllisyyskysymys on tulonjakokysymys. Jos sosialidemokraattisessa puolueessa ja yleensäkin poliittista tahtoa löytyy, tulonjako voidaan muuttaa meidän suomalaisten omalla päätöksellä. Se ei ole sidottu kansainvälisiin kysymyksiin, jotka sitovat monia muita asioita. Tähän myöskin puheenjohtaja Sorsa viittasi puheenvuorossaan.

Asuntopula on toinen kysymys, johon voitaisiin ottaa paljon konkreettisempia kannanottoja, mitä nyt on ehdotettu. Meillä oli suurimmillaan valtion tukema asuntotuotanto

33 000 asunnon tasolla, nyt reilusti alle 20 000 tasolla. Lisäksi meillä on tyhjiä uusia asuntoja, tuhansia ja taas tuhansia. Nämäkin ongelmat on ratkaistavissa meidän suomalaisten omilla päätöksillä. Me olemme niin vauraita. Meillä on niin paljon taloudellisia voimavaroja myöskin tälle politiikan alueelle uhrattavissa.

Alkoholismin kohdalla viitataan 200 000—300 000 ongelmaiseen ihmiseen. Tämäkin on yhteisvastuun kysymys.

Politiikan onnistuminen mitataan sillä, kuinka kansalaisten toiveet toteutuvat. Ne eivät ole toteutuneet parhalla mahdollisella tavalla tässä yhteiskunnassa. Ehkä yksi syy on siinä, että se puoluetuki, jota olen ollut itse kannattamassa, päättämässä, ei ehkä olekaan oikea systeemi kansanvallan tukemiseksi, demokratian toteuttamiseksi. Olen edelleen puoluetuen kannalla, mutta olen ruvennut vakavasti pohtimaan, että se pitäisi antaa perusjärjestöjen kautta, ei puoluejohdon kautta. Urho Kaleva Kekkonen vuonna 1972 epäili kielteisiä vaikutuksia ja nyt näyttää siltä, että hän oli oikeassa. Tämä on vakava kansanvallan kysymys ja sen takia nostan tämän esille keskustelukysymyksen.

Meillä on suurimpana puolueena suuri vastuu näistä kysymyksistä, joita nostin esille. En ole ollenkaan vakuuttunut, että olemme tehneet kaikkea, mitä sosialidemokraattinen työväenliike sekä puolueena että ammattiyhdistysliikkeenä voi tehdä näissä asioissa. Toivon hyviä, rakentavia päätöksiä tältä kokoukselta.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Arja Ojala, Pohjois-Häme, valmistautuu. Uuno Nokelainen, Uusimaa.

Ojala, Arja (Pohjois-Hämeen piiri): Arvoisa puheenjohtaja, hyvät puoluekokousedustajat! Jäsenistön määrän väheneminen lähes 15 000 jäsenellä tällä puoluekokouskaudella sekä vaaleissa hävitty äänimäärä ovat puoluejohdolle huomautus, jota ei voi ohittaa olankohautuksella. Huolimatta viime aikojen lupaavista gallupeista tulevaisuus ei mielestäni näytä hyvältä. Naiset ja nuoret ovat tämän puolueen todellinen proletariaatti. Mikäli me aiomme saada jäsenistömme määrän nousemaan, tai edes säilyttää entisenä, on paneuduttava vakavasti etsimään keinoja näiden ryhmien mukaan saamiseksi. Nuorten osuus jäsenistöstä näyttää täysin toivottomalta. Heissä pitäisi olla puolueemme tulevaisuus ja jatkuvuus. Onko meillä heille mitään annettavaa? Otetaanko heidän ehdotuksensa edes vakavasti? Ei todellakaan. Uuden puoluejohdon on tehtävä kaikkensa asian tilan korjaamiseksi.

Naisten osuudesta on jo valoisampaa näyttöä, sillä puolueeseen liittyneistä on 44 prosenttia naisia ja eronneista vain 33 prosenttia. Naiset ovat sitkeitä. He ovat oppineet voittamaan vastukset ja turhat naljailut ja tekemään utterasti työtä. Naiset kokevat nyky-yhteiskunnan köyhyyden ja köyhtymisen ilmiön erityisen kipeästi. Matalapalkkaisina, osa-aikaisina, vähin eläke-eduin on köyhtymisriski heillä mitä ilmeisin. Köyhyysloukussa on huomattava osa yksinhuoltajaaideistä.

Puhumme juhlapuheissa paljon solidaarisista perusoikeuksista, kuten oikeus työhön, asuntoon ja kohtalaiseen toimeentuloon, mutta valitettavasti ne vain jäävät sanelun asteelle. Mitä ovat ne toimenpiteet, joilla Sosialidemokraattinen Puolue aikoo parantaa näiden ihmisten olosuhteita? Edes periaateohjelmaluonnoksesta en löytänyt mi-

tään konkreettisia toimenpiteitä, vain, että kaikkien orjuutettujen hätä on sosialidemokraatin asia. Mielestäni tämä on lähinnä naivia puhetta.

Olemme kiihtyvällä vauhdilla kulkemassa kohti tulevaisuutta, jossa työaika lyhenee. Työelämän ulkopuolella olevat ihmiset muodostavat jo nyt huomattavan osan kansastamme. Työväenliikkeen periaatteena on ollut jo ammoisista ajoista lähtien koulutuksen ja kulttuurin korostaminen. Nyt niillä on erittäin merkittävä asema, sillä työttömiksi jääneet ovat usein pitkanlinjan kulkijoita ja heikon pohjakoulutuksen saaneita. Se asettaa valtavan haasteen aikuiskoulutuksen niin määrälliselle kuin laadullisellekin kehittämiselle.

Samoin lisääntyvä vapaa-aika mahdollistaa ihmisten jatkuvan passivoitumisen, ajankäytön täyden kansainvälisillä ohjelmilla, jotka muokkaavat koko ajan maailmankuvaamme, johon meidän on mahdoton vaikuttaa. Täten kaiken omasta joukostamme lähtevän harrastuksen tukeminen on ensiarvoisen tärkeää toimintaa. Erityisesti lasten harrastuksiin voimavarojen lisääminen antaa mahdollisuuden hallita kansainvälisen taajuntateollisuuden vaikutusta ja estää omalta osaltaan kansallista, henkistä köyhtymistä. Yksi osa henkisestä köyhtymisestä on poliittinen köyhtyminen. Yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta tullut valtapeli, jota pelaavat politiikan ammattilaiset, harrastelijat alkoot vaivautuko. Edes oma jäsenistö ei tunne voivansa vaikuttaa politiikan sisältöön. Kuitenkin puolueeseen liittyminen ja sen ensisijainen tarkoitus on tuki vaikuttaminen. Ei ihme, jos jäsenistö on tällä hetkellä passiivista. Se on saanut olla liian kauan tehtyjen kompromissien selittäjä vailla selittämisen taustatietoa. Tämä on uuden valittavan puoluejohton syytä ottaa huomioon, jos aiotaan järjestöelämää vireyttää. Nyt pitää tulla aatteellista toimintaa, jonka jäsenistökkin tuntee omakseen.

Kun puoluejohtoa uusitaan, tulee vakavasti suhtautua niihin vaatimuksiin, joita kentältä kuuluu, ja nuorten ja naisten osuutta on lisättävä.

Puheenjohtaja: Seuraava Uuno Nokelainen, Uusimaa ja valmistautuu Voitto Raita-aho, Satakunta.

Nokelainen, Uuno (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit. Työväenliikkeen kokousten monikymmenvuotinen perinne on se, että haukutaan herrat ja esitetään ponnet. Minä aion radikaalisti poiketa tästä kaavasta ja jättää ponnet esittämättä.

Poliittinen tase päättyneeltä puoluekokouskaudelta ei ole kaikin osin onnistunut. Mieleen tietysti ensimmäisenä jäävät usein nuo kielteisemmät puolet, niinpä minullekin. Viime puoluekokouksen asettamat järjestötyön kehittämistavoitteet eivät ole toteutuneet, mm. jäsenhankintakampanja epäonnistui surkeasti ja aktiivisuus puolueyössä on vähentynyt. Puolue kun on ensisijaisesti joutunut hoitamaan koko valtakunnan asioita, tosin niitä eräin osin varsin menestyksellisesti. On näyttänyt siltä, että puoluekenttä on jäänyt vähemmälle huomiolle. Siitä on seurannut puolueen omaleimaisuuden himmeneminen ja perusjärjestötyössä ilmenevä turhautuminen.

Tähän kuvaan tavallaan liittyy tai sen jatkoa on tuo hätkähdyttävä 100 000 kannattajan menettäminen viime eduskuntavaaleissa. Tätä tappiota ei pidä väheksyä, eikä sitä voitoksi voi kääntää edes nopeasti muodostetun punamustahallituksen häyön huuma, sillä häyön perään tulee arki, ja se arki saattaa olla myös karvas.

Vaalitappion selvitykseksi ei riitä, että sanotaan, että menetetyt äänestäjät tulivat mukaan Koivisto-ilmion seurauksena tai että tappio johtui puolueväen laiskuudesta, niin kuin myöskin on väitetty. Eivät nämä ole syitä. Nämä ovat seurauksia. Syyt ovat syvemmällä ja ne on kaivettava esille.

Kun nämä kotiinjääneet näyttävät olleen paljolti meidän peruskannattajiamme, työpaikkojen työntekijöitä, eikä myöskään SKDL:n hajaannuksesta ole odotettua hyötyä saavutettu, on tappion syiden selvittämiseen uuden puoluetoimikunnan todella tehokkaasti paneuduttava.

Syitä on tietenkin tiedossakin tähän vaalitappioon. Osa siitä on työpaikoilla kielteiseksi koetun hallituspolitiikan ja poliittisten ratkaisujen seurausta. Toinen syy on se, että puolue on samaistunut valtioon ja muiden puolueiden kanssa tehtyihin kompromissiratkaisuihin, jotka ovat välttämättömiä, mutta joissa puolueen omaa linjaa ei saatu näkyviin.

Hallitusratkaisu oli periaatteelliselta kannalta erittäin merkittävä. Mielestäni se olisi tullut jättääkin tämän puoluekokouksen tehtäväksi. Sen seikan määritteleminen, minkälainen ratkaisu tehdään, minkälainen tuon uudelleen avauksen olisi tullut olla, olisi kuulunut puoluekokoukselle, varsinkin kun puoluekokous oli näin lähellä.

Nyt puoluekokous on tässä tärkeässä, periaatteellisesti tärkeässä asiassa saatettu tapahtuneiden tosiasioiden eteen, eikä se voi enää vaikuttaa ja määrätä puolueen suunnasta tässä asiassa. Kokouksen kohtu olisi ilmeisesti ollut vuokrattavissa paria kuukautta myöhemminkin, eli tämän puoluekokouksen jälkeen, ilman että olisi tarvinnut astua tälle tuntemattomalle tielle, johon täällä puolueen puheenjohtajakin viittasi. Työpaikkojen tovereilla ei tule olemaan helppoa, kun he joutuvat selvittämään työntekijöille tätä työväenliikkeen perinteestä poikkeavaa hallitusyhteistyötä perivihollisen kanssa, jonka kanssa löytyi muutaman yön jälkeen tuollainen kihlapariratkaisu.

Uuden puoluejohtoon on mielestäni perusteellisesti paneuduttava täällä jo korostetun järjestötyön kehittämisen lisäksi myöskin sellaisten ratkaisujen saamiseen, jotka pohjautuvat puolueen periaateohjelmaan ja linjoihin. Siltä pohjalta puolue on nostettavissa uuteen nousuun. Se on velvoittava, mutta myös ansiokas tehtävä uudelle puoluejohtolalle.

Puheenjohtaja: Kiitos. Seuraava puhuja Voitto Raita-aho, Satakunnan piiri, ja valmistuu Leo Söderqvist Helsingin piiristä.

Raita-aho, Voitto (Satakunnan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit. Edustajana antaa kuulemma hyvän kuvan, kun puhuu ulkopoliitikasta. Sen verran vain mainitsen, että jatketaan samalla linjalla.

Joten näin alkajaisiksi sen verran, että tässä kokouksessa on mielestäni kolme tärkeää asiakohtaa: periaateohjelma, puolueen johto sekä sisäpolitiikka.

Periaateohjelmaa on muokattu kuutisen vuotta, ja nyt on aika hyväksyä se. Ohjelma on kyllä asiasisällöltään pyöreähkö eikä anna suoria vastauksia, mutta kuitenkin tämä on tässä kokouksessa ratkaistava. Mielestäni siihen olisi enemmän sisällytettävä konkreettisia kannanottoja esimerkiksi ympäristösuojelusta jne.

Kokouksen mielenkiintoisia asioita on uuden puoluejohdon valinta. Tässä on otettava huomioon puolueessa olevat näkökannat kaikilta eri kohdilta. Onhan meidän puolueemme vara. Puolueen johtoon on saatava asiantuntevia ja innostuneita henkilöitä, jotka luotsaavat jälleen puolueen uuteen nousuun - onhan meillä ollut niitä aina ennenkin, tällaisia pieniä välivaiheita aina on.

Puolueemme kuvaa terävöitäessä voi vaikuttaa esimerkiksi jäsenmaksujen porrastaminen, että alle 25-vuotiaat maksavat alempaa maksua jäsenyydestä. Ehkä se innostaisi nuorempiakin paremmin osallistumaan ja vaikuttamaan vanhaan järjestörakenteeseen, koska se on koettu jo heikoksi. Tosin kaikki, mistä meitä syytetään, ei todella pidä kyllä paikkaansa, mutta silti lienee aika itsetutkiskeluun.

Sisäpolitiikasta sen verran, tämä on historiallinen kokous, niin kuin täällä jo aikaisemmin todettiin, että hallitustyöskumppanina on päävastustajamme. Nyt sitten odottelemme tuloksia tästä yhteistyöstä. Hallitusohjelma on sinänsä hyvä, mitä minäkin olen sitä katsonut, mutta se on se sisältö ja ratkaisut ovat myöhemmin nähtävissä. Tärkeimpiä asioita, esimerkiksi kokonaisverouudistus, johon en itse jaksa uskoa, on tämän hallitusohjelman kirjaimissa. Mutta kuitenkin, jos verouudistusta jotenkin viedään eteenpäin, on huolehdittava nämä pienet ja keskituloiset. Esimerkiksi nämä omavastuut olisi pienituloisilta poistettava, koska se byrokratiassakaan ei mitään ole auttanut.

Työllisyyttä on tuettava kaikin mahdollisin keinoin. Ne ovat vanhoja fraaseja, mutta kun tuli tämä uusi työllisyysvelvoite ja työllisyyslaki, mielestäni se on kunnille ehkä liian raskas, pienille ja myös suurillekin. Siinä olisi tarkistamisen varaa, koska yksityisenkin sektorin olisi tietysti vastattava omalta osaltaan näistä työllisyyskysymyksistä.

Lopuksi vielä tästä vapaakuntakokeilusta, jota nyt kovasti on nikkaroitu. En oikein jaksa yhtyä siihen, jos valtion ja kuntien tehtäväjakoa tullaan kovin paljon romuttamaan. Päävastoin sitä pitäisi kehittää ja pitää nämä peruspalvelut paikallansa niin kuin ennenkin. Jos sillä on tarkoitus virka- ja työehtosopimuksia murtaa, niin silloin ei kyllä Sosialidemokraattinen Puolue voi olla siinä mukana.

Toivon puoluekokoukselta hyviä kannanottoja, hyviä valintoja ja rakentavia päätöksiä.

Puheenjohtaja: Kiitos. Seuraava puhuja Leo Söderqvist, Helsingin piiristä, ja valmistautuu Jukka Gustafsson, eduskuntaryhmästä.

Söderqvist Leo (Helsingin piiri): Hyvät toverit! Tämä kokous keskittyy, niin kuin yleensä aina nämä kokoukset, näihin meitä lähellä oleviin pikkuuskareisiin ja pikkukysymyksiin. Mutta tässä kohtaa minä haluaisin omalta osaltani kiinnittää kokouksen huomion myös meidän rajojen ulkopuolisiin tilanteisiin, lähinnä kysymykseen rikkaan pohjolan ja köyhän etelän lisääntyvään eriarvoisuuteen, lisääntyvään itsekkyYTEEN rikkaissa maissa, epäsolidaarisuuteen, joka piilee meissä itse kussakin, kun päästään omalla hiekkalaatikolla rypemään. Tahtoo unohtua siinä vaiheessa nämä solidaarisuudelle niin tyypilliset pyhät ja kauniit aatteet ja sorvataan sitten päätöksetkin sen mukaisiksi.

Henkilökohtaisesti toissa päivänä Suomeen tullessani mietiskelin sitä, että mitähän tämä kotimainen hallitusratkaisu vaikuttaa tähän itsekkyYTEEN ja epäsolidaarisuuteen.

Nykyinen kokoonpano on sen kaltainen, että se antaa hyvin suuret mahdollisuudet digitaalijattelulle, ajattelulle, joka johtaa nimenomaan itsekkyteen, jossa numerot määräävät päätökset, eivät ihmiset.

Tämän kokouksen yhteydessä tehtävissä päätöksissä myöhemmin aloitteiden osalta sekä näissä periaateohjelmajulistuksissa toivoisi näkyvän konkreettisesti niitä pyrkimyksiä, joita sosialidemokraateilla on lieventääkseen tällaista suurta tuloeroa, tulojakoja köyhien ja rikkaiden maiden välillä.

Erityisesti haluan korostaa suomalaisten sosialidemokraattien aloitteellisuutta kysymyksessä Etelä-Afrikan tilanteen ratkaisemiseksi. Se on meille sosialidemokraateille ja meidän periaatteillemme erittäin tärkeää, että siellä Etelä-Afrikassa saadaan nykyinen rotusortohallitus poistetuksi ja enemmistövalta kyseiseen maahan.

Enemmistönä olevat ihmiset siellä ovat vailla kaikkia niitä oikeuksia, jotka meillä on täällä. Heillä ei ole oikeutta puhe- ja sananvapauteen. Heillä ei ole oikeutta tehdä päätöksiä. Heillä ei ole äänioikeutta, heiltä puuttuu kaikki tämä. Uskon, että kaikissa niissä pyrkimyksissä, jotka edesauttavat tätä ratkaisua, myös Suomi ja suomalaiset pystyvät tekemään paljon tämän asian eteen. Rauhanomaisia keinoja ei ole monta, mutta taloudellisten sanktioiden voimallinen käyttö, etulinjamaiden aseman kohentaminen, tieverkoston rakentaminen esimerkiksi etulinjan maista vapaisiin satamiin antaa mahdollisuuden ratkaisulle, joka tapahtuisi mahdollisimman rauhanomaisesti.

Näistä kyseisistä asioista olen aikonut tehdä myös esityksiä erillisissä kohdissa, kuten aloitteen 17 kohdalla ja myöhemmin myös puhua näissä muissa kohdissa tästä samasta aiheesta. Olen päättänyt keskittyä näihin tässä kokouksessa.

Puheenjohtaja: Kiitos. Seuraavaksi puhuu Jukka Gustafsson eduskuntaryhmästä, ja valmistautuu Juhani Mällinen Oulun piiristä.

Gustafsson Jukka (eduskuntaryhmä): Kuulun niihin noin kymmeneen uuteen kansanedustajaan, jotka tulivat valituiksi myöskin puoluekokousedustajiksi, mutta jotka olemme jättäneet paikkamme sitten varamiesten käytettäväksi.

Socialidemokraattien vaativin kansainvälinen tehtävä on olla aktiivisesti luomassa rauhaa, poistaa pohjoisen ja etelän pallonpuoliskon taloudellista epätasa-arvoa ja ohjata maailmaa egologisesti kestäväälle tulevaisuuspolitiikalle, jossa intensiivinen kasvu on välineenämme. Vähemmästä tulee saada irti enemmän. Teollisuuden lannoitteet intensiivisessä kasvussa on informaatioteknologia ja sen suomat kehittymismahdollisuudet. Informaatioteknologiaa voidaan soveltaa teollisen elämän kaikissa vaiheissa: tuotannossa, jakelussa ja kulutuksessa. Tiedon avulla meillä on mahdollisuus säästää raaka-aineita, työtä, pääomaa, energiaa, tiloja, ihmistä ja ympäristöä.

Politiikan päätöksenteon, tutkimuksen ja verotuksen on tuettava terveen automaation mahdollisuuksia. Se merkitsee tietotalouden infrastruktuurin rakentamista, halpoja tietopankkeja ja tietopalvelujen tarjontaa valtion tuella, koulutuksen ja tieteen tukemista. Menestyvä ja kehittyvä yritys toiminta on yhteinen etumme. Työpaikka- ja yritysdemokratiaa ja yritysverotusta on kuitenkin tuettava siten, että yrityksissä syntyvä lisäarvo

saadaan palvelemaan kaikkien palkansaajien kokonaisetua eikä Floridan hotellin omistajia.

Suomalaisen työväenliikkeen tulee vaikuttaa sekä Eurooppa- tasoiseen kehitykseen että omaan kansalliseen politiikkaansa. Oma kansallinen politiikka ei kuitenkaan enää riitä. Eurooppalaisella vasemmistolla, ammattiyhdistysliikkeellä ja edistyksellisillä voimilla on edessään vaativa ja vaikea tehtävä. Uutta hyvinvoinnin asetelmaa ensivuosi-kymmenelle ei kuitenkaan luoda kärjistämällä vanhaa kapitalistista logiikkaa. Blokkituominen luokkataisteluun ei nyt auta. Mahdollisuutemme on ottaa kantaa egologisella, modernisoidulla politiikalla, eli tiedon avulla säästämme raaka-aineita, ympäristöä, ihmistä ja energiaa.

Eurooppalaisen työvoiman laatua on parannettava. Idänkauppaa on laajennettava. On luotava rakentava suhde kolmanteen maailmaan, siten kuin meidän periaateohjelmamme sen hienosti tullee huomenna esittämään.

Maailma, Eurooppa ja Suomi tarvitsee uusia johtoajatuksia, suunnitelmallisuutta ja yhteistyötä enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Oikeistolainen vapaan kilpailun ihannoiminen, yksityistäminen ja yhteiskunnalliseen ja kunnalliseen omistukseen suuntautuva kritiikki on ristiriidassa ihmiskunnan valoisamman tulevaisuuden ja suomalaisten hyvinvoinnin kanssa.

Entä meidän oma kansallinen toimintamme? Me olemme hiljan poliittisesti sitoutuneet ainakin kolmeen tärkeään asiaan, verouudistukseen, työelämän uudistamiseen ja uuteen maatalouspolitiikkaan. Hallitusohjelmassa on toki muitakin tärkeitä asioita.

Viime viikkoina puolueen johtohenkilöt ovat kuin samasta kuorosta laulaneet laulua SDP:n järjestöorganisaation kehittämistarpeesta. Mielestäni politiikan sisältö ja järjestötoiminnan kehittämisen eivät ole toisistaan irrallisia asioita. Ne joko tukevat toinen toisiaan tai sitten ei.

Viime vuosina näin ei ole käynyt. Mitä voisimme tehdä? Eduskuntaryhmä ja puoluetoimikunta ovat edellyttäneet, että lokakuun alkuun mennessä meillä on tuloksia työelämän uudistamisasioissa. Mielestäni syys-lokakuun vaihteeseen tulisi järjestää ylimääräiset piirikokoukset, joissa käsiteltäisiin aikaansaannoksia. Samalla olisi hyvä, jos piiri- ja kunnallisjärjestöt velvoittaisivat myös puolueyhdistyksiä järjestämään evästyskokoouksia piirikokousedustajille.

On luotava uusi uskottava tapa vaikuttaa. Kysymys on vaikuttamisesta, oppimisesta ja vuorovaikutuksesta. Tämä historiallinen puoluekokous ei ole mikään ideariihi, mutta ilman uusia eväitä, uusia aloitteita, uusia avauksia mikään vanha ei muutu.

Hyvät toverit! Työväenliikkeen tehtävä on antaa ihmisille tänään toivoa, toivoa pysyvästi turvallisemmasta maailmasta ja elämästä. Me olemme avainasemassa rakentamassa uusia suojateitä. Meille sosialidemokratian, kansanvaltaisen sosialismin suuri idea on toveruuden ja inhimillisyyden aate. Sen puolesta haluamme toimia.

Puheenjohtaja: Kiitos. Juhani Mällinen, Oulu, ja valmistautuu Heikki Näättä, Varsinais-Suomi.

Mällinen, Juhani (Oulun piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluekokoustoverit! Viime syksynä eduskuntavaalitaistelun alkaessa puolueemme puheenjohtaja Kalevi Sorsa ilmoitti sosialidemokraattien toimivan julkisten palvelujen kehittämisen puolesta, niiden purkamista ja kaupallistamista vastaan. Tätä tukevan kannanoton on myös puoluetoimikunta kirjannut kannanotoissaan keväällä -86. Lisäksi tästä on tehty useita puoluekokousaloitteita.

Toverit! Tämä puheenvuoro on puheenvuoro yhteisten palvelujen puolesta, ja siksi esitän, että puoluetoimikunnan lausunto sisällytetään sisäpoliittiseen julkilausumaan muodossa:

"Suomalaisessa yhteiskunnassa ihmisten keskinäistä ja alueellista tasa-arvotavoitetta on toteutettu parantamalla yhteisiä julkisia palveluja. Tämä työ on vielä kesken. Tasa-arvon ja turvallisuuden lisääminen ja terveellisen työ- ja asuinympäristön luominen edellyttävät yhteisten julkisten palvelujen jatkuvaa kehittämistä.

Kunnan tehtävänä on tarjota yhteisesti määritellyt palvelut tasapuolisesti kaikille kansalaisille. Kunnalla on yleinen palveluvelvollisuus. Tehtävistä on suorituttava silloinkin, kun se ei ole liiketaloudellisesti kannattavaa. Yhteisten palvelujen kaupallistaminen on uhka kansalaisten hyvinvoinnille, turvallisuudelle ja tasa-arvolle.

SDP lähtee siitä, että yhteisten peruspalvelujen tulee olla yhteiskunnan ylläpitämiä. Yhteisten palvelujen osalta yksilön ostovoima ei saa määrätä ihmisen oikeutta saada perusturvaa."

Tämä sisäpoliittiseen julkilausumaan, kohtaan "Oikeus hyvinvointiin kuuluu kaikille". Tämä on merkittävää ja ajankohtaista juuri senkin vuoksi, että olemme tällä hetkellä hallitusyhteistyössä tahojen kanssa, joiden pyrkimyksenä on ilmennyt halu palvelujen purkamiseen ja kaupallistamiseen, kun taas meidän pyrkimyksenämme tulee olla palvelujen parantaminen ja lisääminen julkisina palveluina.

Meidän tulee puolueena korostaa kunnallisissa palveluissa olevan henkilöstön ammattitaidon ja palvelutason lisäämistä yksityistämisen vastustamiskeinona. Ammattitaidon lisääminen edellyttää jatkuvaa koulutuksen tarvetta. Työtehtävien koko ajan kovastikin muuttuessa ja monipuolistuessa työntekijöiden ja juuri suoritustyössä olevien tulee olla alansa taitajia vertailussa yksityiseen vastaavaan työhön. Uuden tieto- ja taitotekniikan tuoma haaste kaipaakin nyt pikaista jatkokoulutustarvetta ja nimenomaan työntekijäpuolella eikä vain työnjohdollisissa tehtävissä oleville. Juuri ammattitaitoaan koulutuksella kehittämään pystynyt työntekijä on palvelualttiimpi ja kyvykkäämpi työtehtävissään.

Tämä huomioiden myös kunnallisissa virastoissa palvelu pystyy olemaan yhtä luontevaa, ystävällistä ja joustavaa kuin yksityisellä puolella. Näin mahdollistaen koulutus torjumme keskeisiltä osin yksityistämiskaatimuksia.

Puhutaan yksityisten palvelujen byrokraattisuudesta. Miten esimerkiksi lasten- tai vanhusten hoidossa työskentelevä kunnallinen työntekijä voi olla byrokraatti ja yksityinen rahalliseen voittoon tähtäävän palvelutahon toiminta todellista ja oikeaa lasten ja van-

husten hoitoa? Yhteisten palvelujen vastustajat sanovat lisäksi usein, että ilmaiset terveyspalvelut johtavat turhiin lääkarissä käynteihin, mutta he eivät sano, että ilmainen koulunkäynti johtaisi turhaan koulunkäyntiin.

Kirjastoalan työntekijänä puolustan palvelujen saatavuuden takaamista kaikille kansalaisille heidän asuinpaikastaan riippumatta. Kirjastopalvelujen lisäksi muitakin palvelualoja tulisi viedä ihmisten asuinsijoille eikä keskittää vain kaikkea kaupunki- tai kuntakeskuksiin. Palveluja voidaan tehostaa näin päin eikä turvautua liiaksi ihmisten kuljettamiseen.

Toverit! Vielä esimerkki lainsäädäntötyöstä. Kun uutta kirjastolakia käsiteltiin, lisättiin siihen eduskunnan toimesta lausunto "Kunta voi järjestää asiakaskuljetuksia kirjastoon, milloin ne ovat olosuhteiden vuoksi tarpeellisia ja taloudellisesti järjestettyjä". Saattaa olla hyväkin asia jossain tapauksessa, mutta voi olla tehokkaan kirjastoautotoinnin vaihtoehto kunnissa, joissa halutaan hoitaa tämä palvelu vain välttävästi.

Esitän sisäpoliittiseen julkilausumaan kohtaa: "Puoluekokous edellyttää, ettei lainsäädäntötyöllä edesautettaisi jo nykyisten ja mahdollisten uusien kunnallisten peruspalvelujen siirtymistä yksityiselle sektorille." Toivon asialleni kannatusta niiltä, jotka ovat samaa mieltä asiassa.

Julkisten palvelujen kehittäminen vaatii toteuttajansa. Tällainen on osaltaan oma ammatillittoni KTV. Tämä puoluekokous voi osaltaan olla toteuttajana, jolloin asialla olisi kaksi Suomen suurinta, eli ammatillisen työväenliikkeen KTV ja poliittisen työväenliikkeen SDP, niin eihän yhteisiä palveluja yksityiset tee. Kiitoksia.

Puheenjohtaja: Heikki Näättä, Varsinais-Suomi, valmistutuu Jorma Soljavaara, Satakunta.

Näättä, Heikki (Varsinais-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Minulla ei ole tarkoituksena kovin pitkää syvällistä analyysia tehdä siitä, miten puolue on viime aikoina politiikassaan onnistunut, mutta pariin mielestäni kipeään ja tärkeään kohtaan haluan kiinnittää huomiota.

Viime eduskuntavaalien puolueäänestyksen jäsenkyselyssä tiedusteltiin jäsenten kantaa erilaisiin asioihin. Väki pohdiskeli mm. uhkatekijöitä. Työttömyyden, työnantajavalankäytön ja ympäristön saastumisen lisäksi merkittävänä uhkatekijänä nähtiin hyväosaisten itsekkyyden lisääntyminen. Tämä oli mielestäni erittäin tärkeä havainto. Hyväosaisten itsekkyyden lisääntyminen on todella jokapäiväinen ja vaarallinen ilmiö, -johon tulevalla puoluekokouskaudella pitää kiinnittää vakavaa huomiota.

Puolueemme on onnistunut yhteiskunnallisessa toiminnassaan hoitamaan asioita niin, että valtaosa kansasta voi hyvin. Hyväosaisia on kansan selvä enemmistö, mutta on myös vähempiosaisia, köyhiä, jotka jokapäiväisessä elämässä ja varsin usein SDP:n toiminnassakin saattavat unohtua. Näiden ihmisten ongelmiin hyväosaiset päättäjät eivät ole riittävästi paneutuneet.

Puolueen tulee todella paneutua vähäosaisten ihmisten asiaan. Jokaiselle ihmiselle pi-

tää saada aikaan sellainen taloudellisesti turvallinen asema, ettei osan kansasta tarvitse kokea jopa jokapäiväisen leipänsä hankkimisessa vaikeuksia. Köyhyys ja vähäosaisuus turhauttaa, kun samaan aikaan toiset saavat tuhansien markkojen kuukausipalkkojen korotuksia tai kymmenien tuhansien markkojen verohelpotuksia, kuten ennakkomallissa hyvätuloisten osalle verouudistuksen suhteen on kaavailtu.

Voidaan tietysti sanoa, että tarkoitus ei ole viedä mitään pois vähäosaisilta pienipalkkaisilta, mutta verojärjestelmä kun on sellainen, että verohelpotuksin vähäosaisten asemaa ei kovasti voida tukea, niin se ei varmasti niitä vähäosaisia ihmisiä paljon tyydytä, vaikka näin voidaan tosiasiaassa väittää silloin, kun he saavat lehdestä lukea, että parhaimmissa tuloluokissa suunniteltu verouudistus merkitsee jopa yli 20.000 markan käteen jäävää lisäansiota vuodessa. Uskon, että täällä salissa suurin osa porukasta tervehcii kyllä tyydytyksellä verohelpotuksen tuomaa lisäpottia.

Sitten haluaisin vielä puuttua erääseen asiaan. Eriarvoisin kansanosa mielestäni on nuoriso. Vähäosaisten, työttömän tai alkoholiongelmaisen perheen teini-ikäiset lapset ovat todella surkeassa ja eriarvoisessa asemassa. Koulumaailmassa joka tapauksessa vallitsee varsin voimakkaat säännöt kulutustottumuksista, siitä, miten tulee pukeutua, mitä harrastaa, missä tulee viettää vapaa-aikansa.

Valtaosalla nuorisostamme on taloudelliset mahdollisuudet elää tässä suhteessa itse-tuntoista nuoruutta. Mutta varattoman perheen nuori joutuu päivittäin toteamaan taloudellisen mahdollisuuden puutteen osallistua tasavertaisena toveripiiriinsä rentoihin. Me aikuiset ymmärrämme, ettei jokaisella ole samoja mahdollisuuksia. Ei se ole enää niin hirveän katkera asia, jos itsellä on vain bemari ja naapurilla mersu. Varmasti sen osin ymmärtää nuorisokin, mutta kohtuuttomalta tuntuu tällaisen köyhän perheen nuoren joka päivä kieltäytyä pienestäkin rahaa vaativasta asiasta.

Alkavalla puoluekokouskaudella mielestäni meillä on todella tärkeä tehtävä muistaa jokapäiväisessä toiminnassamme tämän kaiken hyvinvoinnin keskellä, jonka parissa suurin osa sosialidemokraattisen puolueenkin aktiiveista elää, se, että meillä on 500 000 köyhää, huonosti toimeentulevaa ihmistä, jotka ovat passivoituneet, turhautuneet. Nyt on aika ryhtyä sanoista tekoihin tämän kansanosan asioiden kuntoonlaittamisessa. Kiitoksia.

Ilmoitusasia

Puheenjohtaja: Ennen seuraavaa puheenvuoroa yksi tiedotus ja yksi toivomus.

Tarkistetut puheenvuorot tulisi toimittaa puheenjohtajapöydän vasemmalla puolella olevalle tuolille.

Takaa on tullut toivomus, jota toivon noudatettavan, että kokouksalissa oltaisiin hieman hiljemmin, koska taakse ei kuulu, mitä puheenvuoron käyttäjä puhuu.

Puheenvuoron käyttäjille esitetään toivomus, että puhuttaisiin hiukan lähempänä mikrofonia.

Puheenjohtaja: Jorma Soljavaara, Satakunta, valmistautuu Anna-Liisa Hertell, Uusimaa.

Soljavaara, Jorma (Satakunnan piiri): Toveri puheenjohtaja! Kuten useammassakin yhteydessä on todettu, oli jäsenistömme ja kannattajakuntamme yleensäkin viimeksikäyttyjen vaalien jälkeen sillä kannalla, että nyt ei mennä hallitukseen, se on muiden asia. Tähän samaan asiaan viittasi toveri Sorsa avatessaan tämän puoluekokouksen.

Ajatuksissa lienee liikkunut jotain sellaista, että kun jätitte meitä äänestämättä, vaikka asiat tulivatkin ihan kohtuullisesti hoidetuiksi, niin on Suomen kansalle aivan oikein Paavo Väyrysen johtama porvarihallitus ikään kuin rangaistukseksi. Mutta kun sitten havaittiin olevan muitakin ratkaisumalleja olemassa, niin ajatukset yllättävän nopeasti kääntyivät toiseen suuntaan. Sinipunavaihtoehto hyväksyttiin ehkä vähän ymmärrä ollen — ja ollaan edelleenkin — mutta hyväksyttiin kuitenkin. Tähän oli ja on syynä se, että päähallituspuolueiden kannattajat, niin erilaisia kuin ovatkin ja aatteellisessa mielessä pitäisikin olla, muodostavat tämän rakennemuutosyhteiskunnan enemmistön. Siis sen väestönosan, jota rakennemuutos tulee koettelemaan. Näin ollen uskotaan, että kokoomuksen on se tosiasia kepuu enemmän otettava huomioon.

Mutta se on keskusteluissa tullut täysin selväksi, että sovitusta hallitusohjelmasta on pidettävä tiukasti kiinni. Ja jos se ei onnistu, on siitä vedettävä selkeät johtopäätökset. Hirvittää ajatellakin, miten meidän seuraavissa eduskuntavaaleissa käy, jos joudumme työpaikoilla ja muuallakin selittelemään hallitusohjelman vesittymistä. Siihen meillä ei ole varaa.

Mutta vaara piilee silti, vaikka ja kun, niin ainakin uskon, hallitusyhteistyö tulee vaatimustemme mukaisena onnistumaankin. Millä tavalla kansalaisemme tulevat edessä olevissa vaaleissa käyttäytymään? Minkä puolen he tulevat valitsemaan, jos asiat hoituvat suhteellisen hyvinkin? Koetaanko asia siten, että kokoomuksen mukaantulo sen sai aikaan vai luotetaanko sosialidemokraatteihin sittenkin turvallisimpana vaihtoehtona? Mistä nuoret löytävät poliittisen kotinsa, kun todellisia vaihtoehtoja ei ole? Löytyykö se jostakin populistisesta yhden asian liikkeestä, vihreistä vai mistä? Jatkuuko nuorten passiivisuus jne. Mikä on ammattiyhdistysliikkeen rooli? Kysymyksiä on lukematon määrä.

Pystymmekö nostamaan oman profiilimme riittävän korkealle niin, että sosialidemokratia koetaan tässä yhteiskunnassa siksi voimaksi, johon kansalaiset voivat samaistua. Onko valitsemamme linja se suomalainen konsensus-malli verrattuna esimerkiksi ruotsalaiselle sosialidemokratialle? Toivottavasti tässä kokouksessa hyväksyttävät periaatteet ja muut ohjelmat auttavat meitä omalta tärkeältä osaltaan.

Joka tapauksessa on täysin selvää, että meistä jokainen on uudenlaisen tilanteen edessä. Se vaatii meiltä kaikilta uutta tilanteen arviointia ja myöskin kykyä toimia sen mukaisesti. Jo tässä kokouksessa meille tarjoutuu siihen tilaisuus. Toivottavasti olemme siihen riittävän valmiita.

Puheenjohtaja: Seuraavana Anna-Liisa Hertell, Uusimaa, ja valmistautuu Jorma Berg-holm.

Hertell, Anna-Liisa (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Puoluetoimikunnan sisäpoliittisessa ohjelmaluonnoksessa sivulla 2. on teksti: "Kyltymätön kerskakulutus, rahalla rehvastelu, itsekkyyt ja piittaamattomuus kaikille kansalaisille kuuluvasta yhteiskunnallisesta vastuusta ei saa muodostua uusien sukupolvien tunnusmerkiksi. Kansalaisia tulee kannustaa yhteisölliseen toimintaan ja vastuunkantoon sekä kanssaihmisistään että elinympäristöstään."

Tässä on pähkinänkuoressa todettu syyt pienen, vähävaraisen eläjän survomiseen niin sanotuksi toisen luokan kansalaiseksi. Tähän kerskakulutukseen kuuluvat tyypillisesti mm. ylisuuret asunnot, kalliit, yli 50.000 markkaa maksavat autot, Volvot ja Saabit ym. Uskaltaisin väittää, että niin sanotut hyväosaiset eivät omalla työllään ole hankkineet elintasoaan, vaikka vuosiansiot olisikin 100.000 -150.000 markkaa, joka jo mahdollistaa mm. edellä mainitsemani tyyppisen auton hankinnan. Teidän mielestänne se voi olla halpakin.

Osan näiden hyväosaisten elintasosta maksavat omalla työllään suuri ryhmä *a 5.000 markkaa kuukaudessa ansaitsevat pienipalkkaiset, siis nuoret henkilöt, naiset ja myöskin eläkeläiset, jotka myös suorittavat tuloistaan suurena ryhmänä veronsa. Pienistä puroista muodostuu loppujen lopuksi myöskin suuret verot. Heille jää toimeentuloonsa vuokra-, työmatka- ym. menoihinsa noin 2.500 - 3.500 markkaa kuukaudessa nettona. Sosiaaliohallitus onkin ansiokkaassa tutkimuksessaan todennut, että meillä on 500.000 köyhälistöön kuuluvaa henkilöä.

Ennen valtiollisia vaaleja kansa muistutti karsaasti mm., kun kävimme poliittisia keskusteluja ja aktivoimme kansalaisia äänestämään, että kansanedustajat eivät eduskunnassa muuta tee kuin ajavat omia etujaan. He muistivat nämä palkankorotustapahtumat, jotka johtivat myöskin muiden suurituloisten palkkojen tarkistukseen. Monet mainitsivat, että he jättävät tästä syystä äänestämättä ja niin kansalaiset jättivät äänestämättä. He ilmaisivat paheksuntansa mm. sosialidemokraattisten kansanedustajien hyväksyessä itselleen palkankorotuksen. Tosin Pertti Paasio jossakin totesi, että asia ei ole näin, mutta joka tapauksessa tämä on kansan suusta kuulua. Vähävaraiset joutuvat tulemaan toimeen vieläpä vain osalla ns. "suurituloisten" palkankorotuksesta.

Toisena, ainakin pääkaupunkiseudulla hyvinvointia jäytävänä kehityssuuntana on avuttomien, siis lasten ja lapsiperheiden ja jälleen avuttomiksi tulleiden vanhusten asema. Pienten lasten vanhemmat joutuvat edelleen etsimään lapsilleen hoitopaikkoja ja kamppailemaan myöskin toimeentulovaikeuksissa hyvästä lainsäädännöstä huolimatta. Viitataan lakiin pienten lasten hoidon järjestämisestä. Kerskakulutukseen käytetyt varat olisi suunnattava lasten päivähoitoon ja lapsiperheiden toimeentulon turvaamiseksi.

Toisena suurena syrjittyjen ryhmänä, ainakin pääkaupunkiseudulla, ovat vanhukset ja vammaiset. Erityisesti vanhusten yksinäisyys ja itsensä hylätyksi kokeminen on lisääntynyt, koska turvaa lisäävät kontaktit lähiystäviin ja -omaisiin alkavat vanhusten kohdalla olla pitkälti palkatun, tosin melko hyvin koulutetun, mutta niukan työvoiman varassa. Vanhukset ja vammaiset kaipaavat yhteyttä läheisiin henkilöihinsä, joko entisiin tai nykyisiin tuttuihin, ja tästä syystä toivonkin, että niin sanottu pehmoajattelu lisääntyy myös sosialidemokraattisessa liikkeessä.

Ilmoitusasia

Puheenjohtaja: Sen tiedotteen, jonka 5 minuuttia sitten luin, saatte unohtaa eli pöytäkirjakanslian lähetit hakevat tarkistettut puheet henkilökohtaisesti. Tarkistettuja puheita ei jätetä puheenjohtajan pöydän vasemmalle puolella olevalle tuolilla, vaan siihen jätetään puheenvuoronkäyttäjien itse laatimansa puheenvuorot.

Puheenjohtaja: Seuraavana Jorma Bergholm, Helsinki, ja valmistautuu Seppo Kurki, Kymi.

Bergholm, Jorma (Helsingin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Täällä on käytetty monia viisaita puheenvuoroja siitä, kuinka tässä puoluekokouksessa suomalaisella sosialidemokratialla olisi todellisen itsekritiikin paikka. Jos mietitään, melkein nyt minä mittarin mukaan tahansa, kulunutta puoluekokoukselta, niin ei se tilanne kovin valoisalta näytä. Puolueen kannatus laski sekä kunnallis- että eduskuntavaaleissa aikaisempiin vastaaviin vaaleihin. Puolueen jäsenmäärä on pysyvän tuntuissa alamäessä kaikista, esimerkiksi viime puoluekokouksen, päätöksistä huolimatta. Puolueen jäsenistön aktiivisuus on laskenut. Ja vaikkapa nyt sitten viimeisenä esimerkkinä sosialidemokraattisen lehdistön levikki laskee sekin.

Se että valtapelissä politiikan ylätasolla on pärjätty kohtalaisen hyvin ei muuta muuksi sitä, että tämän valtopolitiikankin eväät eivät loputtomiin riitä, jolleivät nämä kehityskulut käännä toisiksi. Mutta sosialidemokratian vetovoima ei perustu yksinomaan meidän ohjelmallisten tavoitteidemme tai käytännön poliittisten ehdotustemme varaan.

Yhä olennaisempaa ja yhä suurempi yleispoliittinenkin merkitys on sillä, miten sosialidemokratia omassa toiminnassaan noudattaa tai jättää noudattamatta kansanvaltaisuuden, tasavertaisuuden ja vapauden periaatteita. Sanojen ja tekojen ristiriita kalvaa poliittista uskottavuutta. Keinot ovat aina osa päämäärää.

Puolueemme on sanojen tasolla hokenut hokemasta päästyään, kuinka sosialidemokratia jatkuvasti syventää omaa demokratiaansa, kuinka jäsenten vaikutusmahdollisuuksia laajennetaan ja ilmaisunvapautta kunnioitetaan. Olen sitä mieltä, että tosiasiasa tämä puolue on muuttunut johtajavaltaiseksi, suvaitsemattommaksi ja epädemokraattisemmaksi. Näistä asioista yleisemmällä tasolla on vaikea puhua, joten otan konkreettisen ja tuoreen esimerkin. Vastaavia, ikävä kyllä, löytyisi muitakin.

Muutama viikko sitten puoluetoimikunta päätti puheenjohtaja Sorsan esityksestä lähettää naisliitolle kirjeen koskien naisliiton pääsihteerin julkisuudessa esittämiä puheenvuoroja. En voi ymmärtää tätä miksikään muuksi kuin keskiaikaiseksi suuntukkimisyriytykseksi, joka toimisi oppina ja ojennuksena muillekin, jotka rohkenevat olla eri mieltä puoluejohtajan kanssa. Se seikka, että johtaja tulee vallantäyteydessään kyvyttömäksi sietämään kritiikkiä, varsinkin omiltaan, on surullista ja usein puolueessamme ja muissa puolueissa koettua. Käskyvaltaisen ilmapiirin säilyttäminen on kuitenkin aina myös muista kuin johtajasta itsestään kiinni. Kysymys on myös siitä, millaista kommentelua tai painostusta me jäsenet itse siedämme. Tässä esimerkissä kaikkein murheellisinta on se, että yksikään puoluetoimikunnan jäsen ei korottanut ääntään vastustaakseen tällaisen operaation toimeenpanemista, ei yksikään.

Tämä ei ole pikkuaasia, yksityiskohta, vaan olennainen periaatteellinen kysymys. Aina-kin minun silmissäni yksikin kritiikin vaintamisyritys painaa enemmän kuin tukku kau-niita puoluekokouspäätöksiä puoluedemokratian laajentamisesta.

Puheenjohtaja: Seppo Kurki, Kymi, ja valmistautuu Raimo Mähönen, Mikkelin piiri.

Kurki, Seppo (Kymen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Me olemme kulkeneet kolmen vuoden taipaleen Lahden puoluekokouksesta ja siellä asetetut tavoitteet ovat osittain toteutuneet, osittain toteutumatta. Täällä on hyvin paljon puheenvuoroissa ar-vosteltu sitä, että emme ole saavuttaneet niitä tavoitteita, joita puoluekokousvälille on asetettu. Näin ilmeisesti on käynyt aina puolueemme historian aikana.

Me olemme kuitenkin tänä päivänä vallan uusissa tunnelmissa, mitä me olimme siinä vaiheessa kun esimerkiksi allekirjoittanut on valittu puoluekokousedustajaksi. Silloin, niin kuin tänä päivänäkin, käsitykseni mukaan puolueen tärkein tehtävä on uudistaa periaateohjelmansa ja tehdä se niin, että se vastaa nykypäivän haasteisiin. Ohjelmaa-han on käsitelty perusteellisesti järjestöissään, omassa perusjärjestössäänkin jo kolme eri kertaa ja tänä päivänä ohjelma on yhä auki.

Mitä tulee puoluejohdon valintaan, joka tässä puoluekokouksessa on uusi ja ratkaiseva asia meidän poliittisen tulevaisuutemme kannalta, uskon, että tässä kokouksessa löy-detään ne henkilöt, jotka kykenevät luotsaamaan puoluettamme tulevina vuosina uu-teen nousuun tai ainakin siihen, että se kykenee saavuttamaan sen äänestäjä- ja kan-nattajakunnan, joka sillä aikaisemminkin on ollut.

Kiinnittäisin huomiota muutamiin asioihin, jotka kentällä ovat ihmisiä lähellä olevia asi-oita, joista meitä puoluejäseniä ja puoluetoiminnassa mukana olevia ihmisiä arvostel-laan ja joihin meidät samaistetaan.

Meillä on verotus ollut perinteisesti asia, joka on kaatunut sosialidemokraattien nis-kaan, ja nyt me olemme tänä päivänä lupautuneet uudessa hallituksessa uudistamaan veropolitiikan. Olen useitten ihmisten kanssa keskustellut ja tässä yhteydessä voin sa-noa sen, minkä jo muutama vuosi sitten, että hyväosaisten kapina on käynnissä, ja he tulevat tässä rytkäksä perimään voiton.

Toinen tärkeä tehtävä on tietysti työelämän uudistus ja tässä ottaisin esimerkiksi sen, että ihmiset, joilta menee työpaikka alta, turhautuvat. Kun Kaitilan Kutomo Kouvolaassa sulki ovensa, mm. luottamusnainen katsoi, että ei hänellä ole tulevaisuutta, hän on vä-liinputoja, ei hänelle ole muuta kuin sosiaalivastus ja mahdollisesti kansaneläke tur-vana, mitä hänen kannattaa ponnistella enää puoluetöydessä näitten asioiden eteen.

Me olemme tänään tehneet täällä merkittävän päätöksen. Puheenjohtajisto lähtee pre-sidenttiehdokasta kysymään. Ilmeisesti asia on valmisteltu niin hyvin kuin monet muut-kin asiat tätä kokousta varten, että vastaus on myöntävä. Meillä on mahdollisuus tule-van presidentin vaalikampanjan aikana kääntää katseet nimenomaan Sosialidemok-raattiseen Puolueeseen ja sillä tavalla, että se luo meille edellytyksen uuteen nousuun.

Valittavalta uudelta puoluejohdolta toivoisin, että se muistaa, että kenttä on se voimanolähde, josta puolue voimansa ammentaa. Ministeriryhmä ja ministerit ovat eri asia. He ovat niitä, jotka palvelevat meidän puoluetta hallitusyhteistyössä toisten kanssa, ja ellei tämä ole mahdollista, me katselemme asioita sivusta. Toivon, että tämän puoluekokouksen päätöksillä saadaan puolueelle paras mahdollinen johto, ja näin ollen saadaan puolueen jäsenkunta uudelleen nousuun. Nimenomaan tässä kohdassa Lahden puoluekokouksen päätökset epäonnistuivat, puolueen jäsenmäärä laski. Toivon uutta nousua. Kiitos.

Puheenjohtaja: Puoluekokousedustajat! Toivoisin, että muistettaisiin tämä viiden minuutin puheenvuoroaika, koska se koskee kaikkia. Se on aika väärin toisia kohtaan, jos yksi ylittää.

Kokouskanslia tiedottaa, että löytötavarat olisi toimitettava kokouksen infopisteeseen, joka on ensimmäisessä kerroksessa sekä että soittopyynnöt kiinnitetään kokoussalin ovea vastapäätä olevan lasikopin seinään.

Seuraava puheenvuoro Raimo Mähönen, Mikkelin piiri, ja valmistautuu Pentti Niittymäki, Vaasan piiri.

Mähönen, Raimo (Mikkelin piiri): Ennakkotiedot siitä, että tämä puoluekokous tulee olemaan hyvin keskustelevala ja osin kriittinenkin, näyttää pitävän paikkansa.

Minä otan esille asian, joka tuntuu kismittävän perinteistä jäsen- ja kannattajakuntaamme vahvasti ja josta sain tehtäväkseni vaaliyhtymältäni, kuin toki sen ulkopuoleltakin olevilta henkilöiltä, muistuttaa täällä kokouksessa.

Se koskee meitä erilaisissa yhteiskunnallisissa toiminnoissa olevia ja meidän, sanoin sisko poliittismoraalista selkärankaamme.

Ei liene jäänyt keneltäkään meiltä piiloon se, että viimeisten vuosien jo lähes hokemaksi tulleessa hyvin vahvasti sitaateissa "rötösherrajahdissa" on esille nousseiden henkilöiden nimen perään joskus valitettavasti voitu sulkuihin laittaa kirjainyhdistelmä sd, kun on haluttu ilmaista, mitä poliittista mielipidesuuntaa henkilö edustaa. Tuota ilmaisuhalukkuutta ei tällaisissa asioissa tunnu tiedotusvälineiltä suinkaan puuttuvan, se kun taatusti myy. On tarpeetonta nostaa esille mitään yksittäistä tapausta. Todettava on, etteivät tämänkaltaiset julkitusjutot ole suinkaan ainoita laatujaan, eivätkä ne missään tapauksessa rajoitu ainoastaan sosiaalidemokraatteihin, eivätkä ne rajoitu myöskään kaikkein näkyvimmillä paikoilla valtakunnallisessa eikä ay-politiikassa. Pelkään, että tämä eräänlainen poliittinen moraalittomuus ei ole vieras ilmiö myöskään kunnallispolitiikan piirissä. Henkilökohtaiset eduntavoittelut, niin oman valta-aseman pönkittäminen kuin maallisen mammonan houkutukset astuvat liian usein yhteisten etujen edelle. Mahdollisuuksien tien päässä näkyvän ruusun houkutukset käyvät monelle vastustamattoman viekoittelevaksi.

Usein valitamme sitä, että kansalaisten kiinnostus yhteisten asioiden hoidossa on valittavan passiivista. Vaikka esille ottamani epäterve seikka ei tietenkään yksin selitä sitä, että politiikkaa kohtaan tunnetaan tänä päivänä melkoista vastenmielisyyttä kuin ei

myöskään ole selitystä sosialidemokraattien laskevalle kannatukselle sen ainoana tekijänä, on sillä kuitenkin oma syy-yhteytensä, jos ei niin kovin usein puoluekannan vaihtumiseen, niin kuitenkin passivoitumiseen. Ei haluta panna sormea likaiseksi katsottuun tai koettuun peliin, ei edes äänestyskopissa käymällä. Rajanveto, rohkenen sanoa, tällaisten kyseenalaisten temppujen tahallisuuden ja taitamattomuuden välillä on tietenkin joskus vaikea suorittaa. Lienevätkö kansalaiset väärässä, joiden mielestä tämä raja on kaiken lisäksi muuttuva käsite, riippuen siitä, minkälaisen yhteiskunnallisen aseman taikka varallisuusasteen omaavaan sitä sovelletaan. Sama on mahdollisten seuraamusten laita.

En väitä — erään merkkihenkilön sanoja lainatakseni — saavani sielulleni vammaa, kun ilmoitan yhtyväni niihin tovereihin, jotka vaativat, että poliittismoraalista selkärangaa on syytä heikoista kohdista tuntuvasti vahvistaa. Ajatukseni eivät myöskään ole ristiriidassa niiden ajatusten kanssa, jotka lähtevät siitä, että ellei yksilöstä itsestään lähtevä omaehtoinen suunnan tarkistaminen ota onnistuakseen, on järjestöväellä, ei ainoastaan oikeus, vaan suoranainen velvollisuus tarttua asioiden kulkuun esimerkiksi rajamalla voimakkaasti tällaisen luottamustoimen tai viranhaltijan toimintaoikeuksia kyseessä olevissa tehtävissä.

Räikeimmissä tapauksissa on syytä vakavasti harkita myöskin puolueen ja tällaisen henkilön, olipa hän kuka tahansa, yhteyden joko lopullista tai määräaikaista katkaisemista. Jos tällaisen toimenpiteen ansiosta yksi ääni vaaleissa menetetään, tilalle on tulossa monin verroin enemmän. Tappioita emme tällä rintamalla ja tällä menettelyllä voi kokea, sen verran fiksua porukkaa kansalaiset kuitenkin ovat. Ellei joku edellä olevaa usko, niin olen valmis tarjoamaan elävän, vaikkapa viikon kestävä havainto-opetusmatkan useille keskusomalaisille työpaikoille taikka ammattiyhdistysten kokouksiin, joissa töikseni kiertelen ja joista nämä asiat usein putkahtelevat esille kansanomaisen rehevällä tavalla. Siellä pitäisi viimeistään selvittää sen, onko edellä kerrotulla epäkohdalla ja poliittisella vastenmielisyydellä ja passiivisuudella mahdollisia syy-yhteyksiä keskenään.

Tuskinpa sosialidemokraatit ovat näissä asioissa pahempia kuin muutkaan. Olemme vain joutuneet voimakkaasti suurentavan suurenuslasin alle tässä valtakunnassa.

Valtakunnan tasolla tapahtuneet töppäilyt aiheuttavat suuria otsikoita, mutta väitän, että vaikutukset ovat suhteellisesti ottaen samaa suuruusluokkaa, tapahtuipa tällainen töppöily millä tasolla tahansa, kuntasektorillakin. Epäterve toiminta niin aineellisen kuin asemankin puolella omien sukulaisten tai Sluuten vain hyvien eduksi, loukkaa syvästi kansalaisten oikeustajua. Luottamus puolueeseemme horjuu. Hyvät toverit! Minä esitänkin vakavan vetoamuksen, että kiinnittäisimme kukin omalta kohdaltamme huomiota siihen, että näitä valitettavia ylilyöntejä ei pääsisi tapahtumaan ja sosialidemokraattinen aate nousisi jälleen sille arvoasteelle, joka sille historiallisten tosiasioiden valossakin kuuluu. Kiitoksia.

Puheenjohtaja: Pentti, Niittymäki, Vaasa, ja valmistautuu Sven-Erik Nylund, Ruotsalainen Työväenliitto.

Puheenjohtajaksi siirtyi Pekka Morri.

Niittymäki, Pentti (Vaasan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluekokousedustajat! Sosialidemokraattisessa puolueessa ja sen kannattajajoukossa eletään historiallisesti hyvin merkittävää aikaa. Puolueemme tekee hallitusyhteistyötä pääporvaripuolueen kanssa, yhteistyötä, jolla on sanottu pyrittävän uudenaikaiseen ja tasa-arvoiseen hyvinvointiyhteiskuntaan.

Hallitusohjelmassa on korostetusti esillä taloudellinen ja tuotannollinen rakennemuutos ja nimenomaan sen hallittu hoitaminen. On hyvä, että näin on, mutta valitettavasti hallituksen ensimmäinen toimintakuukausi ei anna kovin myönteistä kuvaa rakennemuutoksen hallitsemisesta. Tästä kertovat kylmällä tavalla viimeaikaiset tapaukset. Suuri määrä ihmisiä on irtisanottu tai heille on ilmoitettu tulevista lomautuksista. Ihmisten toimeentulo ja elämisen taso on asetettu vähintäänkin kyseenalaiseksi. Näin on käynyt monella paikkakunnalla, mm. Vaasan läänissä.

On myöskin ymmärrettävää, että hallituksen ohjelmallisia tavoitteita on ollut vaikea soveltaa käytäntöön näin lyhyessä ajassa. Mutta, hyvät toverit, ylimenokausi ei saa muodostua tätä pitemmäksi. Hallituksen on pystyttävä vaikuttamaan nopeasti työttömyyteen. Työttömyyden kasvu on estettävä, työllisyyttä on lisättävä, samalla taloudellista demokratiaa on laajennettava, ja mikä tärkeintä, työelämää sääteleviä lakeja on uudistettava.

Tämä ei ole allekirjoittaneen kaino toivomus, vaan tämä on mielestäni välttämättömyys sosialidemokratian uskottavuuden kannalta. Ellei näissä asioissa viimeistään ensi syksynä ole saatu aikaan puolueemme ja ammattiyhdistysliikkeen jäsenistöä tyydyttävää edistystä, esitän, että sosialidemokraatit silloin arvioivat uudelleen nykyisen hallituksen toimintaedellytykset.

Yksi tämän kokouksen tärkeimmistä päätösasioista on sosialidemokraattisen puolueen periaateohjelman uudistaminen. Ohjelmaluonnos on käynyt läpi hyvin laajan järjestökäsittelyn, johon viimeiset puumerkkinsä tekee kentän edustajista koottu periaateohjelmavaliokunta. Kun on kysymys kirjattavista periaateista tulevaisuudelle eikä eri asioiden yksityiskohtaisesta luettelosta, on mielestäni tämän valmistelutyön jälkeen perusteltua odottaa, että periaateohjelma voidaan tässä kokouksessa hyväksyä.

Seuraavan puoluekokouksen merkittävimpiin uudistustavoitteisiin kieltämättä kuuluu myös laaja veroremontti. Uudistuksessa tulee huolehtia verotuksen tasapuolisuudesta, joka on tämän päivän yhteiskunnassa erittäin kova vaatimus ja mikä tärkeintä, erityisesti pieni- ja keskituloisten palkansaajien sekä eläkeläisten tuloverojen keventämisestä.

Edellä esitettyjen asioiden eteenpäin vieminen edellyttää saumatonta yhteistyötä ja jäsenistön kannan huomioon ottamista niin Sosialidemokraattisessa Puolueessa kuin ammattiyhdistysliikkeessäkin. Työväenetoisia ja rakentavia päätöksiä toivon myös tältä kokoukselta.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Sven-Erik Nylund, Ruotsalainen Työväenliitto, valmistautuu Alho Arja, eduskuntaryhmä.

Nylund, Sven-Erik (Finlands Svenska Arbetarförbund): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluetoverit. Båsta partikamrater. Haluan kiinnittää kokouksen huomion aloitteeseen n:o 86 Suomen kauppalaivasto pelastettava. Aloite on todella merenkulkijoiden hätähuuto, jonka pitäisi koskettaa jokaista suomalaista eikä vain heitä, jotka päivittäin työskentelevät merenkulun piirissä tai ovat työttömiä merenkulkijoita. Runsaan kahden vuoden sisällä puolet kauppalaivastostamme on joko myyty tai rekisteröity niin kutsutun mukavuuslipun alle.

Käännyn nyt niiden puoluetovereiden puoleen, jotka ovat päässeet päättämään tämän maan kohtaloista maan hallituksessa, eduskunnassa tai korkeissa viroissa ja esitän liisättäväksi puoluetoimikunnan ehdotukseen puoluekokouksen päätökseksi aloitteeseen n:o 86 seuraavaa:

"Valtion on taloudellisesti tuettava Suomen kauppalaivaston uudisrakennuksia edullisin lainoin ja korkotuella, jotta voitaisiin taata oman kauppalaivaston säilyminen Suomen lipun alla. Tuen edellytyksinä on oltava mahdollisimman korkean teknologian ja koulutuksen käyttö. Lainojen ehtoihin tulee kuulua laivanomistajan vakuus aluksen säilyttämisestä Suomen lipun alla määrätyn ajan, ja jo kauan ammatissa toimineille merenkulkijoille, jotka kovan rationalisoinnin ja miehistösupistusten myötä joutuvat työttömiksi, on järjestettävä jatko- tai uudelleenkoulutusmahdollisuuksia valtion varoin."

Haluan edelleen korostaa, että mikäli valtio ei tässä merenkulun kriisitilanteessa tue sellaisia yrityksiä, joilla todella on halu jatkaa laivanvarustajatoimintaansa, merenkulun elinkeino kuolee maassamme. Pääomat siirtyvät ulkomaille valtion kontrollin ulkopuolelle, suomalaisten merenkulkijain koulutus supistuu minimiin ja ulkomaan valuuttatulot vähenevät tuntuvasti. Jokainen meistä maksaa rahat ulkomaille tuonti- ja vientitavarastamme, ja teollisuuden kilpailukyky heikkenee pitkällä tähtäimellä puhumattakaan ympäristöriskien lisääntymisestä rannikkoalueillamme ja Itämerellä.

Merenkulun osalta olemme nyt suurten ratkaisujen edessä. Mikäli teemme oikeat ratkaisut, voimme vielä pelastaa sellaista, joka koituu meidän kaikkien suomalaisten ja yhteiskuntamme hyväksi, ja samalla annamme toivoa tuhansille merimiehille, jotka nyt joutuvat kärsimään huonosta kohtelusta mukavuuslippualueissa maailman merillä. Heillä tulee olla esimerkkejä sellaisista työskentelyolosuhteista ja työehtosopimuskäytännöstä, joka on toimiva ja antaa myös merenkulkijalle ihmisarvon.

Suomen kauppalaivaston merenkulkijat ovat saavuttaneet aseman kovalla taistelulla maailman merenkulkijoiden joukossa ja heidän työskentelyolosuhteet ja ansiotasonsa on verrattavissa maissa oleviin työntekijöihin ottaen huomioon merenkulun erikoisolosuhteet. Huonontamalla näitä olosuhteita emme saavuta mitään. Merenkulkijoiden parhaimmisto hakeutuu muille aloille. Näin on käymässä muissakin merenkulkumaissa.

Kamrater. På finlandssvenskt håll har vi likaså anledning att se till att vår handelsflotta bibehålls åtminstone i sådan utsträckning att vår utrikeshandel garanteras under alla förhållanden. Det är förvånansvärt hur en så traditionell institution som t.ex. EFFOA inte ens försöker fortsätta med rederiverksamhet, utan i stället säljer bort sin lastfartyg i snabb takt. Detta leder till arbetslöshet för många yrkeskunniga sjömän från de finlandssvenska kusttrakterna. Sjömän och -kvinnor som arbetat för EFFOA från jungmän

tili befälhavare från eldare tili maskinchefer eller från mässkalle tili stuert under ärtionden och trott att detta arbete skulle fortsätta tili pensionen. Kasinoekonomin och strukturförändringarna inom sjöfarten har även drabbat dem. Vi måste göra alit för att skapa förutsättningar för en handelsflotta under egen flagg. Jag föreslår att kongressen godkänner mitt tilläggsförslag tili motion nummer 86. Finlands handelsflotta bör råd-das.Tack för ordet.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Tack skall du ha Sven-Erik. Järjestävä valiokunta muistuttaa, että määräaika ehdokkaiden asettamiseksi päättyy 20 minuutin kuluttua eli klo 16.00. Seuraavana Arja Alho, eduskuntaryhmä, valmistautuu Peter Portin, Finlands Svenska Arbetarförbund.

Alho, Arja (eduskuntaryhmä): Hyvät toverit! Elinkeinorakenteen muutokset pakottavat työväenliikkeen katsomaan, kuinka tehtaiden sauhu ja raskaan työn hiki ovat väistymässä. Tilalle ovat tulleet näyttöpäätteet, kipeytyvät hartiat ja selät. Rakennemuutos on kipeä ja se viiltää syvältä. Se on myös sellaista, jota emme voi nähdä, sillä rakennemuutos jättää jälkensä myös asenteisiin ja arvoihin, niihin odotuksiin, joita ihmisillä on jälkiteollisessa yhteiskunnassa onnellisesta elämästä. Tästä erilaisuudesta, muutoksesta on hyvä esimerkki se, kun ajattelette esimerkiksi sitä, mitä 60- ja 70- vuotiaat ihmiset, sodan ja puutteen läpikäyneet ihmiset ajattelevat omasta elämästään ja mitä ajattelevat ne, jotka elävät tänä päivänä lähiöissä, ne nuoret ihmiset, jotka malttamattomina odottavat omaa aikaansa ja joita pusertaa pärjäämisen pakko.

Myös poliittinen puolue ei voi välttyä joutumasta muutoksen kouriin. Ainakin sosialidemokraattisen työväenliikkeen on aina uskallettava katsoa omien saavutustemme sopivuutta siihen yhteiskunnalliseen tilaan, jossa olemme. Sen vuoksi on esimerkiksi pohdittava yhä uudelleen sitä, miten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää olisi kehitettävä niin, että se vastaisi ihmisten elämäntilanteisiin ja odotuksiin, heidän yksilöllisiin vaatimuksiinsa ja miten ne toimisivat joustavasti. Samoin on mietittävä sitä, miten voimme käyttää hyväksi sosiaali- ja terveydenhuollon ammattitaitoista henkilöstöä silloin, kun heillä itsellä on päättämäkykyä ja halua yksinkertaisissa arkisissakin asioissa. Meidän on myös mietittävä, miten koulutusta pitäisi kehittää, jotta se voisi vastata kaikkiin niihin haasteisiin, jotka rakennemuutos tuo tullessaan.

Näillä kysymyksillä on yhteys myöskin Sosialidemokraattiseen Puolueeseen, sen toimintatapaan ja ylipäättänsä siihen, mikä on vasemmiston kohtalo tulevaisuudessa. Poliittisen puolueen on oltava eturintamassa, sen on kuljettava edellä. Ellei se sitä tee, se ei muuta vaan jarruttaa. Muutos ei ole niin helppoa kuin että vaihdamme hallituskumppania. Muutos on kuitenkin aina käytävä läpi itsessämme. On uskallettava katsoa silmästä silmään, missä on tehty virheitä ja mistä pitää oppia.

SDP ei voi voittaa, jos me olemme lampaita, meidän pitää olla leijonia. Siksi myös SDP:ssä on mietittävä tarkkaan sitä, mikä on se johtamisen tapa, jolla houkuttelemme ihmisiä toimimaan sosialidemokraattisessa työväenliikkeessä. On vapauduttava tähtikultista. Sosialidemokraattien on näytädyttävä kaikille kansalaisille ja kaikille niille eri sukupolville, jotka elävät kaikkialla Suomessa, kollektiivina, jossa versoavat erilaiset ajatukset ja näkemykset, mutta jonka voima kuitenkin ja viime kädessä on siinä, että olemme yhtenäisiä ja että meillä on näkemystä, voimaa ja tahtoa muuttaa tätä yhteis-

kuntaa, nähdä, mihin se on menossa, ja vaikuttaa sen kulkuun.

Ei voi olla myöskään oikein, että me tässä keskustelussa säilyttäisimme vastuun vaalitappiosta puolueen puheenjohtajan tai puoluesihteerin harteille. Kyllä vastuu on meillä kaikilla itsellämme ja tietysti myös puoluetoimikunnalla kokonaisuutena. Siksi puoluetoimikunta on valittava siten, että se toimii kokonaisuutena.

Kalevi Sorsan oma henkilökohtainen vaalimenestys esimerkiksi täällä Helsingissä on ollut varmasti yksi niistä syistä, joka on auttanut meitä säilyttämään työväenliikkeen hampaat nyt, kun olemme aloittamassa uutta hallitustaivalta kokoomuksen, entisen vihollisemme kanssa.

Ennen kaikkea minusta olisi tärkeää, että Sosialidemokraattisen Puolueen sisällä panostettaisiin omaan tutkimus- ja valmistelutyöhön. Vain sitä kautta voimme saada ajatuksia, esityksiä ja ideoita pureskeltaviksi järjestöväen keskuuteen ja poliittisella voimalla ajettavaksi yhteiskunnassa. Valtakunnalliset suunnitelmat ovat ihan liian tylsä aihe tähän, sillä poliittisen puolueen voimahan tulee siitä, että ihmiset haluavat vaikuttaa, muodostaa mielipiteitä ja kokea, että sillä on merkitystä. Ja tämä voimavarojen li säys pitää tehdä, vaikkapa omien järjestöjemme kustannuksella. Tosiasia nimittäin on, että järjestöjen kirjolla emme voi vastata ihmisten vapaa-ajan uusiin haasteisiin. Ei sosialidemokraattisia koiranomistajien liittoja taikka huvilanomistajien liittoja. Sitävastoin keskustelua ja mielipiteitä, poliittista väittelyä ja taistelua, analyysejä valtiosta, työn ja pääoman välisen ristiriidan paljastamista, epäoikeudenmukaisuuden torjumista niin Suomessa kuin muualla maailmassa, sillä epäoikeudenmukaisuudenkin syyt ja juuret ovat aina ja viime kädessä tulonjaossa. Ja, hyvät toverit, meitä ei uskota, ellei tämä myöskin todellistu tässä puoluekokouksalissa, tässä väittelyssä ja taistelussa poliittisten mahdollisuuksiemme hahmottamisessa. Se on pakko käydä tässä kokouksessa täällä tänään.

Puheenjohtaja: Kiitoksia Arja. Seuraavana Peter Portin, följande Peter Portin, Finlands Svenska Arbetarförbund. Valmistautuu Auli Kivenmaa, SNK.

Portin, Peter (Finlands Svenska Arbetarförbund): Kamrat ordförande, bästa kamrater. Som medlem i Finlands Svenska Arbetarförbund och som socialdemokrat är jag glad över motionen för öppnare gränser. Jag är också glad över att så många motioner tar upp flyktingpolitiken som är ett centrall tema även i arbetarförbundets motion. Vår behandling av utlänningar har tyvärr alltför ofta givit omvärlden en fientlig bild av vårt land och värt folk. Det är en bild som vi har ali anledning att motarbeta. Men vår utlännings- och flyktingpolitik får inte bara grunda sig på oro över värt anseende i omvärlden. Vår flyktingpolitik har också och främst en humanitär dimension. Många människor är idag villiga att göra en större insats för flyktingarna. I den lilla socialdemokratiska föreningen i Pedersöre, som jag tillhör, har vi, då vi diskuterat frågan, ansett att Finland bör taga emot flere flyktingar. I och med att medvetandet om flyktingarnas situation har ökat, upplever allt fler människor spontant ett behov att hjälpa.

Hyvät toverit, aloite avoimempiin rajoihin sisältää monta hyvää toimenpide-ehdotusta. Uskon myös, että Suomen kansa on valmis avoimempaan ja humanimpaan pakolaispolitiikkaan. Mutta vaikka tällaista uutta politiikkaa vastustettaisiin joillakin tahoilla yh-

teiskunnassa, ei tämä saa estää meitä jatkamasta edelleen. Demokraattinen työväenliike ei saa koskaan tyytyä noudattamaan pienimmän vastustuksen lakia. Mitä tulee pakolaispolitiikkaan, on meillä erinomainen mahdollisuus osoittaa tarkoitavamme totta inhanteillamme kansojen välisestä solidaarisuudesta ja ystävyydestä.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Auli Kivenmaa, SNK, valmistautuu Simeon Kärki, Pohjois-Karjala.

Kivenmaa, Auli (Sosialidemokraattisen Nuorison Keskusliitto): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Olemme historiallisessa puoluekokouksessa. Näin on meille salissa istuille ja muullekin yleisölle tolkutettu sekä puolueen sisältä että eri tiedotusvälineistä. Totta onkin, että yhtään puoluekokousta ei ole vietetty, jossa samaan aikaan valitaan lähes kokonaan uusi puoluejohto, käsitellään periaateohjelmaa, ollaan vajaa kolme kuukautta sitten menetetty 100 000 ääntä vaaleissa ja istutaan hallituksessa kokouksen kanssa.

Mutta tämä kaikki tekee ainoastaan tilanteesta historiallisen, ei vielä välttämättä puoluekokouksesta, joka päätöksillään saattaa merkitä ainoastaan 70-luvun puolivälistä alkaneen kehityksen jatkumista. Vielä 70-luvun puolella sos. dem. puolueella ja vasemmistolla oli poliittinen aloite hallussaan. Läpi vietiin, mikä paremmalla mikä huonommalla menestyksellä niin peruskoulu-uudistus, kansanterveyslaki kuin esim. kouludemokratia. Vaan mitä tapahtui SDP:lle tämän jälkeen? Talouspolitiikka kääntyi kansainvälisen kilpailukyvyynnimien vannomiseen. Ulkopoliittinen konsensus laajentui sisäpolitiikkaankin. Siinä unohtuivat jopa keynesiläisen talouspolitiikan periaatteet, julkisen kysynnän lisääminen työttömyysaikana ja tätä kautta koko kansantalouden vireyttäminen.

Johtavana ajatuksena suomalaisessa talouspolitiikassa on ollut inflaation kurissa pitäminen ja ulkomaisen velan matalana pitäminen ja jo edellä mainittu kansainvälinen kilpailukyky. Nämä tavoitteet ovat tarjonneet köyhille suomalaisille varsin vähän.

Samaan aikaan katosi poliittinen aloitteellisuus. Poliitikassa on useimmiten kysymys voimavarojen jaosta. Kun alistuttiin aloitteettomuudelle, alistuttiin samalla porvarilliselle yhteiskuntapolitiikalle, joka hyödyttää muutenkin hyvin toimeentulevia ja yhteiskuntaa henkisesti paikallaan pitäviä ihmisiä ja heidän enemmistöään.

Esimerkiksi koulutuspoliittinen ohjelmaluonnos, joka on tässä puoluekokouksessa käsitellyssä, on hyvä esimerkki tahdottomuudesta. Työryhmällä oli ollut yksimielinen kannan uskonnonopetuksen lopettamisesta kouluissa, mutta ohjelmaluonnoksessa sitä ei näy. Kuuleman mukaan työryhmässä kävi niin, että yhteisesti todettiin, että tällainen tavoite ei kuitenkaan mene läpi. Näinkö luomme tavoitteellista politiikkaa? Onneksi puoluekokousväki voi ottaa asiaan vielä kantaa.

Koulutuspoliittinen ohjelmaluonnos käy hyvänä esimerkkinä myös toisesta piirteestä, joka on tällä hetkellä puolueellemme niin kovin tunnusomaista. Ohjelma, jonka pitäisi luoda tavoitteita puolueelle, kansanedustajille ja sos. dem. virkamiehille onkin, yllätys, yllätys pääosin kouluhallituksen virkamiesten tekemä yhden ainoan ruohonjuuritason työntekijän ollessa mukana. Tavoitteet laatiinkin siis tosiasiaa virkamiehet puolueelle eikä päinvastoin. Tällä hetkellä meillä tuntuu olevan puolue, joka hallinnon ja poliittisen

konsensuksen nimissä selittelee ihmisille, mikä heille on parasta, vaikka raukat sitä eivät aina ymmärräkään.

Työllisyyttä on hoidettu tukemalla yrityksiä. Ammattiyhdistysliike on pyritty sitomaan mukaan puolueen politiikkaan hallituksessa. Tuloksena on esim. tulo- ja varallisuuserojen kasvaminen, josta puolueessa ei ole puhuttu mitään. Toinen tutkimustulos, jonka pitäisi herättää omia tunteja, on 500 000 köyhän löytäminen tästä maasta ja asunottomien, työttömien, äänestämättä jättävien nuorten lukumäärä.

Tiedän, että useimmat meistä ovat mukana tässä puolueessa juuri edellä mainittujen ongelmien takia, tai ainakin yleinen oikeudenmukaisuuden periaate on ollut liikkeelle paneva voima. Mutta jonkinlaista itsekritiikkiä pitää suorittaa sen suhteen, että puolue on viimeiset 20 vuotta ollut pääasiassa hallitusvastoissa, silti nämä luvut.

Puoluekokousasiakirjoissa tämä ei kuitenkaan näy. Näkyy itse asiassa vain itsetyytyväinen hymistely. Vasta, kun virheet on kollektiivisesti myönnetty, niistä voidaan oppia.

Yksi merkki virheestä oli jo mainittu 100 000 äänen menetys. Poliittiset puolueethan keräävät kannattajia politiikkansa ja tavoitteidensa taakse. Nämä 100 000 ääntä eivät ilmeisestikään siirtyneet muille puolueille, vaan ihmiset jättivät kylmästi äänestämättä. Hallitusratkaisu, joka tehtiin, oli nuorisoliiton mielestä äärimmäisen arveluttava. Kiinnittyminen valtioon ja hallituspolitiikkaan jatkuu. Ohjelma ratkaisee, näin todettiin. Mutta samalla toteaisin, että itse ohjelma ei vielä paljon merkitse. Esim. verouudistuksesta ja työelämän uudistamisesta ei ohjelma sano mitään.

Toverit, jos haluamme jatkossa pärjätä, on meidän otettava uusi suunta. Populistin sanoin: se vaatii selkeää asettumista köyhien puolelle, ehkä rikkailta pois.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Simeon Kärki, Pohjois-Karjala. Valmistautuu Risto Sänkiäho, Pohjois-Häme.

Kärki, Simeon (Pohjois-Karjalan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Minäkin kuulun niihin henkilöihin, jotka työpaikallaan ovat joutuneet puolustelemaan sitä, että sosialidemokraatit muodostivat hallituksen yhdessä kokoomuksen kanssa. Aikaisempiin hallitusohjelmiin ei ole tullut paneuduttuakaan, mutta tähän sitten tuli. Nimenomaan sen vuoksi, että pystyttiin käymään keskustelua työpaikoilla ja työväenyhdistyksessä. En yhdy niihin, jotka sanovat, että tämä hallitusohjelma olisi huono. Mielestäni sieltä löytyy juuri sellaiset asiat, joita koskaan ei olisi pystytty kepun kanssa sopimaan.

Nähdäkseni siellä on kolme tällaista asiaa. Ensinnäkin verouudistus. Henkilökohtaisesti en usko, että se sinänsä toisi köyhille kovin paljon ja pelkäänkin, että rikkaat siitä etupäässä hyötyvät. Mutta tämä vähennysten viidakko, mihin ollaan joutumassa, tai on jo jouduttu, vaikeuttaa tavallisen ihmisen veroilmoituksen täyttöä. Uskoisin, että rikkaat pärjäävät siinäkin paremmin. Kuitenkin vähennyksien karsimisessa olisi kohtuus pidetävä. Yksi ylitse muiden on ammattiyhdistysjäsenmaksujen pitäminen edelleen vähennyskelpoisina. Se ei ole suuri asia, ei sen suurempi eikä pienempi kuin takavuosien lakkosakkojen korottaminen. Tämä oli kuitenkin aihe, jolla sosialidemokraatit hyvin suuressa määrin hävisivät keskustelun työpaikoilla. Se näkyi myös ammattiyhdistysvaaleissa, eli ehdottomasti ammattiyhdistysjäsenmaksujen verovähennysoikeus tulee säilyttää.

Toinen seikka on työpaikan demokratisoiminen. Edelleen työpaikalla oleva kokoomuslainen työnantaja on erittäin oikeistolainen. Holkerin tekemä paperi hallitusohjelmaksi — tai ei tietysti pelkästään Holkerin tekemä, mutta pääministeri Holkerin hallituksen ohjelma — pitää sisällään sellaisia työpaikan demokratisoimispyrkimyksiä, joihin uskon, että myös sosialidemokraatit työpaikalla haluavat yhtyä. Me odotamme, että vihdoinkin pääsisimme päättämään itse omista asioistamme työpaikoilla, pääsisimme pikkuisen kiinni siihen lompakon syrjään, joka tähän asti on ollut vain työnantajan hanskan alla on ollut. Uskon, että poliittinen kokoomus menee hyvin pitkältä ohi työnantajakokoomuksen ja toivon, että se hanskan vääntö, mikä heillä eittämättä on edessä, päättyisi Holkerin voittoon.

Kolmas asia, mitä kepun kanssa ei olisi voitu koskaan saada kuntoon, on maatalouspolitiikka. Lehtitietojen mukaan on kymmeniä tuhansia kiloja voita, jota pyritään neljän markan hinnalla myymään ulkomaille eikä sittenkään tunnu löytyvän ostajaa. Samanlaisesti suomalaiset maksavat 30-40 markkaa samaisesta voikilosta. Tämä sama suuntaus on kaikkien elintarvikkeiden kohdalla. Mielestäni maatalouspolitiikan tärkein tavoite tulee olemaan se, että me syömmme hyvää ja halpaa ruokaa.

Puheenjohtaja: Kello on 16. Todettaneen, että määräaika ehdokkaiden asettamiseksi on päättynyt. Todetaan.

Seuraavana Risto Sänkiaho, Pohjois-Häme. Valmistautuu Vappu Taipale, Naisliitto.

Sänkiaho, Risto (Pohjois-Hämeen piiri): Toveri puheenjohtaja. Keskusteltaessa poliittisesta tilanteesta on tarkasteltava todella uutta poliittista tilannetta eli punamustayhteistyötä. Tämä punamusta on tullut jäädäkseen. Punamulta on siirtynyt historiaan. Punamulta on luonut maahamme, kuten puheenjohtaja Sorsa totesi avauspuheenvuorosaan, hyvinvointivaltion, joka on mahdollistanut vaurauden ja sivistyksellisen kasvun.

Sosialidemokraattinen liike ei perinteisesti ole mitään romanttista vallankumouksen toimintaa, vaan enemmänkin arkista ahertamista oman elintasomme ja elämän ympäristömme parhaaksi. Pidän kuitenkin hyvinvointivaltiota ja hyvinvointiyhteiskuntaa vallankumouksellisenä siinä mielessä, että se mielestäni paremmin kuin muut yhteiskuntajärjestelmät ovat pystyneet toteuttamaan tasa-arvoisuuden myös tulojaossa. Tämän johdosta tätä vallankumouksellista perinnettä tulee tulevaisuudessakin jatkaa ja kirkastaa, vaikka hallitusyhteistyökumppani onkin muuttunut.

Arvioitaessa parlamentarismin puitteissa punamustayhteistyötä sosialidemokraattinen liike lähtee normaaliparlamentarismista, eli hallituksen tulee nauttia eduskunnan enemmistön luottamusta. Näin varmaan tällä hetkellä onkin. Hallitusta tai hallituskumppaneita ei pidä tuomita etukäteen, vaan katsoa, kuinka pitkälle eduskunta tätä luottamustaan kohdentaa nykyiseen hallitukseen.

Punamustayhteistyö on tietyllä tavalla palkansaajien yhteistyötä, josta Eteläranta 10 on jo peljästynyt. Ehkä nyt tosiaankin kaksi suurinta palkansaajapuoluetta ovat löytäneet toisensa ja voidaan siirtyä todelliseen työelämän uudistukseen.

Tämä tietty super- tai suurkonsensus ei kuitenkaan tarkoita, eikä se saakaan tarkoittaa,

aatteellista konsensusta, vaan tässä poliittisessa tilanteessa kummankin päähallituspuolueen tulee poliittisesti profiloitua. Ainoastaan poliittinen profiilointi tässä tilanteessa pitää yllä eräänlaisen yhteiskunnallisen jännitteen, jonka varaan yhteiskunnallinen kehitys perustuu. On muistettava, että talonpoikien ja työläisten liitossakin eli punamullassa oli selkeitä sisäisiä puolueiden välisiä jännitteitä, jotka ylläpitävät kehitystä.

Pitää ottaa huomioon, että vastapuoleen eli kokoomukseen tulee suhtautua tietyllä tavalla rationaalisesti. Tässä rationaalisuudessa tulee tutkia ja oivaltaa myös vastapuolen lähtökohdat ja vastapuolen muuttunut luonne suurpuolueena ja se, mitkä kansanosat muodostavat kokoomuksen suurimmat kannattajajoukot tällä hetkellä ja minkä vuoksi puolueen johto kokoomuksessa joutuu suuntaamaan politiikkaa aivan uudella tavalla ja selvästi eritavalla kuin 10 tai 20 vuotta sitten.

Tässä tilanteessa sosialidemokraattinen liike on avainasemassa, koska meillä on periaateohjelman uudistus työn alla, ja tässä toiminnassa me voimme nyt profiloitua, ja meidän tulee profiloitua, jotta sosialidemokraattinen liike olisi edistyksen eturintamassa ei ainoastaan historiassa, nykypäivässä, vaan myös tulevaisuudessa.

Puheenjohtaja: Kiitoksia, Risto. Seuraavana Vappu Taipale. Hän on täällä kutsuvieraana edustaen Naisliittoa. Valmistautuu Saara Väänänen, Pohjois-Karjala.

Taipale, Vappu (Sosialidemokraattiset Naiset): Toveri puheenjohtaja. Katsotaan, toverit, todellisuutta vähän nyt ja eteenpäin. Meille sanotaan, että ihmiset eivät ole kiinnostuneita politiikasta. Vastaako se sitä, mitä me näemme, kun keskustelemme ihmisten kanssa kadulla, toreilla, ystäväpiireissä, poliittisissa tilaisuuksissa. Ihmiset ovat hyvin kiinnostuneita yhteisistä asioista. He ovat täynnä aloitteita ja ajatuksia siitä, miten asioita tulisi hoitaa, miten voitaisiin parantaa heidän yhteisinä kokemiana ongelmia. Ei voi olla totta, että ihmiset eivät tuntisi kiinnostusta politiikkaan, mutta heidän vetonsa sen muotoiseen politiikkaan, joksi he kokevat puolueitten toiminnan, siinä saattaa olla ongelma. Millä lailla me herätämme sen todellisen vireen, joka ihmisten välisissä keskusteluissa on.

Toverit, sanotaan myös, että poliittinen toiminta tällä hetkellä ei kanna todellisuutta esille. Kaikkein kipeimmässä muodossa se on tullut meitä vastaan köyhyyskeskustelussa. Porvarilliset tutkijat sanovat, että todellinen syy köyhyyden kätkeytymiseen tämän hyvinvoinnin taakse on ollut siinä, että työväenliikkeen perinteinen järjestötoiminta on lamahtanut. Meidän on helppo nähdä näiden väitteiden poliittinen piikki. Mutta onko meidän silti syytä myöskin kysyä itseltämme, onko jotain silloin viinossa, kun se, jota ihmiset kokevat omassa elämässään, näkevät yksinäisiä vanhuksia, näkevät vaikeuksissa olevia perheitä, näkevät työttömyyden lamaannuttavan vaikutuksen pitkälle kasvavien ja aikuisten elämään, kun se ei kanavoitu meidän yhteiseksi päätökseksemme. Mitä meidän tulisi tehdä tässä tilanteessa?

Suunnilleen vuosi sitten puolueemme tilasi tutkijoilta trendit poliittisesta kehityksestä. Tämän trendiryhmän tulokset olivat hyvin mielenkiintoisia. Ne osoittivat puolueelle laskevaa suuntaa, valitettavasti. Ja se laskeva suunta perustui tilanteeseen, joka erityisesti näkyi isoissa kaupungeissa, isoissa kaupungeissa, joiden toimihenkilöistyminen ja palvelujen niukentuminen, ei suinkaan näyttänyt johtavan sosialidemokraattisiin ratkai-

suihin. Trendi näytti myös naisten voimakkaan aktiivisuuden lisääntymistä. Tästä ei vedetty johtopäätöksiä, koska gallupit näyttivät sosialidemokratian vakaata kannatusta, ihan kuten nytkin. Todelliset äänestäjät ovat kuitenkin todellisissa vaaleissa. Heidän päätöksensä oli toisenlainen.

Olemme täällä nyt tänään puhuneet puolue toiminnan muutoksen puolesta. Miten se voi tapahtua? Huomenna heräämme, olemme kaikki uusia. Meillä on uusi imago, meillä on uudet tavat. Kaikki on muuttunut. Me vedämme kansaa puoleemme. Toverit, näinhän se ei voi tapahtua. Muutos syntyy hitaasti, vaikeasti, moninkertaisella työllä. Sen työn tekijöitä me olemme kaikki, jokainen puolueen jäsen. Jokainen enemmän tai vähemmän aktiivisesti toimiva jäsen. Aidon demokratian tekeminen on hyvin vaikeata. Se vaatii vuorovaikutuksellisuutta, kahdenpuoleisuutta. Valta on kansalla, sanotaan, mutta meissä elää myös sisäistetty herruus, kuva omasta toiminnastamme mitättömänä ja vähäisenä, joka taipuu vahvan johtajan perään. "Herra", tämä johtaja, on se, joka tekee viisaat ratkaisut meidän puolestamme ja niihin me voimme yhtyä ja meitä riittää nykytietelijöiden kuoroksi kaikkialla ympärillä. Näin ei synny aito demokratia. Voi syntyä se, jota me nimitämme puoluekoneistoksi. Kone, sitäkö me olemme?

Rakkaat toverit, minä uskon, että meillä kaikilla on todella syvälinen tarve muuttuneeseen toimintaan. Sen muuttuneen toiminnan ytimenä täytyy olla näkemys muutoksen tarpeista, suunnasta, ratkaisuista, joita ihmisten elämä kaipaa. Sen on ammennettava voimansa ihmisten arkielämästä, arkielämän kokemuksista ja viisaudesta, muututtava vähitellen yhteiseksi poliittiseksi tahdoksi. Sen tahdon kautta on terävöitettävä myös meidän sosialidemokraattista kuvaamme. Se on prosessi, joka tapahtuu monien keskusteluiden kautta, monien erimielisyyksien kautta vuorovaikutuksellisenä. Mutta se edellyttää myöskin rohkeutta, jokaisen rohkeutta esittää oma mielipiteensä, rohkeutta olla erimielinen ja yksimielinen, olla aidosti yhteydessä oman sisimpänsä kanssa, meidän puolueemme periaatteellisen, solidaarisen linjan takana. Se tulee olemaan meille hyvin suuri haaste, koska se ei voi jättää ketään kylmäksi. Jokaisen on oltava siinä osallisena.

Toverit, tässä yhteydessä en malta olla hieman leikkimielisesti puuttumatta myöskin sellaiseen poliittiseen ilmiöön, jonka nimi on "liian myöhään".

Rakkaat toverit, naiset, meidän sen koemme. Minä olin vanha ensisynnyttäjä, aloitin liian myöhään väitöskirjani, liian myöhään akateemisen urani ja tulin liian myöhään poliittiseen toimintaan, olen liian iäkäs varustautumaan tulevaisuuteen. Aina liian myöhään. Kenen mittarilla? Ettei vain meillä ole useita mittareita täällä yhteiskunnassa. Voisi olla myös se, joka mittaa tasa-arvoisesti prosessin kautta päätökset, jotka syntyvät poliittisessa kentässä. Kiitos.

Puheenjohtaja: Kiitoksia, Vappu, meitä kaikkia koskettavasta puheenvuorosta. Seuraavana Saara Väänänen, Pohjois-Karjala, valmistautuu Teuvo Pernu, Oulu.

Väänänen, Saara (Pohjois-Karjalan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Suomalaista ja koko länsimaista yhteiskuntaa on ravistellut usean vuosikymmenen ajan raju työttömyys. Työllistämismahdollisuudet ovat viime vuosina edelleen kaventuneet: vaikka uusia työpaikkoja on syntynyt huomattavasti enemmän kuin ennen, vanhoja on taas

poistunut yritysfuusioiden kautta muutoinkin vielä enemmän. Myös kunnallisella sektorilla työllistämismahdollisuudet ovat heikot. Pääasialliseksi syyksi voidaan tähän todeta valtiovallan toimenpiteet. Lainsäädäntötoimin ollaan kunnille syytämässä uusia tehtäviä, mutta samanaikaisesti entisten tehtävien valtionosuuksia pienennetään. Nykytilanteessa, kun toisaalta yksityinen teollisuus vähentää jatkuvasti työvoimaansa, toisaalta valtio pyrkii vähentämään valtionosuuksiaan työllistävien kohteiden kustannuksista on paine kunnissa kasvanut jopa vakinaisen työvoiman vähentämiseksi. Samanaikaisesti uusi työllisyyslaki edellyttää kuntia pakkotyöllistämään uudelleen. Voisi sanoa, suosiolla, vetelä täällä.

Meidän sosialidemokraattien on mitä jyrkimmin taisteltava kunnallisten työpaikkojen vähentämispyrkimyksiä vastaan, mutta samanaikaisesti on meidän etsittävä uusia mahdollisuuksia työllistämisedellytysten parantamiseksi. Niinpä meidän tulee tehdä kaikkemme, että valtion hallinnossa ymmärretään kunnallishallintoa ja taloutta. Julkisten palvelujen yksityistämispyrkimykset, jotka meiltä on tuotettu ulkomailta, nakertavat omalta osaltaan toisaalta kuntien ja valtion asemaa työllistäjänä ja toisaalta vähentävät hyvää ja yksilöllistä palvelutuotantoa yhteiskunnassamme.

Yksityistämiskeskustelussa ollaan yleisesti paneuduttu vain taloudelliseen väittelyyn, jota se ei suinkaan ole. Mielestäni meidän sosialidemokraattien on katsottava asiaa yhteiskuntapolitiiselta kannalta, eli puretaanko nykyinen palveluyhteiskuntajärjestelmä täydellisen markkinatalouden tieltä vai kehitetäänkö julkisia palveluja edelleen. On myös syytä muistaa, että julkinen palvelutoiminta tasaa tuloeroja eli palveluista ei peritä täyttä hintaa, jolloin osan kustannuksista maksaa jokainen veronsa mukaan.

Me sosialidemokraatit edustamme 26 % Suomen kansasta. Meillä on kohtuullisen hyvä järjestövoima. Meidän tulee vastaisuudessa käyttää tätä entistä enemmän hyödyksi, kun teemme työtä työllistämisedellytysten parantamiseksi. Meidän tulee kutsua tähän työhön kaikki ne yksityiset ihmiset ja järjestöt, jotka tukevat julkisten palvelujen kehittämistä ja sitä kautta parannetaan työllistämismahdollisuuksia niin kunnissa kuin yksityisellä sektorilla. Meidän tulee toimia kaikkia yksityistämispyrkimyksiä vastaan ja sen tulee näkyä sisäpolitiisessa julkilausumassa.

Puheenjohtaja: Kiitos. Seuraavana puhuu Teuvo Pernu, Oulun piiristä ja valmistautuu Arto Polso Uudenmaan piiristä.

Pernu Teuvo (Oulun piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluekokousoverit. Me puhumme paljon menneestä, siitä mitä on tehty tai mitä olisi pitänyt tehdä. Vaalitulostakin on käsitelty ja syytä etsitty. Tappiosta on otettava opiksi, virheitä ei tule toistaa. Nämä ovat perusteita menneen käsittelylle, ei sormellaosoittelu eikä jälkiviisaus.

Tulevasta meidän tulee keskustella enemmän, siitä, mikä on hyväksi suomalaisille ja Suomelle mukaanlukien kansainvälisen yhteistyön ja kehitysyhteistyön. Hallituskauden tavoitteet työelämän uudistamiseksi ja demokratisoimiseksi on toteutettava, kokonaisverouudistus niin, että kaikki tulot saatetaan yhdenvertaiseksi. Nämä ovat tämän päivän tehtäviä.

Pitkälle tulevaisuuteen taas tähtää periaateohjelma. Siitä on nyt tehtävä päätös ja niin,

että se myös tähtää pitkälle tulevaisuuteen. Se ei saa olla mikään ylimenokauden väli-ohjelma. Mutta tulevaisuuden ennustaminen on vaikeaa, tulevan kuva on hämärän peitossa, mutta jotain on nähtävissä, ja se on ympäristömme saastuminen. Ympäristöohjelman on oltava yhteisestä edusta lähtevä, ei yksityisen eikä varsinkaan nykysukupolven eduista lähtevä.

Mutta ohjelmassa puhutaan mm. ydinvoimasta. Onko se ylimenokauden energiamuoto ja mikä on se ylimenokausi? Onko se 10 vuotta vai 100 vuotta? Onko meillä nähtävissä sen korvaavaa energiaa, vai onko meidän tuotettava energiaa muuten, käyttämällä fossiilisia polttoaineita, jotka myös saastuttavat, valjastaa lisää vesiä, joista on taas todettu, että ne eivät ole riittäviä, ja tietenkin muita uusiutuvia polttoaineita. Vai onko meidän alettava säästämään sitä ja olemmeko siihen valmiit.

Esitän, että SDP:n 34. puoluekokous ohjelmissaan ei elä puukko kurkulla tässä asiassa, vaan katsoo pitkälle tulevaisuuteen eikä hätiköi. Esitän myös, että ydinvoimakannanotossa tulee huomioida ydinvoiman kansainvälistä koskeva osa niin, että olisi olemassa sellainen yhteistyöelin, joka voi todellisesti valvoa jo käytössä olevia voimaloita ja lakkauttaa sellaiset, jotka eivät täytä määräyksiä.

Puheenjohtaja: Seuraavana puhuu Arto Polso Uudenmaan piiristä, ja valmistautuu Jorma Jokinen Uudenmaan piiristä.

Polso Arto (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Täällä salissa on nyt hyvin laaja joukko viisaita tovereita, jotka ovat minua paljon parempia arvioimaan nykyistä poliittista tilannetta ja esimerkiksi tehtyä hallitusratkaisua, puhumattakaan nyt hyvin ajankohtaisina olevista henkilökysymyksistä juuri tässä kokouksessa tällä hetkellä.

Sen vain tästä poliittisesta tilanteesta ehkä voi todeta, että hiukan se on vetänyt sanat omaksi, vähän tuntee olonsa hämmentyneeksi, kun niin sanotuissa normaalioloissa konservatiivit ja sosialistit istuvat samassa hallituksessa. Ovatko tämän kaltaiset ratkaisut sitten yleistymässä, kuten meillä on monesti vedetty esiin Itävallan esimerkki? Se saadaan nähdä. Aikaisemminhan tällainen ratkaisu on ollut ehkä tunnetuin vain tuolta Israelista.

Samoin tulee kysyneeksi, merkitseekö tämä mahdollisesti linjanmuutosta puolueen politiikkaan. Olemmekohan me olleet jopa ylpeitä siitä, että esimerkiksi kansainvälisessä sosialidemokraattisessa liikkeessä olemme aina edustaneet sitä sosialistisempaa siipeä.

Tämä puheenvuoroni liittyy lähinnä sisäpoliittiseen julkilausuman kulttuuriosaan. Itse asiassa tämän piti olla Aarno Laurilan puheenvuoron kannatuspuheenvuoro, mutta nämä puheenvuoropyynnöt meni vähän ristiin, näinkin käy. No tässä hämmäntävässä tilanteessa tulee hyvin mielellään katsoneeksi juurilleen, sinne työväenliikkeen alkuaikeihin, jolloin yhtäjalkaa työväenyhdistysten kanssa syntyivät myös maamme ensimmäiset työväenteatterit ja yleensä ensimmäiset teatterit koko maahamme.

Suomalainen työväenteatteri on jo yli 100 vuotta vanha. Kyllä sellainen taival jo ansait-

see oman historiansa. Suomalaisten työväenteattereiden etujärjestö on Työväen Näyttämöiden Liitto. Se perustettiin ensimmäisen kerran ennen kansalaissotaa jo 1917, eli juuri nyt tasan 70 vuotta sitten. Siinä tuoksinassa kävi kuitenkin niin, että perustetun liiton liittotoimikunnan jäsenistä kaikki muut tapettiin, paitsi puheenjohtaja Aarne Orjatsalo, jonka jälkikasvuja tämänkin päivän teatterissa on vaikuttamassa. Niinpä tämä liitto perustettiin uudelleen 1920. Tämän virallisen päivämäärän mukaan Työväen Näyttämöiden Liitto TNL täyttää 70 vuotta suurin piirtein seuraavan puoluekokouksen aikoihin 1990.

Meillä on Työväen Näyttämöiden Liiton ja Teatterimuseon toimesta kerätty jo yli neljä vuotta aineistoa suomalaisesta työväenteatteriliikkeestä. Sitä on valtavasti, on paljon hyvää materiaalia, muistitietoa ja esineistöä. Se vain pitäisi saada kirjoitetuksi ulos.

Lahden puoluekokous hyväksyi kulttuuripoliittisen valiokunnan esityksestä lausuman tästä asiasta ja siihen vedoten edelleen esitän, että uusi puoluetoimikunta velvoittaisi hallitus- ja eduskuntaryhmän ryhtymään toimenpiteisiin tutkijoiden palkkaamiseksi kirjoittamaan suomalaisen työväenteatteriliikkeen historiaa siten, että se voisi valmistua Työväen Näyttämöiden Liiton 70-vuotisjuhliin toukokuuhun 1990 mennessä.

Puheenjohtaja: Kiitos. Seuraavana puhuu Jorma Jokinen Uudenmaan piiristä, valmistautuu Eero Vuohula Uudenmaan piiristä.

Jokinen Jorma (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit. Hallituspohjamme on länsimaisessa demokratiassa varsin erikoinen. Pääoppositi puolue, kepu, jää hallituskumppanusten väliin. Hallituspohja on kuitenkin taloudelliseen rakenteeseemme nähden todelliskin se, että jompi kumpi hallituskumppaneista olisi liittoutunut kepun eli maanviljelijäväestön kanssa. Suomesta puuttuu keskiluokkainen "kaupunkiseudun" puolue. Kepu ei pysty tätä aukkoa täyttämään, vaikka sen suurin kannattajajoukko saakin toimeentulonsa muusta kuin maanviljelyksestä.

Päätökset kepusa tehdään maatalousväestön ehdoin, olivatpa kannattajat mistä hyvänsä. Avoin markkinarako on vetänyt Sinne tuntuu olevan itsemekin mieli, mutta millä ehdoilla. Onko muodostumassa Englannin mallin mukaan sosialidemokraattien ja liberaalien allianssi, jonka lopputuloksena koko vasemmistolainen työväenliike ryhtymitty uudestaan?

Hallitusohjelma ja se ylistys, mitä sen taholta on sanottu, ansaitsee muutaman arvion. Ensinnäkin on todettava, että ohjelma kaikessa yleisyydessään on varsin kunnianhimoinen. Siihen on kirjattu enemmän asioita kuin yhteenkään muistamaani hallitusohjelmaan, mutta ne on kirjattu ympäröidä enemmän kuin punamultakaudella. Ohjelmaa ja toteuttamista luonnehtii parhaiten talouspolitiikkaosan paksummalla painettu viimeinen virke "Tämän vaalikaudeksi laaditun ohjelman tavoitteiden toteuttamisen edellyttämät toimenpiteet ajoitetaan ja mitoitetaan suhdannekehityksen ja valtion talouden mahdollisuuksien mukaisesti." Varsin moniselitteinen virke koko ohjelman toteuttamisen ohjenuoraksi.

Suhdannekehitys vaikuttaa valtiontalouden mahdollisuuksiin toimenpiteitten toteuttamiselle, olivatpa toimenpiteet mitkä hyvänsä. Suhdannekehityksessä ja suhdannenä-

kymissä on se ero, että ensin mainitussa ollaan aktiivisesti mukana. Kaikki taloudellinen toiminta on riippuvaista ylikuumenneista tai jäähtyneistä suhteista.

Suhdannenäkymissä pyritään ennakoimaan tulevaa ja sopeuttamaan tulemassa olevia arvioita tilanteeseen. Vakaalla veroasteella ja valtion lainanoton kieltämisellä on suhdannekehityksen eri vaiheissa mahdollista turvata yhteiskunnan hyvinvointipalveluja.

Nuoret jättivät eduskuntavaaleissa äänestämättä, lopputuloksesta päätellen nimenomaan työläisnuoret. Tappiomme syytä tai syitä arvioitaessa on syytä muistaa, että ensimmäisen kerran pariinkymmeneen vuoteen olimme porvarilehtien sivuilla vapaita veropuolueen tittelistä. Ennen vaaleja käyty verouudistuskeskustelu enteili yhteiskunnan verotulojen laskua eikä näin ollen voinut toimia muiden vaalilupausten katteena. Veroilla olemme pyrkineet oikeudenmukaisempaan tulonjakoon, ja tässä jaossa nuoret ovat olleet saantipuolella tietojen mukaan voittopuolisesti.

Hyvät toverit! 60-luvun maisterisosialistit pyrkivät samaistumaan työväestön ja sosialismin arvomaailmaan ja ihanteisiin. Nyt 80-luvulla työväestö pyrkii samaistumaan tuomarisosialistien arvomaailmaan ja ihanteisiin tennismailoiheen ja surffilautoiheen.

Sosialidemokratia on kuitenkin aate, joka etenee, kuten tuolta puheenjohtajiston pöydän takaa näemme. Mutta lienee lopuksi paikallaan, kun täällä on vielä istuva puheenjohtajamme, pieni oikaisu Varajärjestelmää etsien — runonpötkä kepun oppositiota ajatellen. Tämä runo nimenomaan kepuille kuuluu näin:

"Saattaa olla, että syy sun epäonnees toisin selittyy kuin minun. Tarkkaan nään mä oman kyyni pään. En ole laiska, en vaan puskien käyn työhön, teen ahkeraan ja tulos pieni rippu vaan. Niin kuluu aamu, ilta saa, ja yö kun oveen kolkuttaa mua kiertävät työt vielä tekemättömät. Jos järjestelmän löytäisin, niin mietin usein itsekin. Ei vikaa syssissä, miehis ei, vaan järjestelmän puute vikaan vei. Saattaa olla, että syy sun epäonnees toisin selittyy, kuin minun paljon teen, mutt päätökseen en pääse, tuhlaan aikaa touhuiluun. Taas uutta alan, kesken jätän muun, niin nyplään kaikkea, teen ahkeraan, ja tulos pieni rippu vaan. Oi, et usko, mihin pystynkään, jos vain jostain järjestelmän saan."

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Eero Vuohula, Uusimaa, valmistautuu Lea Leivo, Keski-Suomi.

Vuohula, Eero (Uudenmaan piiri): Hyvät toverit! Jokisen puheen jälkeen on kyllä vaikea päästä samalle tasolle, mutta koetan kuitenkin siirtyä hyvin lyhyesti toiseen asiaan.

Puheenjohtaja Sorsa viittasi poliittisessa tilannekatsauksessaan taloudellisen kansanvallan ja työtekijöiden vaikutusvallan lisäämiseen, jotta voitaisiin kohdata nykyistä hallitummin talouden ja teollisuuden murrokset. Tätä vaatimustamme voidaan perustella myös toisesta näkökulmasta.

Viime vuosina on teollisuuden johtohenkilöiden poliittinen aktiivisuus merkittävästi lisääntynyt. Teollisuuden Keskusliiton puheenjohtaja ja STK:n toimitusjohtaja ovat yhä

voimakkaammin vaikuttamassa ja ohjaamassa ratkaisuja sellaisilla alueilla, joiden ei parhaalla tahdollakaan voi ymmärtää sivuavan työmarkkina- tai elinkeinopolitiikkaa.

Meillä kaikilla on vielä muistissa edellisten presidentin vaalien alla teollisuuden johtohenkilöiden toteuttama presidentin vaalikampanja. Tuoreimpana esimerkkinä voidaan taas mainita kokoomuksen eduskuntaryhmän pelottelu hallitusohjelman työelämän tavoitteiden turmiollisuudesta. Tätä taustaa vasten on työntekijöiden osallistuminen yritysten hallintoelimiin perusteltavissa ja välttämätöntä, jotta voidaan myös vaikuttaa teollisuuden ja sen järjestöjen piirissä tapahtuvaan asenteiden muodostumiseen ja päämäärien asetteluun.

On kohtuutonta, että Kari Kairamo Teollisuuden Keskusliiton puheenjohtajana leimaa työntekijöiden osallistumisen yritysten johtoielimiin pelkästään kielteiseksi asiaksi. Teollisuuden keskeinen tuotannon tekijä on ihminen, työntekijä.

Asia tulisi nähdä myös niin, että vain saamalla edustuksensa yritysten hallintoelimiin työntekijät luovuttavat myös henkisen pääomansa yrityksen menestykseksi. Teollisuuden eräiden johtajien erikoislaatuinen politikointi ja patruunahenki ei ole ollut omiaan helpottamaan paljon puhuttua rakennemuutosta tuotanto- ja työelämässä.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Lea Leivo, Keski-Suomi, valmistautuu Osmo Keinänen, Pohjois-Karjala.

Leivo, Lea (Keski-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Olen saanut valtuudet esittää keskisuomalaisten kommentteja periaateohjelmaluonnoksesta. Ensinnäkin toivomme, että tätä periaateohjelmaluonnosta vielä mietitään tulevaisuuden yhteiskunnan kannalta. Esitetyssä ohjelmassa ei anneta riittävän selkeää kuvaa siitä, millaisessa yhteiskunnassa sosialidemokraatit tulevaisuudessa haluavat elää ja mitkä ovat ne konkreettiset ongelmat ja asiat, joiden puolesta taistellaan.

Periaateohjelman kieli ei ole selkeää. Tällainen lyhytvirkkeinen teksti pilkkoo ajatukset, ja asioiden väliset suhteet jäävät epäselviksi tai lukijan pääteltäviksi. Ympäripyöreä muotoilu ei välttämättä kohdistu kenellekään. Se sopii joka tilanteeseen, mutta se ei innosta ketään. Pahimmassa tapauksessa se herättää epäluottamusta.

Keskustelussa tuotiin esiin seuraavia ehdotuksia. Ensinnäkin me haluamme, että sosialismi, yhteisvastuu, solidaarisuus näkyvät selvemmin. Meidän mielestämme tästä näkyy vähän liiaksi tällainen suomalainen luokkayhteiskunta, ja tämä on hyväosaisten ohjelma.

Ohjelmassa sanotaan, että sosialidemokratia puolustaa johdonmukaisesti heikompia osia. Se ei riitä. Pitää myös esittää konkreettisia keinoja esimerkiksi nuorten ja työttömien aristen elämäntilojen, työttömyyden, asunnottomuuden, heikon asuin ympäristön ja elinympäristön korjaamiseksi. Mielestämme ei pidä luvata kaikille kaikkea, vaan uskottavuuden takia täytyy myös uskaltaa sanoa, mistä etuja otetaan pois.

Keski-Suomessa toivotaan, että ohjelmassa korostetaan enemmän yritysten vastuuta sekä työllistämisessä että ympäristön ja luonnonsuojelussa. Ehkä hyväosaisetkin ovat

valmiit luopumaan työttömien hyväksi jostakin esimerkiksi yhteiskuntarauhan säilyttämiseksi.

Esitämme selkeän kannanoton ottamista työajan lyhentämiseksi, esimerkiksi 6-tuntiseen työpäivään. Keski-Suomessa tähän ohjelmaan halutaan myös yksityistämisen vastainen kannanotto. Pidämme tärkeänä, että palveluyhteiskuntaa kehitetään kontrolloidusti ja että palvelujen käyttämisessä korostuu tarve eikä varallisuus. Tämän suuntainen kohta ohjelmassa on, mutta ei mielestämme riittävän selkeänä.

Kohdassa "Pääoman vallasta työn valtaan" ei pidä korostaa vain työllisyyttä vaan myös sitä, että jokaisella on oikeus tehdä työtä ja oikeus rakentaa sillä tavalla yhteiskuntaa.

Ohjelmassa todetaan, että työ antaa oikeuden osallistua päätöksentekoon. Näin ollen työttömän yhteiskunnalliset oikeudet on poljettu perusteellisesti.

Ohjelmassa pitää vielä perusteellisemmin tuoda esiin niitä toimenpiteitä, joilla turvaamme tämän oikeuden ja estämme pääomien sellaisen käytön, mikä ei hyödytä yhteiskuntaa kokonaisuudessaan.

Kohdassa "Sopeutuminen luonnon kanssa" ohjelma ei esitä ratkaisua siihen perusris-tiriitaan, mikä syntyy tavoitteiden aineellisen hyvinvoinnin lisäämiseksi ja luonnon kestokyvyn rajallisuuden välillä. Luonto käsitetään tässä hyödykkeenä.

Rauha ja rauhanomainen yhteistyö ovat tärkeitä, mutta niitä ei voi olla yhteiskunnassa, jossa ihmisten tasa-arvoiset yhteiskunnalliset perusoikeudet puuttuvat. Siitä syntyisi pitkä luettelo, jos niitä lähtisin luettelemaan, ja täällä jo lamppu näkyy palavan. Näin ollen sanon vain, hyvät toverit, että rakenteellinen väkivalta, jota voi olla myös Suomessa, uhkaa aina rauhaa.

Puheenjohtaja: Seuraavana Osmo Keinänen, Pohjois-Karjala, valmistautuu Aarne Laurila, Helsinki.

Keinänen, Osmo (Pohjois-Karjalan piiri): Hyvät kokoustoverit! Keskustelemme poliittisesta tilannekatsauksesta. Kun verrataan sitä tilannekatsausta, joka pidettiin Lahdessa -84, jolloin korostettiin poliittisessa katsauksessa yhteistyötä punamullan kanssa, takana oli silloin -83 voitokkaat eduskuntavaalit, mutta entäs nyt? Takana ovat eduskuntavaalit. Menetimme toistasataatuhatta äänestäjää. Vastaavasti kokouksen välillä on eronnut puolueesta noin 15 000 jäsentä, joten on syytä, että myöskin varsin reippaasti ja reilusti keskustellaan poliittisesta tilanteesta.

Voidaan todeta, että hallitut perinteiset poliittiset valtarakenteet ovat murtuneet, ja tältä pohjalta on sitten syntynyt puna-siniahallitus. Liekö tähän syynä ollut tämä maailmanlaajuinen vallan hamuaminen, joka on hämärtänyt toimintapoliittiset linjat ja sisäpoliittinen toiminta jäänyt hiukan retuperälle. Liekö syy siinä, että myöskin puolueen johto on tavallaan hoitanut puoluetta sivutoimisesti.

Otan vain muutamia näkemyksiä, joilla lienee ollut vaikutusta vaalikäyttäytymiseen. Minä toivon, toverit, että tässä kokouksessa ei olisi sellaisia rötösherroja kuin Lahden ko-

kouksessa oli. Mm. Pekka Paavola kävivät tuossa kokouksessa etsimässä rikospoliisit. Tämä ei missään tapauksessa sovi puolueemme toimintaan.

Tämän puoluekokouskauden aikana on puolueemme eri organisaatiotasolla myöskin tällainen rötöstely, epärehellisyys ja voimakas yksityisen edun tavoittelu lisääntynyt, josta porvarillinen lehdistö on erittäin herkkulaisesti saanut väritettyä äänestäjien mielipiteitä.

Osittainen epäonnistuminen myöskin sosiaali- ja eläkepolitiikassa, puhumattakaan työllisyyden hoidosta ja työelämän oikeuksien uudistamisesta. Meille SAK:laiselle ay-väelle aiheutti melkoisesti närästystä lakkosakkojen korottaminen, sähkövero ja ne miljardihelpotukset, jotka teollisuudelle ja elinkeinoelämälle tänä hallituskautena on annettu.

Poliittisessa katsauksessa ansiokas toveri Sorsa vaati järjestöelämän täysremonttia ja puoluejohdon uusimista. Tarkoittiko Sorsa järjestöelämän uudistamisella mahdollisesti sitä, että puolue toimiston niin sanottua telaketjulinjaa edustavat miehet jyräävät johdon mielipiteistä poikkeavat ajatukset alleen ja istuvat kukkona tunkiolla.

Varhaisnuorten sekä naisten toiminnalle ei ole puolue toiminnassa riittävää mahdollisuutta eikä valtaapitävien taholta ole arvostettu sitä ja niitä ahkeria aatteen puurtajia, joita peruspuolueosastotasolla on ja jotka puurtavat ilman mitään palkkiota.

Toivon, että me tässä kokouksessa voisimme luoda hyvät edellytykset järjestöelämän uudistamiselle, johon sisältyy, että puolueen johtoon on saatava nuoria ja naisia enemmän kuin mitä Sorsan kaudella on ollut.

Hyvät toverit! Toivon, että sisäpolitiikkaa terävöitetään ja sitä selkeytetään. Sisäpolitiikassa on ehdottomasti siirryttävä maatalouden tukemisesta todelliseen työelämän uudistamiseen. Siihen sisältyy työtä työttömille, uusköyhtyminen on pysäytettävä ja todellinen köyhyys on poistettava. Taloudellinen demokratia on toteutettava, elinympäristö saatava saasteettomaksi, uutta ydinvoimaa ei suunnitella eikä rakenneta sekä tietysti entiset ydinvoimalat pysäytetään viimeistään vuoteen 2000 mennessä.

Teille, hyvät kansanedustajatoverit, toteaisin, että olette käyttäneet jo varsin monta puheenvuoroa tässä kokouksessa. Minä toivoisin, että vain ne kansanedustajat käyttäisivät puheenvuoroja, jotka eduskuntavaaleissa lisäsivät kannatustaan edellisiin vaaleihin verrattuna ja te, jotka olette uusia kansanedustajia, kuuntelisiitte myöskin kentän ääntä, mitä meillä täällä on sanottavana.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Aarne Laurila, Helsinki, valmistautuu Juha Eskelinen, Uusimaa.

Laurila, Aarne (Helsingin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Jottei syntyisi selaista omalaatuista tilannetta, että jossakin puheenvuorossa esitettävää pontta kannatettaisiin jo ennen kuin se on esitettykään, niin saanen palata normaaliin järjestykseen ja kannattaa Arto Polson täällä tekemää esitystä.

Ennustan, että pätevä tutkimus työväen teatteritoiminnasta tulee kertomaan hyvin mielenkiintoisia asioita lukemattomilta paikkakunnilta työväenyhdistysten huvitoimikunnista valtakunnallisiin ammattiteattereihin saakka. Tällainen tutkimus hyödyttää myös niitä tutkimuksia, joita on tehty ja tehdään poliittisesta työväenliikkeestä ja ammattiyhdistysliikkeestä.

Mutta vähän yleisemmin. On muotia puhua pyöreästi kansallisen kulttuuriimme puolesta. Mielessä on ehkä suomalaisia tanhuja, kauniita esineitä ja rakennuksia, ehkä kansanmusiikkikin soi siellä taustalla. Tosiaan tarvitaan puhetta, mutta täsmällistä, asioihin todella pureutuvaa puhetta ja tarvitaan tekoja suomalaisen kulttuurin hyväksi. Si tähän ei tee kukaan muu kuin suomalainen, ja se on tehtävä juuri Suomessa.

Mutta lämpimästi puhuvat toivottavasti muistavat myös sen, ettei ole puhtaasti kansallista kulttuuria, mikään kansa ei tee kulttuuria yksinään. Jokainen toisesta maasta tullut merkittävä kirja, huomattava näytelmä, elokuva, maalaus, tieteen tutkimustulos, matkoillamme näkemämme rakennus, maasta toiseen kulkevat vaatemuodit, televisio-ohjelmat ja käytöstavat vaikuttavat vastaanottajan ajatuksiin ja myös suomalaiseen kulttuuriin.

Niin kuin me puhumme usein ylimalkaan suomalaisesta kulttuurista, me puhumme puutteellisesti myöskin kansainvälisestä kulttuurista. Kauhistelemme hengetöntä, ylikansallista massatuotantoa, ja sitä pitääkin vastustaa, mutta unohdamme helposti kansainvälisten yhteyksien välttämättömyyden kansalliselle kulttuurille. Onneksi yhteyksiä hoidetaan käytännössä. Tutkijat, taiteilijat ja eri alojen opiskelijat tapaavat, korkeakoulut, tutkimus- ja taidelaitokset, järjestöt ovat yhteistyössä jne. Mutta esimerkiksi kulttuuriyhteistyö kehitysmaiden kanssa on vasta alussa, ja siinä on suurenmoisia mahdollisuuksia kaikkien osapuolten eduksi.

Suomalaisen kulttuurin kansainvälisten suhteiden tutkimus on vajavaista. SDP:n tulee huolehtia, ettei sitä unohdeta, onhan sosialidemokraattinen liike sekä kansainvälinen että kulttuuriliike. Suomen välinpitämättömyydestä eräs esimerkki. Suhteitamme neuvostokulttuuriin ei ole kunnolla kartoitettu, vaikka nämä suhteet ovat vaikuttaneet meihin 70 vuotta. Taustalla ovat lisäksi sitä vanhemmat vuosisataiset suomalais-venäläiset kulttuuriyhteydet. Puolueen kulttuuripoliittinen toimikunta on tehnyt tällaisesta tutkimuksesta jo ehdotuksen puolue toimikunnalle, enkä sen vuoksi tee tästä enää mitään erityistä esitystä. Luotan siihen, että puolueen nyt valittavat elimet ottavat tämänkin asian hoitaakseen.

Jos me emme tutki tiiviisti niitä hengen liikkeitä, sitä niin sanottua kulttuuria, mitä meillä läheisissä ja meillä etäisissä maissa tapahtuu, emme tiedä sitä, missä itekin olemme. Sen mitä toveri Sorsa täällä alussa sanoi kansainvälisyyden ensiarvoisesta merkityksestä, toivottavasti muistamme myös näissä asioissa. Tieto kulttuureista ja kulttuurisuhteistamme on todella välttämätön meille, jotta tiedämme, miten maailma liikkuu ja missä olemme.

Puheenjohtaja: Kiitoksia, Aarne.

Ponsiehdotus

Puheenjohtaja: Keskustelun kuluessa on Arto Polso Aarne Laurilan kannattamana esittänyt, että uusi puoluetoimikunta velvoittaisi hallitus- ja eduskuntaryhmän ryhtyvän toimenpiteisiin tutkijoiden palkkaamiseksi kirjoittamaan suomalaisen työvänteatteriliikkeen historiaa siten, että se valmistuisi Työväen Näyttämöiden Liiton 70-vuotisjuhliin toukokuuhun 1990 mennessä.

Voidaanko tämä esitys lähettää ohjelmavaliokunta Leen valmisteltavaksi?

Lähetettäneen. Lähetetään.

Puheenjohtaja: Seuraavana Juha Eskelinen, Uusimaa, valmistautuu Mirja Mantila, Keski-Suomi.

Eskelinen, Juha (Uudenmaan piiri): Hyvät toverit! Minulla on muukin yhteisö kuin Uusimaa, olen nuorisoliiton puheenjohtaja.

Sosialidemokraattinen puolue, koko vasemmisto ja työväenliike elävät parhaillaan murroksen ja muutoksen kautta. Sosialidemokraattien on ajateltava, kuten useaan kertaan on jo todettu, omat tehtävänsä ja tavoitteensa uudelleen. Uusi aika ei saa merkitä pelkästään imagon muutosta, julkisen kuvan uudistamista kosmeettisesti. Tavoitteena tulee olla puolueen politiikan syvälinen uudistaminen niin politiikan sisältöjen kuin politiikan muotojenkin osalta. Tässä uudistuksessa itse järjestökään ei saa jäädä koskemattomaksi.

Puolueemme lähihistoria on osoittanut, että me sosialidemokraatit puolueena olemme eläneet liian lähellä valtiollista valtaa. Olemme kasvaneet kiinni valtioon niin, että valtiollisen politiikan hierarkkiset käytännöt ja poliittiset tavoitteet ovat heijastuneet puolueenkin sisälle. Puolueen ohjelmia ja politiikkaa on ollut vaikeaa erottaa kulloisenkin hallituksen politiikasta. Hinta, jonka olemme joutuneet maksamaan loppuun kalutusta konsensuksesta, on ollut puolueelle raskas. Viime vaaleissa kannatus kääntyi laskuun. Puolueen sisäinen keskustelu ei ole ollut sillä tasolla, millä sen pitäisi olla ja järjestöllinen työ ontuu pahasti, mieluummin taakse- kuin eteenpäin.

Samanaikaisesti suomalainen yhteiskunta ja laajemminkin läntinen ja vähän itäinenkin teollinen maailma on uusien haasteiden ja uhkien saartama. Luonnon tasapaino horjuu, ylikansallisen kulttuurin kielteiset piirteet tukahduttavat kansallisia kulttuureita, uusi teknologia siunauksellisuudessaankin sysää yhä uusia yhteiskunnallisia ryhmiä ulos tuotannollisesta elämästä ja samalla ulos poliittisesta vallankäytöstä. Ja mikä sosialidemokraattiselle liikkeelle tärkeintä: juppiasennoituminen, itsekkyyden murtaa työväenliikkeen ja vasemmiston kovalla työllä rakentamaa yhteiskunnallista solidaarisuutta, toisistaan huolen pitämistä.

Synkät maailmankuvat, ennusteet ja analyysit eivät kuitenkaan saisi johtaa ihmisiä toivottomuuteen ja toivottomuuteen. Edellä olevaan erittelyyn voi moni yhtyä, moni voi sen allekirjoittaa, mutta kuka, ketkä, mitkä yhteiskunnalliset ryhmät yrittävät hahmottaa ratkaisuja? Työväenliikkeessä, tässä meidän viereisessä työväenliikkeessä ja sen kansainvälisessä johdossa, esitetty kysymys oli aikoinaan, mitä on tehtävä, ja se sama kysymys täytyy asettaa myös sosialidemokraattiselle puolueelle.

Poliittisesti sosialidemokraattien on ja olisi pidettävätiukasti kiinni perustavoitteistaan, solidaarisesta ja tasa-arvoisesta yhteiskunnasta ja yhteiskuntapolitiikasta. Tässä mielessä on aihetta vahvaan itsekritiikkiin on. Tulo- ja varallisuuserot ovat Suomessa viimeisten 10 vuoden aikana voimakkaasti kasvaneet. Hallitusohjelmaankin on kirjattu vain tavoite, että tuloerot verotusta uudistettaessa eivät saa kasvaa, kun meidän tavoitteena täytyisi määrätietoisesti olla niiden kaventaminen, erityisesti, kun tiedämme, että parhaillaan käynnissä oleva taloudellinen rakennemuutos, jota en ainakaan vielä kutsuisi hallituksi, omalla logiikallaan, omalla toimintaperiaatteellaan kasvattaa veronkieräjä ja erilaisten spekulattoreiden varallisuutta.

Yhteiskunnallisessa tavoiteasettelussa keskeiselle, jos ei ensimmäiselle sijalle, on tulevaisuudessa nostettava sellaisen taloudellisen ja yhteiskunnallisen perustan rakentaminen Suomeen, joka kunnioittaa luonnon taloudelliselle kehitykselle asettamia rajoja, jotta tulevatkin sukupolvet voisivat nauttia menneiden sukupolvien kasaamasta yhteiskunnallisesta rikkaudesta.

Järjestöllisesti Sosialidemokraattista Puoluetta on uudistettava niin, että sen sisällä olevat erilaiset ajatukset pääsevät kukoistamaan, ellei peräti rehoittamaan. Me olemme omanneet kaikkein suurimman viehätöksensä silloin, kun puolueessa on ollut keskusteleva, innostuva ilmapiiri, kun se on ollut liikkeessä, jolloin on otettu tarvittaessa rajustikin yhteen, mutta asioista on päästy sopimaan. Puoluehajaannuksen peikko on jo vanha kummitus, jolla ei puolueen sisäisille keskusteluille jarruja pitäisi asettaa.

Puheenjohtaja: Kiitoksia Juha! Seuraavana Mirja Mantila Keski-Suomi, valmistautuu Markku Liimatainen, Uusimaa.

Mantila, Mirja (Keski-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Minä hyvitan nyt tässä puheenvuorossani sen ajankäytön, minkä tämä äskeinen ylitti.

Koska valmistelemani puheenvuoro noudatteli periaatteiltaan samoja linjoja ja käsityksiä julkisten palvelujen kehittämisestä ja yksityistämisen epäkohdista kuin mitä esimerkiksi Juhani Mällinen on jo täällä puheenvuorossaan esittänyt, niin kannatan lämpimästi hänen puheenvuorossaan esittämiään kannanottoja ja tekemäänsä esitystä sisäpoliittiseen julkilausumaan, ettei lainsäädäntötyöllä helpotettaisi julkisten palvelujen siirtymistä yksityisille. Kiitoksia.

Puheenjohtaja: Kiitoksia! Seuraavana Markku Liimatainen, Uusimaa, valmistautuu Alvar Virtanen, Keski-Suomi.

Puheenjohtajaksi siirtyi kello 17.00 Kaarina Suonio.

Liimatainen, Markku (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Minulle kävi vähän samalla tavalla kuin Arto Polsolle, että minun oli tarkoitus kannattaa yhden toisen kaverin ehdotusta, mutta kun ilmeisesti nämä puheenvuorot on sekaantuneet, paras kun jättää kannattamatta.

Tänä päivänä varmasti, niin kuin tässä monessa puheenvuorossa on tullut esille aika suuri ongelma meidän puolueen osalta on se, että meillä ei ole riittävästi uskottavuutta

puolueväen eikä meidän äänestäjämme keskuudessa. On liikaa samaistuttu monissa asioissa porvareitten kanssa. Tätä taustaa vasten, kun varsinkin nuoria on haastateltu, samoin kuin monia muitakin ihmisiä, he ovat todenneet, että on aivan sama, ketä äänestää, koska minkäänlaista eroa näissä ohjelmissa heidän mielestään ei ole.

Sen takia kun täällä puoluekokouksessa näitä ohjelmia hyväksytään ja toivon mukaan siinä muodossaan, että ne myöskin pystytään sitten toteuttamaan, niin ennen kaikkea tärkeätä on, että toteutus tapahtuu mielellään tällä puoluekokouksikaudella, tietenkin lukuunottamatta periaateohjelmaa. Periaateohjelmasta oma kunnallisjärjestömme oli sitä mieltä, että sitä olisi vielä hyvä vähän harkita ja siirtää vaikka seuraavaan puoluekokoukseen ja käsitellä vielä kertaalleen oikein huolellisesti kenttävään keskuudessa.

Tässä on monia puheenvuoroja käytetty myöskin hallitusyhteistyöstä kokoumuksen kanssa. Nyt varmasti aika tavalla keskeiseksi nousee työelämän uudistaminen, josta ilmeisesti ollaan parastaikaa tämän komitean puitteissa ehdotusta tekemässä. Jos me siinä epäonnistumme tai ei saada tuloksia aikaan, niin olettaa sopii, että hyvää ei demareille kentällä seuraa ja selittelyt meidän kenttävään kohdalla eivät varmaan vie meitä pitkälle.

Meillä on monia sellaisia puutteita, joihin täytyisi pystyä nykyistä paremmin puuttumaan, mm. pääkaupunkiseudun asunto- ja päivähoitotilanne.

Ohjelmaluonnoksesta vielä sen verran, että tässä sisäpoliittisessa ohjelmaluonnoksessa on mm. joitakin sellaisia ristiriitaisuuksia, jotka ilman muuta pitää korjata ennen kuin tämä sisäpoliittinen ohjelmaluonnosasiakirja hyväksytään.

Samoin myöskin kunnallispoliittisessa ohjelmaluonnoksessa, jota ei ole kyllä tarkoitukseen hyväksyä täällä, mutta ilmeisesti keskustelun pohjaksi se on joka tapauksessa tänne tuotu, olisi myöskin korjattavaa.

Mielestäni kannattaisi meidän pitää myöskin hyviä yhteistyösuhteita toisen vasemmistopuolueiden eli SKDL:n kanssa, koska kuitenkin kunnissa esimerkiksi kokonaiskannatus ja politiikkamme aika pitkälle riippuu meidän yhteisestä menestyksestä.

Puheenjohtaja: Kiitoksia! Seuraavana Alvar Virtanen, Keski-Suomi, ja valmistautuu Seppo Asumalahti Satakunnasta.

Virtanen, Alvar (Keski-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Meiltä meni yli 100 000 ääntä. Ketkä jättivät äänestämättä? Sosialidemokraatteja äänestämättä jättivät ne, jotka katsovat meidän taholta tulleen unohdetuiksi nuoret, työttömät, asunnottomat jne. Meidät oli pitkälti samaistettu tämän maan kapitalistisen valtarakenteeseen pitkstä hallituksessaolosta ja sen harjoittamasta politiikasta ym. muista seikoista johtuen.

Onko meiltä sitten aate hämärtynyt? Olemmeko niin kiinni tässä kapitalistisessa kasinopolitiikassa? Tätä sopii kysyä. Kun tuntui monta kertaa, että suurimmat ja tärkeimmät keskusteluaiheet olivat Tele x:t ja tämänlaatuiset kysymykset ja tosiaan tällaisen meidän perinteellisen äänestäjäkunnan vähäosaisten asiat jäivät tässä tapauksessa sinne

taka-alalle, on uskottavuus meihin kärsinyt.

Tästä eteenpäin on kurssia muutettava. Kun nyt lähdettiin kokoomuksen kanssa hallitukseen, sieltä on myöskin tullava tuloksia, jotka koskevat sitä vähäosaisempaa joukkoa, joka tänä päivänä on vaikeuksissa. Nyt ei käy enää se liian pitkälle menevä kompromissiliinja, jota kepun kanssa harrastettiin. Oppositioon lähtöä ei saa pelätä. Jos nyt epäonnistutaan, niin silloin voi todeta, että kun herrojen kanssa lähdettiin marjaan, niin siinä meni marjat sekä ropposet.

Sitten muutama sana meidän Demari-lehdestämme. Mehän jokainen ymmärrämme, minkälaisissa vaikeuksissa tänä päivänä työväenlehdistö ponnistelee. Mutta sitä ei kentän ihminen tahdo oikein ymmärtää, kun haluaa tuoda ajatuksiaan julkii, he joutuvat omassa lehdessä sensuroinnin kohteeksi tai niitä ei julkaista ollenkaan. Itse olen tämän kokenut Demarin taholta parikin kertaa, viimeksi kun kentän ihmisenä kirjoitin tovereiden Sorsan ja Ahteen puolesta — vaalien aikaan se taisi olla — Suominen hyökkäilyä vastaan. Toverithan muistavat, kun Suominen kehotti Sorsaa Teatterikoulun johtoon, niin minä uskalsin esittää, kun taas tässä maassa on niitä hurmahenkisiä, jotka touhuavat tänne vielä suojeluskuntapatsasta Seinäjoelle, että tämä patsas vietäisiin Etelä-Afrikkaan, Bothan hallituspalatsin eteen ja nämä puuhaajat sinne vartiomiehiksi ja Suominen puoleksi vuodeksi niiden päälliköksi. Tätä ei Demari uskaltanut julkaista. Oli ko tietoa jo silloin tästä meidän nykyisestä hallitusratkaisusta, en tiedä. Mutta oudolta tämä tällainen tuntui. Ei varmaan näillä vähillä resursseillakaan Demari-lehti tule saavuttamaan kannatusta, jos se ei uskalla tosiaan käydä ongelmiin kiinni eikä myöskään niitä kentän ihmisen ajatuksia julkaista. Kiitos.

Puheenjohtaja: Kiitoksia! Seuraavana on Seppo Asumalahti Satakunnasta, ja valmistuu Lauri Väisänen Oulusta.

Asumalahti, Seppo (Satakunnan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! "Monta mäkeä ja monta hakoa on siis tiellä ennen kuin kokoomuksesta tulee keskustaan kuuluva puolue. Siksi ei näköpiirissä ole ajankohtaa, jolloin SDP ja kokoomus voisivat olla hallitusyhteistyössä."

Edellä mainittu teksti on suora lainaus toveri Sorsan poliittista tilannetta käsitteestä puheenvuorosta Porin puoluekokouksessa vuonna 1981.

Onko kokoomus tuossa kuudessa vuodessa sitten tullut keskustalaisemmaksi vai SDP oikeistolaistunut? Käytännön politiikan, mm. kunnallispolitiikan tasolla en ole havainnut kokoomuksen paljonkaan muuttuneen menneinä vuosina. Se harjoittaa edelleenkin kovaa oikeistolaista politiikkaa.

Sen sijaan olen harmikseni todennut myös SDP:n politiikan neljän viimeisen vuoden aikana, päätellen edellisen hallituksen toimintatavoista, tuntuvasti oikeistolaistuneen. Edistyksellisten voimien varaan rakentuvan hallituksen kannattajana en ole voinut innostua tehtyyn uudelleenarvioon SDP:n yhteistyöstä kokoomuksen kanssa.

Äkkinäiselle suunnanmuutokselle ei kysytty lainkaan kentän mielipidettä. Tai kysyttiin sittenkin! Taannoisen jäsenäänestyksen yhteydessä tiedustelun tuloshan osoitti jäse-

nistön silloin olleen kansandemokraateilla vahvistetun perinteisen punamultayhteistyön kannalla. Kysyttiinpä aikanaan myöskin mielipidettä presidentinvaalitivasta. Suora kaksivaiheinen vaali Ranskan malliin sai jäsenistöltä murskaavan kannatuksen. Kuitenkaan valistuneen jäsenkunnan mielipiteelle ei puoluejohdossa ole annettu juuri minkäänlaista arvoa. Uskon vakaasti, että kansalaiset tänä päivänä pystyvät ilman välikäsiä valitsemaan maallemme parhaan presidentin. Siksi eduskunnassa äskettäin hyväksyttyä vaalitapaa tulisi pitää vain välivaiheena.

En ymmärrä, jos presidentti saa kannatuksensa vaaleissa suoraan kansalta, miksi siten pitää hänen valtaoikeuksiaan kaventaa. Mielestäni maamme päämiehellä tulee jatkossakin olla suuret valtuudet mm. hallituksen muodostamisen ja uusien eduskuntavaalien määräämisen suhteen kuin myöskin korkeimman viranhaltijakunnan nimitysoikeus.

Sosialidemokraattien hallitustyö keskustapuolueen kanssa oli viimeiset neljä vuotta - näin kentältä katsottuna - varsin kivinen. Sen oikeistolaisempaa "virhepolitiikkaa" ei tässä maassa juurikaan voi harjoittaa. Tulos oli työttömyyden lisääntyminen, kukoistavat harmaan rahan markkinat, kasinotalous, ennätysellisen korkea korkotaso, asuntuotannon romahtaminen, puolimiljoonaa köyhyysloukussa elävää. Tulos oli masentava! Teollisuudelle vastikkeitta syydetyistä miljardeista huolimatta ammattiväkeä ajettiin tuhansittain työttömyyskortistoihin.

Hyvät toverit! Nyt puhun keskiluokan nimissä. Jos tuota politiikkaa jatketaan, niin meillä on kohta keskituloisetkin, mm. lapsiperheet, todellisessa ahdingossa. SDP:n toverit hallituksessa ja puolueen johdossa: Tämä on hätähuuto!

Ei näytä tuo kuhertelu kokoomuksenkaan kanssa alkaneen kovinkaan lupaavasti. Viikkovauhti on ollut noin 500 irtisanomis- tai lomautusilmoitusta. Teollisuuden rakenneuudistus on täysin karannut hallituksen hallinnasta. Kauppa- ja teollisuusministeri Suominen sanoi taannoisessa haastattelussa, että valtion yrityksilläkään ei ole enää minkäänlaista työllistämisvastuuta. Kysyn, kenellä sitten? Kuka huolehtii ihmisen perusoikeudesta saada tehdä työtä, kun kaikki väistää vastuutaan, niin valtio, kunnat kuin teollisuuskin? Laittakaa nyt kiireellä sulku pörssikeinottelulle ja täällä kovalla työllä ansaitun rahan viennille ulkomaille. Se on epäisänmaallista toimintaa.

Mielestäni ei ensi vaiheessa palkansaajain ole niinkään tärkeätä päästä yritysten hallintoon kuin saada parempi turva työpaikan säilymisestä ja muutoinkin tasavertaiset lailla suojatut oikeudet työelämän pelisääntöjä työpaikoilla noudatettaessa. Tuntuu monesti edelleenkin siltä, että mm. työehtosopimusten tulkintaan on työnantajilla yksinoikeus.

Hallitus puhuu kauniisti verotuksen kokonaisuudistuksesta, 50 prosentin verokatosta. Ketä tuo katto hyödyttäisi? No, suurituloisia tietenkin. Valtiovarainministeri, toveri Liikanen on lehdistölle sanonut, että pieni- ja keskituloisten verotukseen ei uudistus toisen paremmin korotusta kuin laskuakaan. Hyvä jos näin on, mutta millä sitten maksetaan suurituloisten veronalennukset? On kai kaavailtu nämä kompensoitavaksi pääomatuloja entistä tarkemmin verottamalla. Tämä on hyvä suuntaus, mutta en usko sen toteutuvan. "Se koira alähtää, johon kalikka kalahtaa!"

Jos kuitenkin pääomatuloista onnistuttaisiin saamaan entistä suurempi veropotti, niin olisi kait luonnollista, että se käytettäisiin nimenomaan pieni- ja keskituloisten veronalennukseen ja lapsiperheiden aseman parantamiseen eikä suurituloisten veroleikkuriin. Sitä paitsi jo eduskuntavaalityön yhteydessä havaitsin, etteivät tavalliset palkansaajat ja eläkeläiset halua suurta veroremonttia. Riittää, kun korkovähennysten ja sairauskulujen omavastuuosuudet poistetaan. Missään nimessä ei kentällä ole valmiuksia vähennysten, kuten eläketulovähennys, opiskelijavähennys, puoliso-vähennys tai muiden sellaisten poistamiseen.

Jo eduskuntavaalien aikaan verouudistusta markkinoitiin SDP:n puoluetöimiston ja ehdokkaiden taholta, mutta se ei ottanut kentällä tuulta. Samoin panin vaalikentillä merkille "bluffin" lapsilisien kolminkertaistamisessa, joka rakenteeltaan oli niin monimutkainen, ettei puoluesihteerikään osannut sitä selittää, miten sitten tavallinen rivijäsen. Muutoin olen sitä mieltä, että lapsilisät tulisi, mutta ilman kommervenkkejä, pikimmiten kolminkertaistaa.

Me puolueaktiivit teimme viime eduskuntavaalien eteen enemmän töitä kuin koskaan aikaisemmin, ja henki kentällä oli mahtava. Huolestuttavan 100 000 äänen menetys oli suuri pettymys. Kentälle ohjatut vaaliteemat, verouudistus, lapsilisien korotusbluffi ja puheet maatalouspolitiikasta olivat käsittääkseni suurimmat syyt vaalitappioon. Kun nämä väärin markkinoidut vaaliteemat yhdistetään neljän viimeisen vuoden hallituspolitiikan saavutuksiin, niin tuloksessa ei pitäisi olla kenelläkään näin jälkikäteen ajatellen ihmettelemistä. Kukin saa palkkionsa työnsä tuloksen mukaan. Kansan tuomio on ollut SDP:lle armoton! Siksi, hyvät toverit, vetoan teihin, että puolueen johtoon valittaisiin sellaiset edistykselliset toverit, jotka pystyisivät luotsaamaan puolueemme parempaan huomiseen ja tähän tietokoneistuvaan yhteiskuntaan.

"Pappa" Paasio reivasi puoluettamme pari piirua vasemmalle, tehkäämme samoin. Muistakaamme, että mikään edessä olevista henkilövalinnoista ei saa olla ennaltamäärätty. On tullut aika rivijäsentenkin äänen kuulua. Kiitos, toveri puheenjohtaja, kärsivällisyydestä.

Puheenjohtaja: Kiitoksia vielä kerran. Puhujia helpottaaksemme me yritämme sihteerin kanssa ilmoittaa puolta minuuttia ennen viiden minuutin täyttymistä. Ja kun täällä on tovereita, jotka ovat tulleet jopa pidemmän matkan takaa kuin 300 kilometrin, niin toivon, että puheenvuoroja ei suhteuteta matkaan.

Puheenjohtaja: Seuraava on Lauri Väisänen Oulun piiristä ja valmistautuu Marjatta Aittakumpu niin ikään Oulun piiristä.

Väisänen, Lauri (Oulun piiri): Työttömyys on monenlaisen pahoinvoinnin syy. Työtön työnhakija on aktiivinen kansalainen. Nuori työtön, varsinkin pitkäaikaistyötön, ei luota vallanpitäjiin, joihin meidätkin samaistetaan. Miksi? Olemmeko sosialidemokraattisessa työväenliikkeessä todella riittävän vakavasti paneutuneet kasvavan työttömyysongelman poistamiseen?

Maassamme on alueita, joissa työttömistä työnhakijoista yli 40 prosenttia on alle 25-vuotiaita. Yhä kasvava määrä näistä nuorista on sellaisia, jotka eivät lukuisista yrityksis-

tään huolimatta ole päivääkään saaneet olla itse hankkimassaan, puhumattakaan kyyjään tai ammattitaitoaan vastaavassa työssä.

Nykyisenlaiset ja uuden työllisyyslain mukaiset kuntien ja valtion työllistämistoimet ovat passivoivia järjestelmiä. Nuori tuntee usein sen väistämättä mielekkään työn korvikkeeksi, hätäavuksi. Tiedämmekö, mitä mieltä on järjestelmän rattaissa oleva ja varsinkin yli 25-vuotias tukijärjestelmästä yli laidan pudonnut pitkäaikaistyötön?

SDP:n on määrätietoisemmin ajettava täystyöllisyyttä ja oikeutta työhön rakennemuutoksenkin kourissa. Mukaudummeko liian herkästi markkinavoimien tapaan ratkaista ongelmat. Vaikka rakennemuutos tapahtuu vääjäämättömästi, tulee sen tapahtua nykyistä inhimillisemmin. Asianomaisilla työntekijöillä on oikeus saada riittävän ajoissa tietoon yrityksen lopettamiset, lopettamisaikheet tai työvoiman vähennykset. Työntekijöiden on saatava vaikuttaa ratkaisuihin. Työntekijöille on taattava uudelleenkoulutus täydellä palkalla ja turvattava uusi työpaikka.

Toveri Bruno Kreisky sanoi, että fasismi itää työttömyydessä. Elääkö rasismi työnsä turvanneiden joukossa? Onko myös suomalainen yhteiskunta ajautumassa kriisiin, kun työ on yhä harvempien etuoikeus? On yhä enemmän niitä, joilla on työtä liikaa ja yhä enemmän niitä, joilla ei ole työtä ollenkaan. Me, joilla on turvattu työpaikka, omimme sitä entistä itsekkäämmin itsellemme. Kukaan ei anna periksi elintasokilpailussa, ei lastemmekaan hyväksi. Solidarisuus vähenee, uudenlainen rasismi työnsä turvanneiden ja työttömien välillä kasvaa. Perusoikeus työhön, työttömyyden nujertaminen on painokkaasti, selkeästi oltava periaatteemme ja toiminta-ajatuksemme käytännön toimissa.

Puheenjohtaja: Seuraavana Marjatta Aittakumpu Oulun piiristä, ja valmistautuu Anna-Liisa Meriläinen Keski-Suomesta.

Aittakumpu, Marjatta (Oulun piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluekokoustoverit! Jokaisen ihmisen on saatava viettää turvallista ja turvattua elämää kaikissa elämänsä vaiheissa. Olemme vuosikymmenien aikana ajaneet ja aikaansaaneet monenlaisia kunnallisia palveluja. Tänä päivänä on kuitenkin tilanne se, että nämä palvelut eivät ole kaikkien saatavilla eikä kaikkea avun tarvetta pystyttyä tyydyttämään.

Päivähoitopaikat eivät riitä kaikille niitä tarvitseville. Turvallisen päivähoitopaikan puuttumisen ensimmäisenä maksajana on pieni lapsi ja tämän pienen lapsen tulevaisuuden turvallisuuden puuttuminen hänen lapsuusaikanaan. Sekä lapsiperheitä että vanhuksia koskettava puute on kotipalvelujen riittämättömyys. Kotipalvelun tarve lapsiperheissä normaalin kotiaavun lisäksi on suuri myös tehostetun perhetyön osalta. Vanhusten kotipalvelun tarpeita ei tänä päivänä pystytty lähellekään tyydyttämään ja tulevaisuus näyttää vieläkin synkemmältä. Kun palvelut eivät riitä, tulee herkästi vastakkainasettelua lapsiperheiden ja vanhusten välillä.

Sosiaalihuoltolain raportin mukaan maassamme oli vuonna 1981 noin 250 000 kotitaloutta, joissa eli yli puoli miljoonaa henkilöä vähimmäistoimeentulorajan alapuolella tai lähellä sitä. Määrätynlainen hyvinvointiharha yhteiskunnassamme on estänyt näkemästä köyhyyttä ympärillämme. Köyhyys koskettaa tänä päivänä lapsiperheitä. Köy-

hyys koskettaa työttömiä, niin nuoria kuin vanhojakin. Köyhyys koskettaa myös opiskelijoita, jotka elävät usein toimeentulorajan alapuolella. Työttömyys on aina yhtä vaikea asia. Se tuo mukanaan taloudelliset ja sosiaaliset ongelmat. Aivan liian moni nuori turhautuu, kun yhteiskunta ei pysty tarjoamaan hänelle muuta kuin työttömyyskortiston. Ei ole ihme, jos innostus ottaa osaa esimerkiksi poliittiseen toimintaan tyrehtyy.

Yhteiskunnassamme on yleistynyt välinpitämättömyys ja vastuuntunnon puute toista ihmistä kohtaan. Varottakoon, ettei tällainen ilmiö siirry myös jokapäiväiseen politiikan tekoomme. Eräs aikaisempi puheenvuoron käyttäjä toivoi pehmpolitiikan voittavan jalsijaa myös Sosialidemokraattisessa Puolueessa. Myös pehmpolitiikka on tarpeen.

Periaateohjelmaluonnoksessa sanotaan, että hyvinvoinnin keskellä esiintyy yhä köyhyyttä ja eriarvoisuutta ja tämä on sovittamattomassa ristiriidassa sosialidemokratian pyrkimysten kanssa. Sosialidemokraattisen Puolueen on tosissaan tehtävä töitä yhteiskunnassamme tänä päivänä esiintyvän eriarvoisuuden poistamiseksi. Meidän on pystyttävä antamaan ihmisille toivoa paremmasta. Meidän on tehtävä töitä, ettemme anna vain toiveita, vaan että pystymme saamaan tavoitteistamme totta. Tässä on haastetta Sosialidemokraattiselle Puolueelle ja meille jokaiselle arkipäivän puoluetöihin. Aatteellisuus ei kasva kurjuudesta vaan toivosta.

Puheenjohtaja: Seuraavana Anna-Liisa Meriläinen Keski-Suomesta, ja valmistautuu Eila Hyvönen Lapista.

Meriläinen, Anna-Liisa (Keski-Suomen piiri): Hyvät toverit! Olen väistyvän puolueuuvoston jäsen. Vieraamme Bruno Kreisky kertoi natsismin alkaneen sikiämisensä valtion sisäisestä eriarvoisuudesta ja laajentuneen valtioiden välisiin valta- ja sortosuhteisiin. Monet yhteiskuntatutkijat ja filosofit ovat nähneet yhtäläisyyksiä 30-luvussa ja nykytilanteessa. Jyrkkä, kaikkia vahingoittava ja heikommat tuhoava eriarvoisuuskehitys näkyy voimakkaimmillaan vallan keskitysmaissa, sellaisissa uusliberalismin nimiin vannovissa järjestelmissä kuin Thatcherin Englannissa, joka kansan siunauksella hitaasti rappeutuu ja Reaganin USA:ssa, jossa pörssi oireilee, työttömyysluvut kasvavat ja pitkälle liittyneet taloudelliset rakenteet saattavat kohta olla romahdusvaarassa.

Hyvät toverit! Me emme halua tällaista rappiokapitalismia malliksemme. Toisaalta vasemmiston maailmanihanteet romahtivat 80-luvun taitteessa heikkoutensa paljastaneisiin reaalisosialistisiin malleihin, kuten Itä-Saksassa, Unkarissa, Tšekkoslovakiassa, ja nyt naapuri Neuvostoliitto ja jopa Kiinakin korjaavat virheitään. Yhteinen ongelma sosialistisissa ja kapitalistisissa maissa on tasa-arvon yksipuolinen valjastaminen tuottavuuteen ja sen sisältämään toiseen ulottuvuuteen, kuluttamiseen, ihmisen kokonaisukehityksen ja vapauden kustannuksella. Työt ovat usein vieraannuttavia, tämä tarkoittaa lähinnä työelämää, jossa tasa-arvo on valjastettu tuottavuuteen. Työt eivät kehitä ihmistä, ne luovat pohjaa yksitoikkoiselle vapaa-ajan käytölle, ne pusertavat ihmisen tyhjiin.

Työttömyys toisaalta vie pois ihmisarvon ja silloinkaan ei jää kehitysvoimia eikä elämänoimia. Minä väitän, että näissä rakenteissa ja näissä tuotanto-oloissa meidän eettinen, moraalinen tasomme ei kehity eikä nouse. Vaikka tekisimme kuinka kauniita periaateohjelmia, me emme pysty niitä toteuttamaan. Meillä ei ole voimaa. Siis tämäkään tilanne ei ole hyvä.

Mitä tässä sitten olisi tehtävä? Se on tietenkin vaikea sanoa, mutta jostakin seuraavasta suunnasta sen täytyy löytyä. Ihmisen kokonaisvaltainen kehitys sekä järki, jota me nyt yksipuolisesti korostamme kouluissa, vahvistamme ja arvostamme, joka hallitsee materiaa, joka puhuu tätä kapulakieltä, millä se ohjelmakin on kirjoitettu. Mutta myöskin se alitajuinen puoli meissä, jonka olemme kukistaneet ja syrjäyttäneet, joka puhuu symboleilla ja kuvakielillä ja joka luo pohjaa hengen tuotteille, tieteelle, taiteelle ja sosiaalisille taidoille, ystävyydelle ja yhteistyölle.

Näitten molempien puolien yhdistäminen tuo meille luovan itseyden, ykseyden, joka johtaa myös yhteisyyteen. Nyt se tehtävä on sitten siinä, että ovatko järkevä luonnon ja ihmisen kehityksen huomioiva tehokkuus ja toisaalta oikeudenmukaisuus, joka sisältää inhimillisyyden, ovatko ne yhteensovittavissa? Haluammeko me sosialidemokraattitieteellisteknisen kehityksen panemista palvelemaan ihmisen kehitystä? Minusta tässä olisi sille uudelle poliittiselle suunnalle sytyttävä haaste.

Vielä vetoomus: tehdään enemmän ryhmätyötä, yhteistyötä, ilman kilpailua kaikilla tasoilla. Kutsutaan mukaan muitakin kuin jäseniämme. Mietitään, kuten joskus kultaisella 60-luvulla, mitä ollaan saatu aikaan, mitä tässä voitaisiin nyt tehdä. Näin valta jakaantuu tasaisemmin, osallistuminen tihentyy, politiikan sisältö värittäytyy ja kehitymme itse.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Eila Hyvönen Lapin piiristä, ja valmistautuu Lasse Hankaa Kymen piiristä.

Hyvönen, Eila (Lapin piiri): Arvoisa puheenjohtaja, hyvät puoluetoverit! Kuuntelin toveri Kalevi Sorsan poliittista tilannekatsausta, jossa hän toi esille mm. työllisyyspolitiikan näkemyksiä ja sitä, kuinka keskustapuolueessa tuntuu tärkeältä pitää ihmiset omalla kannatusalueillaan senkin uhalla, vaikka siitä olisi taloudellisia ja sosiaalisia uhkia. Mutta näin lappilaisena ja juurtuneena Lapin kamaralle kuin tunturikoivu, pidän todella tärkeänä, että Lapin ihminen saa elää, asua, olla, tehdä työtä alueellaan. Lapin ihminen olisi näissä ruuhkakaupungeissa, ruuhka-Suomessa eksyksissä kuin turisti tunturilla, eli yhtä turvaton, onneton olotila olisi.

Sosialidemokraatteina, Lapin sosialidemokraatteina, olemme myöskin olleet sitä mieltä, että lappilaisella on oikeus elää omalla kotiseudullaan, tehdä työtä. Se on myöskin tasa-arvoa. Tosiaan työn saaminen Lapin perukoille on tärkeää ja yhteiskunnan tulee tukea tätä.

Liian usein kuulee sanottavan, että puolueemme ei ole kiinnostunut Lapista ja Lapin ihmisen hyvinvoinnista. Lapin ihmisenä toivonkin, että tämä näkemys poistuisi ja puolueemme näkyvällä tavalla toimisi Lapin ihmisen parhaaksi. Elämme 365 lappilaista päivää joka vuosi. Te, jotka tullette turisteina Lappiin hakemaan aurinkoa, hiihtorinteitä, tämä kuva Lapista on toisenlainen. Mutta me todellakin, jotka elämme sen todellisuuden keskellä, vaadimme sinne työtä ja toimeentuloa. Näin kasvatamme koko Suomen ja valtakunnan hyvinvointia ja näin myöskin sosialidemokratia etenee Lapissa ja kukistamme kepun ylivallan.

Tärkeänä pidämme myös lappilaisina, että puolueen johtotehtävissä on lappilainen

edustus. Tällä tavalla saamme äänemme paremmin kuulumaan. Hyvät kokousedustajat, pyydän, että otatte tämän näkemyksen huomioon valintoja tehdessä.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Lasse Hankaa Kymen piiristä ja valmistautuu Pertti Knuuttila Keski-Suomen piiristä.

Hankaa, Lasse (Kymen piiri): Toveri puheenjohtaja. Me käymme yleispoliittista keskustelua, ja muutamalla sanalla haluan puuttua tähän ja tuoda myös oman mielipiteeni, ja erään ehdotuksenikin. Aloittaisin periaateohjelman osalta sen verran, että periaateohjelma on mielestäni käynyt erittäin pitkän valmistelun läpi. Sitä on tehty kuusi vuotta. Siinä on saaneet hyvin monet ihmiset sanoa jo tähän mennessä mielipiteensä. Se esitys, jonka me olemme puoluetoimikunnalta nyt saaneet, mielestäni on siitä laajasta aiheistosta yllättävän hyvä esitys, joka voitaneen ja voidaan varmaankin tämän kokouksen puitteissa hyväksyä määrättyjen terävöittävien lisäysten myötä.

Tässä tulee myös esille kannanotto puoluetoiminnasta, josta haluan siteerata yhden kappaleen. Se kuvastanee meidän tänään käymäämme keskustelua ja toivottavasti toteutuisi myöskin. "Valta SDP:ssä kuuluu jäsenistölle, jota yhdistää vastuu yhteisistä arvoista, yhteisesti päätetyt säännöt ja vapaaehtoinen järjestötyö. Puolueen kyky menestyä yhteiskunnallisissa tehtävissään on syvästi sidoksissa siihen, että puolueen jäsenet ja kannattajat kokevat puoluetoiminnan hyödylliseksi, kehittäväksi ja tyydytystä antavaksi yleisessä yhteiskunnallisessa mielessä ja myös oman henkisen kasvun kannalta."

Joitakin vuosia sitten oli tuollainen iskulause puolueella kuin "työ, tasa-arvo ja turvallisuus". Se oli iskevä ja hyvä tunnuslause, joka sai SDP:n perustavoitteet ihmisille helposti selväksi. Siihen aikaan oli myös työtä ihmisillä. Vasemmisto koki silloin myös poliittisen nousun, sai vaikutusvaltaa, on toteuttanut suuren peruskoulu-uudistuksen, kansanterveysystön uudistuksen, on myös saanut "pessimistisen liikkeen pääluottamusmies" Mauno Koiviston nykyiseksi tasavallan presidentiksi. Häntä on tänään menossa joukko kysymään tuohon tehtävään ehdokkaaksemme, ja hän tulee varmaankin jatkamaan vaalien jälkeen tuossa tehtävässä.

Sosialidemokratialla on paljon näyttöä. Kalevi Sorsa on kansainvälisesti arvostettu "rauhan kyyhky". On helppoa räpäpiä, mutta vaikeampi löytää rakentavia ja toteutuskelpoisia ehdotuksia. Meidän tuleekin seurata ympäristömme kehitystä ja hoitaa ja tukea heikommin joukossamme menestyviä. Elintason noustua meidän on yhä vaikeampi tiedostaa, kuka on pienituloinen. Jokainen meistä itsekkyydessään tuntee ansaitsevansa liian vähän siihen verraten, mitä antaa. Olisikohan seuraava meihin kaikkiin vetoava iskulause sopiva SDP:lle: lepo, virkistys, viihtyvyys. Tehkäämme työtä pyyteettömästi tältä pohjalta SDP:n hyväksi!

Puheenjohtaja: Kiitoksia, toveri Hankaa. Seuraavana Pertti Knuuttila Keski-Suomesta, ja valmistautuu Eino Haro Keski-Suomesta.

Knuuttila, Pertti (Keski-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Ajassamme ja puolueessamme on huolestuttavia piirteitä. Rakennammeko ja asumme me Finlandiassa vai Juppilandiassa? Onko tämän päivän sosialidemokratia joka paikassa so-

sialidemokratiaa vai onko jossain solidaarisempaa sosialidemokratiaa? Hyvin konkreettisen esimerkin voi kertoa mm. suhtautumisesta työllistämiseen täällä Suomen eri kunnissa, mikä tänä vuonna on hyvin ajankohtainen aihe. Solidaarinen sosialidemokraatti taistelee kotikuntansa täystyöllisyyden puolesta ja on valmis korottamaan veroäyriä vaikkapa kaksi penniä sen vuoksi, että omilla lapsilla on duunia. Juppideemu tai juppidemari on mm. työllistämisestä sitä mieltä tässä maassa, että ei kunnalle kuulu työllistämismenvelvoite, sehän aiheuttaa jo muutenkin ennestään tiukkaan budjettiin lisää veroäyriä korotuspaineita ja samaan aikaan hommaa omalle lapselleen työpaikan kunnalta.

Olen aistivivani ilmassa eri puolilla puoluekenttää myös näitä juppisocialidemokratialle lemahtavia virtauksia. Toivottavasti ne eivät lisäännä tällä punamustan aikakaudella. On aika tunnustaa, että viime vaalikaudella tehtiin alueittain monia työttömyyden Suomen ennätyksiä ja että asunnottomuus on edelleen perusongelma. Toivon, että uudessa puoluejohdossa on solidaarisia demareita, sillä SDP:n on aika vastata nuorten huutoihin asunnottomuudesta ja työttömyydestä. He ovat yhteiskuntamme tikittäviä aikapommeja, joista ensimmäisiä oireita voi jo tuolla kadulla liikkeudessaan havaita. Vähemmän lyhytnäköistä itsekästä politiikkaa, enemmän solidaarista sosialidemokratiaa kaikkien yhteiseksi hyväksi. Tämä aika vaatii solidaarisuutta.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavaksi Eino Haro Keski-Suomesta, ja valmistautuu Tuula Haatainen Helsingin piiristä.

Haro, Eino (Keski-Suomen piiri): Täällä on käytetty paljon puheenvuoroja, joissa on puututtu niihin samoihin asioihin, joilla minua on myöskin evästetty, mutta en halua niihin sitten puuttua enää toistamiseen. Viittaa kuitenkin niihin puheenvuoroihin, joissa on puhuttu työelämän uudistamisesta.

Sisäpoliittisen julkilausuman ensimmäisellä tähdellä merkittyyin kohtaan, joka kuuluu näin: "tuotannollisista ja taloudellisista syistä tapahtuvien joukkoihtisanomisten uhatesa käynnistetään ennen mitään muita toimenpiteitä yhteistoimintamenettely, jolla tutkitaan ensisijaisena vaihtoehtona mahdollisuudet työntekijöiden uudelleen koulutukseen tai uudelleensijoittamiseen", esittäisin toivomuksen, että sitä hieman korjattaisiin ja että se voisi kuulua esimerkiksi seuraavalla tavalla: "tuotannollisista ja taloudellisista tai muista syistä tapahtuvien joukkoihtisanomisten uhatessa käynnistetään ennen mitään muita toimenpiteitä yhteistoimintamenettely, jolla tutkitaan ensisijaisena vaihtoehtona työntöön jatkaminen ja seuraavina vaihtoehtoina mahdollisuudet työntekijöiden uudelleen koulutukseen tai uudelleensijoittamiseen".

Sitten täällä toiseksi viimeinen tähdellä merkitty kohta, jossa sanotaan, että "taataan työntekijöille oikeus nimetä edustajansa yritysten hallintoon". Toivon, että se muutettaisiin sillä tavalla, että "taataan työntekijöille oikeus nimetä päätösvaltainen edustajansa yritysten hallintoon". Ehkä tuo asianomainen valiokunta, käsitellessään tätä julkilausumaa, voisi ottaa nämä huomioon.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Viimeinen pyydetty puheenvuoro kohtaan 11 on Tuula Haataisella. Ole hyvä!

Haatainen, Tuula (Helsingin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit, minä aion pitää puheenvuoron nuorten ja opiskelijoiden puolesta. Tutkimukset osoittavat, että nuoret ovat vieraantuneet politiikasta ja nuoret, etenkin huono-osaiset, eivät äänestä. Onko nyt sitten syy nuorissa vai ympäröivässä todellisuudessa? Vieraantuminen ei ole pahankurisuuutta. Nuoret ovat kiinnostuneita poliittisista kysymyksistä. Kysymysten ja tärkeiden asioiden sisältö on nuorille eri kuin puolueessa viihtyvillä niin sanotuilla aikuisilla.

Tämän päivän nuori ei koe voivansa vaikuttaa yhteiskuntaan puolueiden, varsinkaan sosialidemokraattisen kautta. He eivät usko edes äänestämisen tuovan toivoa paremmasta. Nuori, jolla ei ole asuntoa, ei koulutus- eikä työpaikkaa, tuntee olevansa ulkona yhteiskunnasta. Etenkin näiden nuorten ongelmat ja syrjäytyminen ei ole heidän omaa syytensä. Syynä ovat edelleen vanhat eriarvoisuutta synnyttävät yhteiskunnan rakenteet.

Monet työväenliikkeen aikaansaamat uudistukset sosiaali- ja koulutuspolitiikassa ovat parantaneet enemmistön oloja. Nämä keinot ovat syrjäytyneiden kohdalla osoittautuneet riittämättömiksi. Ihmisten epävarmuus ja turvattomuus on lisääntynyt erityisesti nuorten keskuudessa.

Ruotsissa on vasta tehty tutkimus, jossa on todettu, että nuoret ovat suurin toimeentuloluensaajaryhmä. Opiskelijat taas ovat joukkona erityisryhmä, mutta tässä joukossa taloudelliset toimeentulomahdollisuudet vaihtelevat suuresti. Huonommassa asemassa ovat erityisesti alemmasta sosiaaliryhmästä tulevat opiskelijat, ja nykyinen opintotukijärjestelmä pönkittää tätä eriarvoisuutta.

Todellisen koulutuksellisen tasa-arvon edellytyksenä on opintotuen kehittäminen siten, että täysipäiväinen opiskelu on mahdollista ilman työssäkäyntiä opiskelun ohessa. Mitä sitten pitäisi tässä tilanteessa tehdä? Nuoret on otettava yhteiskuntapolitiikassa erityiskohteeksi. Me kaikki olemme sitä mieltä, että asuminen on ihmisen perusoikeus ja sen puute aiheuttaa monia sosiaalisia ja mielenterveydellisiä ongelmia. Näin ollen vuokra-asuntotuotanto on lisättävä ja tehtävä vuokra-asuminen todelliseksi vaihtoehdoksi. Opintotuen on mahdollistettava kokopäiväinen opiskelutyö ilman kohtuutonta velan kasvattamista. Nuoret, jotka elävät epävarmuudessa, tarvitsevat koulutuspaikkoja ja työtä. Poliittinen vieraantuneisuus voitetaan vain sillä, että puolueena kykenemme esittämään todellisia tulevaisuuden utopioita ja sekä kansainvälisesti solidaarisia että oikeudenmukaisia ratkaisuja. Kiitos.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Keskustelu poliittisesta tilanteesta on päättynyt. Keskustelu on eväänä menettelytapavalikunnalle sisäpoliittisen julkilausuman käsittelyssä. Kohdan 11 käsittely on päättynyt.

Ehdotan, että siirrymme työjärjestyksessä kohtaan 20. Sopiiko tällainen työjärjestyksen muutos?

Muutos hyväksyttäneen. Hyväksytään.

20.

**VALITAAN KOLME TILINTARKASTAJAA
JA KAKSI VARATILINTARKASTAJAA**

Puheenjohtaja: Lähetetään ohjelmavaliokunta II:een kysymys kolmen tilintarkastajan sekä kahden varatilintarkastajan valinnasta.

Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy.

Kohta 20 lähetetään ohjelmavaliokunta II:een. Kohdan 20 käsittely keskeytetään.

Puoluekokous päätti lähettää tilintarkastajien valinnan valmistelun ohjelmavaliokunta I:een.

12.

ASETETAAN EHDOKKAAT

**PUOLUENEUVOSTON PUHEENJOHTAJAKSI, I JA II VARAPUHEENJOHTAJAKSI
SEKÄ PUOLUENEUVOSTON MUIKSI JÄSENIKSI**

**PUOLUETOIMIKUNNAN PUHEENJOHTAJAKSI, I JA II VARAPUHEENJOHTAJAKSI,
PUOLUESIHTEERIKSI, RUOTSINKIELISTEN PUOLUEJÄRJESTÖJEN EDUSTAJAKSI
SEKÄ PUOLUETOIMIKUNNAN MUIKSI JÄSENIKSI JA VARAJÄSENIKSI**

Puheenjohtaja: Siirrytään kohtaan 12. Klo 16:een mennessä puoluekokouksessa on asetettu kirjallisesti seuraavat ehdokkaat:

Puoluetoimikunnan puheenjohtajaksi: Pertti Paasio, Vappu Taipale ja Paavo Lipponen

Puoluetoimikunnan I varapuheenjohtajaksi: Matti Ahde, Pirjo Ala-Kapee ja Paavo Lipponen ja Arja Alho

Puoluetoimikunnan II varapuheenjohtajaksi: Pirjo Ala-Kapee, Arja Alho ja Paavo Lipponen

Puoluesihteeriksi: Jukka Gustafsson, Paavo Lipponen, Ulpu Iivari, Arja Alho ja Riitta Myller

Puoluetoimikunnan varsinaisiksi jäseniksi: Arpo Heinonen, Etelä-Häme; Armas Lahoniitty, Varsinais-Suomi; Tuulikki Hämäläinen, Uusimaa; Per-Erik Lundh, Helsinki; Paavo Lipponen, Helsinki; Pentti Sahi, Keski-Suomi; Antti Koskinen, Satakunta; Juha Eskelinen, Uusimaa; Irma Peiponen, Kuopio; Arja Alho, Helsinki; Erkki Liikanen, Mikkeli, Matti Puhakka, Pohjois-Karjala; Kaj Bärlund, Ruotsalainen Työväenliitto; Markus Aaltonen, Vaasa; Tuulikki Väliniemi, Keski-Suomi; Pekka Ruotsalainen, Kymi; Jorma Reini, Helsinki; Jarmo Rantanen, Pohjois-Häme; Maj-Len Remahl, Helsinki; Riitta Prusti, Uusimaa ja Ulla Aittokoski, Uusimaa

Puoluetoimikunnan varajäseniksi: Raija Niemi, Etelä-Häme; Eero Vuohula, Uusimaa; Armas Lahoniitty, Varsinais-Suomi; Esko J. Ojala, Lappi; Ulla Tyrkki, Satakunta; LeeArja Alho, Helsinki; Maija-Liisa Järvi, Pohjois-Häme; Marjatta Vehkaoja, Vaasa ja Heli Santalaja, Pohjois-Häme.

Puolueneuvoston puheenjohtajaksi: Risto Tuominen, Kymi, Riitta Prusti, Uusimaa ja Auli Kivenmaa, Sosialidemokraattisen Nuorison Keskusliitto.

Puolueneuvoston I varapuheenjohtajaksi: Ulla Turkki, Satakunta; Auli Kivenmaa, Sosialidemokraattisen Nuorison Keskusliitto ja Riitta Prusti, Uusimaa.

Puolueneuvoston II varapuheenjohtajaksi: Riitta Prusti, Uusimaa ja Auli Kivenmaa, Sosialidemokraattisen Nuorison Keskusliitto.

Puolueneuvoston jäsenten nimiä ei tarvitse lukea, koska koko jäsasiakirjoissa on jaettu ehdokkaat puolueeseen, ja näistä ehdokkaista on jo tehty päätökset asianomaisissa puoluepiireissä. Sopinee näin.

Ehdotan, että tässä vaiheessa keskeytämme kokouksen ruokailu- ja majoitustaukoa varten ja jatkamme kohdan 12 käsittelyä tauon jälkeen, jolloin käydään evästyskeskustelu ehdotuksista. Keskeytettäneen kokous.

Kokous jatkuu klo 20. Kiitoksia.

Kokousta jatkettiin kello 20.13.

Puheenjohtajana toimi Teuvo Kinnunen, sihteerinä Matti Koiiri ja Erkki Gröndahl.

23.

EHDOKKAAN ASETTAMINEN TASAVALLAN PRESIDENTIN VAALIIN

Puheenjohtaja: Hyvät toverit! Puoluekokous jatkuu. Esitän, että siirrymme käsittelemään esityslistan kohtaa 23.

Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy.

Voidaanko esitys hyväksyä? Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Siirrymme esityslistan kohtaan 23. Luovutan tässä ensimmäisen puheenvuoron puheenjohtaja, toveri Sorsalle. Ole hyvä!

Sorsa Kalevi (puoluetoimikunta): Hyvät toverit! Olemme puheenjohtajistomme suorittaneet antamanne tehtävän ja käyneet esittämässä tasavallan presidentille asettamane kysymyksen. Keskustelumme päätteeksi hän sanoi, että "Viekää sinne nyt sellaiset tervetset, että ei minulla ole isommin vastaan".

Me keskustelimme asiasta tovin, ja hän kertoi asiaa kyllä pitkään harkinneensa ja tuon

harkinnan päätteeksi tulleen siihen tulokseen, että hän haluttaessa ehdokkaaksi asetuisi. Mauno Koivisto sanoi, että hän on valmis vaalityöhön kanssamme, jotta saavutettaisiin hyvä tulos.

Puheenjohtaja: No niin, hyvät toverit! Kuten tuosta Kalevi Sorsan puheenvuorosta ilmeni, tasavallan presidentti Mauno Koivisto suostuu Sosialidemokraattisen Puolueen presidenttiehdokkaaksi.

Esitän puoluekokoukselle, että puoluekokous voisi hyväksyä seuraavan päätösehdotuksen: Puolueneuvoston 20. 11. 1986 tekemän päätöksen mukaisesti ja tänään saatun suostumukseen viitaten esitän, että puoluekokous päättää asettaa SDP:n ehdokkaaksi tasavallan presidentin vaaliin vuonna 1988 nykyisen tasavallan presidentti, filosofian tohtori, Mauno Koiviston.

Esitän myös, että tasavallan presidentin valitsijamiesvaaliin liittyvien puolueen sääntöjen 27 §:n tarkoittamien ohjeiden antaminen siirretään puolueneuvoston ja puoluetoimikunnan tehtäväksi.

Keskustelu tekemästäni ehdotuksesta alkaa. Pyydettyjä puheenvuoroja ei ollut. Keskustelu päättyy.

Totean, että esityslistan kohta 23 on näin tullut yksimielisesti hyväksytyksi.

Puoluekokous päätti asettaa Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p:n ehdokkaaksi tasavallan presidentin vaaliin nykyisen tasavallan presidentin, filosofian tohtori Mauno Koiviston sekä siirsi puolueen sääntöjen 27. §:n edellyttämien vaaliin liittyvien ohjeiden antamisen puolueneuvoston ja puoluetoimikunnan tehtäväksi.

12.

ASETETAAN EHDOKKAAT

PUOLUENEUVOSTON PUHEENJOHTAJAKSI, I JA II VARAPUHEENJOHTAJAKSI SEKÄ PUOLUENEUVOSTON MUIKSI JÄSENIKSI

PUOLUETOIMIKUNNAN PUHEENJOHTAJAKSI, I JA II VARAPUHEENJOHTAJAKSI, PUOLUESIHTTEERIKSI, RUOTSINKIELISTEN PUOLUEJÄRJESTÖJEN EDUSTAJAKSI SEKÄ PUOLUETOIMIKUNNAN MUIKSI JÄSENIKSI JA VARAJÄSENIKSI

Puheenjohtaja: Tämän jälkeen siirrymme esityslistan kohtaan 12. Asetetaan ehdokkaat ja aloitetaan ehdokkaista lähetekeskustelu menettelytapavaliokuntaa varten.

Esitän tässä kohtaa, että puheenvuorojen pituudeksi voitaisiin rajata kaksi minuuttia. Se lieenee kohtuullinen aika. Siinä ehtii oman ehdokkaansa esitellä riittäväksi.

Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy.

Voidaanko puheenjohtajan ehdotus hyväksyä? Hyväksytään.

Puheenvuorojen enimmäispituus rajataan kahdeksi minuutiksi.

Puheenjohtaja: Ensimmäisen puheenvuoron tähän esityslistan kohtaan käyttää Heikki Näätä Varsinais-Suomesta, valmistautuu Simeon Kärki Pohjois-Karjalasta.

Näätä Heikki (Varsinais-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Varsinais-suomalaisilla ja turkulaisilla on silloin tällöin ennenkin ollut mahdollisuus tarjota puolueessa merkittäviin tehtäviin pystyviä tovereita. Minulle on suotu mieluisa tehtävä Varsinais-Suomen puolesta ehdottaa puolueen puheenjohtajaksi tulevalle puoluekokouksikaudelle valittavaksi toveri Pertti Paasio.

Samalla esitän Varsinais-Suomen ryhmän puolesta, että puoluetuomikuntaan valittaisiin toveri Armas Lahoniitty. Kun olemme tästä asiasta keskustelleet, olemme päättäneet ja kirjallisesti häntä ehdottaneet varsinaiseksi jäseneksi, mutta kaiken varalta myös varajäseneksi.

Sitten pieni painovirhekorjaus siihen listaan, joka kokoussihteerien toimesta puhtaaksi kirjoitettiin puolueuudistuksen osalta. Käsialaa on tulkittu sillä tavoin väärin, että kohdassa, jossa lukee Terttu Lehto, on tarkoitettu hänen miestään Terho Lehtoa.

Puheenjohtaja: Seuraavana Simeon Kärki Pohjois-Karjalasta.

Kärki Simeon (Pohjois-Karjalan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Puoluejohdon valinta on aina suuri asia puolueellemme. Tällä hetkellä se on vielä tavallista suurempi, vaihtuuhan nyt puheenjohtaja, toveri Sorsa jää ansaitulle vapaalleen. Me pohjoiskarjalaiset sosialidemokraatit olemme pitäneet kokouksemme ja pidämme tähdellisenä, että johtajavalintoja olisi syytä katsella avarasti ja uudistusmielisesti.

Pohjois-Karjala tukee Pertti Paasion valintaa puolueen puheenjohtajaksi ja toivoo, että puolueen ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi valittaisiin toveri Matti Ahde. Puoluetuomikuntaan esitämme nykyistä työvoimaministeri Matti Puhakkaa.

Matti Puhakka on työmies siltä samalta tehtaalta, josta itsekkin olen saapunut tähän puoluekokoukseen. Hän oli meidän pääluottamusmiehemme ja meidän tuellamme hänestä tehtiin kansanedustaja vuonna -75. Puolue on luottanut Matti Puhakkaan myös valtakunnan tasolla. Siitä merkinä on tällä hetkellä jo kolmas ministeriys. Nyt uudessa hallituksessa merkittävä avainpaikka, johon sisältyy työelämän uudistaminen. Me tarvitsemme työelämän uudistamista ja tarvitsemme Matti Puhakkaa puoluetuomikunnassa.

Puheenjohtaja: Seuraavana Raimo Mähönen Mikkelistä, valmistautuu Anna-Liisa Hertell, Uusimaa.

Mähönen Raimo (Mikkelin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Aika ironista, että Sosialidemokraattisella Puolueella on esittää erinäisiin hallintotehtäviin erittäin päteviä henkilöitä lukuisasti. Kaikille ei näytä riittävän paikkoja. Varmasti kaikki piirit ovat perus-

teellisesti harkinneet muun muassa puoluetoimikunnan jäsenten henkilöllisyyttä, näin on tehnyt myöskin Mikkelin piiri.

Mikkelin piiri on yksimielisesti asettunut tukemaan tai esittämään meidän entistä puoluesihteeriamme Erkki Liikasta, joka, kuten kaikki tiedämme, valtiovarainministerinä istuu tällä hetkellä hallituksessa.

On esitetty arveluita siitä, että ministereitten paikka ei olisi puoluetoimikunnassa. Hyvät toverit! Minä sanon, että sellaista kokemusta, mitä esimerkiksi meidän ehdokkaamme edustaa puoluekoneistossa, meillä ei ole varaa heittää hukkaan. Liian radikaali puoluetoimikunnan jäsenten vaihtaminen ei varmasti ole kaikilta osiltaan perusteltua. Tässä Mikkelin läänin edustajien terveiset tälle kokoukselle. Kannatamme ehdottomasti Erkki Liikasen valintaa puoluetoimikunnan jäseneksi.

Puheenjohtaja: Seuraavana käyttää puheenvuoron Jorma Jokinen, Uusimaa. Valmistautuu Hannu Tonttila, Uusimaa.

Jokinen Jorma (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit. Uudenmaan puoluekokousryhmä yhtyy näihin esityksiin, joita täällä on tehty Pertti Paasion kohdalta ja myöskin esitämme puheenjohtajistoon Pirjo Ala-Kapeeta Uudeltamaalta.

Puheenjohtaja: Hannu Tonttila, valmistautuu Kimmo Kiljunen, Uusimaa.

Onko Tonttila paikalla? Ei. Entä Kiljunen?

Kiljunen, Kimmo (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Tunnettu saksalainen eläinpsykologi Konrad Lorenz on todennut: "Te ette varmaan usko, mutta on olemassa sosiaalisia valtioita, joita viisaimmat hallitsevat. Näin on paviaaneilla."

Valitessamme johtajiamme soisin, että vähintäänkin ottaisimme mallia pikkuserkuistamme eläinmaailmassa. Puolueemme on vakavassa paikassa, eräänlaisessa käännekohtassa, kuten täällä on todettu aikaisemmin. Olemme uusimassa periaateohjelmaamme, politiikanteossa olemme valinneet uusia yhteistyökumppaneita, olemme myöskin valitsemassa uutta puoluejohtoa.

Kaikki nämä tekijät asettavat vakavan kysymyksen puolueemme uskottavuudesta. Kävimme äskettäin eduskuntavaalit ja hävisimme ne. Lainkaan liioittelematta tuon häviön merkitystä on todettava, kuten puoluejohtaja Sorsa täällä totesi, että on syntynyt tiettyä luottamuskilua suhteessa osaan peruskannattajajoukkoamme. Yhteistyö kokoomuksen kanssa asettaa myöskin puolueemme uskottavuuden entistä lujemmalle. Se on eräänlainen kiirastulen paikka koko poliittiselle liikkeellemme. Olemmekö todella se voima tässä yhteiskunnassa, joka kykenee viimekädessä puolustamaan yhteisvastuun ja tasa-arvon ihanteita?

Uskottavuuden ongelma on mielestäni ehdottomasti avainkysymys, kun nyt joudumme valitsemaan myöskin puoluejohtoa. Puoluesihteerin valinta näyttää tässä asetelmassa olevan kaikkein avoimimpana. Me kaipaamme tällä hetkellä puoluesihteeria, joka kykenee linjanvetoihin, joka kykenee kaukokatseisesti katsomaan tulevaisuuteen, jolla myöskin on kansainvälisiä visioita, ymmärrystä siitä, että kehitys on itse asiassa kansainvälistä.

Me olemme keskeisesti riippuvaisia tästä. Meillä on erityyppisiä poliittisia suuntauksia suomalaisessa yhteiskunnassa, ja niiden välisestä ristivedosta on paljon kysymys. Haluankin siteerata tässä erästä kirjoittajaa, joka hahmottaa näiden poliittisten linjanvetojen vaihtoehtoja suomalaisessa yhteiskunnassa tänä päivänä. (Puheenjohtaja: Aika loppuu.) Jos saan siteerauksen tehdä, lopetan siihen.

"Pessimistinen asenne näyttää kuitenkin saaneen vahvan otteen länsimaisesta kulttuurista. Monet uskovat ihmiskunnan ajautuvan kohti katastrofia, jollei tehdä täydellistä suunnan muutosta. Nykyisestä tuotantotavasta on luovuttava ja omaksuttava nollakasvun linja.

Toinen vallitseva suuntaus perustuu antaa mennä -ajatteluun. Talouden ja kehityksen ongelmat ratkeavat sen mukaan aikaa myöten, jos ne jätetään markkinoiden hoitoon. Näiden suuntausten välissä on tarjolla tasapainoiseen kehitykseen pyrkivä, ihmisen mahdollisuuksiin luottava ja solidaarinen ajattelutapa."

Nämä sanat ovat Paavo Lipposen kirjasta Muutoksen suunta.

Puheenjohtaja: Seuraavana Tarja Kautto, Uusimaa, valmistautuu Sinikka Rokka, Uusimaa.

Kautto, Tarja (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Tämän kevään aikana ja myös tämän puoluekokouksen aikana on puhuttu paljon tarpeesta löytää puolueelle uutta ilmettä ja uusia toimintamuotoja, jotta näin tavoittaisimme entistä paremmin ihmiset, pystyisimme kartoittamaan heidän mielipiteitään ja käsityksiään tästä päivästä ja tulevaisuudesta.

Miettiessämme erilaisia keinoja tavoittaa ihmisiä nousee eittämättä mieleen tärkeänä ne toiminnot, joilla tavoitamme perheet ja ennen kaikkea lapset ja varhaisnuoret, joista voi kasvaa täälläkin perään haikailtu nuorten demarijasenten ryhmä. Toimintamme on ollut tällä alueella niin valtakunnallisesti kuin myös perusjärjestötasolla vajavaista. Olemme liian usein todenneet, ettei toimintaa saada aikaan, koska resursseja ei ole riittävästi ja koska puuttuu ennen kaikkea innostuneita ohjaajia.

Olemme ehkä liiaksi alistuneet tilanteeseen, ja emme ole riittävästi tukeneet niitä, jotka ovat tehneet nuorisotyötä, kotkatyötä. Me olemme harhautuneet ja hautautuneet kunnallisen toiminnan päätösten viidakkoon. Toki sekin alue on tietysti hyvin tärkeä. Mutta olisikohan niin, että maksamme nyt tietyllä tavalla hintaa menetettyinä ääninä ja myös menetettyinä nuorina jäseninä meidän puolueessamme. Emmekö ole riittävällä vakavuudella paneutuneet siihen, miten kosketamme perheitä, nuoria, kasvamista ja kasvattamista.

Hyvät toverit! Järjestöperheemme yksi tärkeä jäsen on Nuorten Kotkain Keskusliitto ja sen perusjärjestöt. Ne keräävät vuosittain reippaasti toistakymmentätuhatta lasta ja yli parituhatta ohjaajaa harrastamaan ja kasvamaan yhdessä sosialidemokraattisessa hengessä. Kontaktit ovat tuolla kentällä todella avoimia, vilpittömiä ja ihmistä lähellä olevia.

Toivon, että olemme valmiita satsaamaan tulevaisuudessa tähän toimintaan entistä enemmän. Kotkatyön parissa toimivat tekevät tällä hetkellä ehkä pyyteettömimmin järjestötyötä. Hyvät toverit, esitän, vaikka varsinaista aloitetta ei kokoukselle ole tehty, että puoluekokous myöntäisi Nuorten Kotkain Keskusliiton edustajalle seuraajan paikan tulevassa puoluetoimikunnassa, kuten on jo sosialidemokraattisilla naisilla ja nuorten keskusliitolla. Uudenmaan puoluekokousryhmä tukee esitystä, ja haluamme vedota muiden piirien edustajiin.

Puheenjohtaja: Seuraavana Sinikka Rokka, Uusimaa, valmistautuu Väinö Leppänen Pohjois-Hämeestä.

Rokka, Sinikka (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Käytän tämän puheenvuoron kannattaakseni Pertti Paasion valintaa puolueen puheenjohtajaksi ja Pirjo Ala-Kapeen valintaa varapuheenjohtajaksi. Molemmat kannatukset teen Uudenmaan piiriin puoluekokousedustajien puolesta.

Käsitellessämme puolueen puheenjohtajakysymystä oli valintamme Pertti Paasiosta yksimielinen ja varaukseton. Hänen toimintansa eduskuntaryhmän johdossa on vakuuttanut meidät.

Pirjo Ala-Kapeen kohdalla oli valintamme myöskin yksimielinen. Pirjo Ala-Kapeen tunnemme uusmaalaisena hyvin, ja katsomme hänen omaavan sellaista kykyä lähestyä ihmisiä ja sellaista karismaa, jota tarvitaan puolueen varapuheenjohtajana.

Sen lisäksi kannatan puoluetoimikunnan varsinaiseksi jäseneksi Tuulikki Hämäläistä ja varajäseneksi Eero Vuohulaa.

Tässä meille jaetussa listassa on uusmaalaisiksi kirjattu useita muita tovereita, jotka lähinnä eivät ole Uudenmaan piiriin asettamia ehdokkaita.

Puheenjohtaja: Seuraavana Väinö Leppänen Pohjois-Hämeestä, valmistautuu Juhani Aalto, Lappi.

Leppänen, Väinö (Pohjois-Hämeen piiri): Toveri puheenjohtaja! Kun tärkeitä valintoja tehdään ja niille täytyy taustatukea saada, pohjoishämäläinen puoluekokousryhmä on tukemassa Pertti Paasion valintaa puolueen puheenjohtajaksi, samoin varapuheenjohtajaksi Matti Ahteen valintaa, edelleen Pirjo Ala-Kapeen valintaa.

Se että saisimme työlle jatkuvuutta, turvallisuutta, edelleen esitämme valittavaksi puoluetoimikuntaan Jarmo Rantasta varsinaiseksi edustajaksi ja varaedustajaksi Maijalisa Järveä. Jatkaisin vielä sen verran, että olemme myös tukemassa kaikkia hyviä päätöksiä.

Puheenjohtaja: Tämä oli hyvä lisäys. Seuraavana Juhani Aalto Lapin piiristä, ja valmistautuu Pekka Ruotsalainen, puolueeneuvosto.

Aalto, Juhani (Lapin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Meillä on ollut sikäli helppo olla täällä kokouksessa, koska henkilövalinnat näyttävät menevän samojen nimien

mukaisesti, mitä mekin olemme kaavailleet. Pertti Paasio puheenjohtajana on meidänkin mielestämme aivan hyvä, samoin Matti Ahteen ja Pirjo Ala-Kapeen valintaa olemme pitäneet aika lailla luonnollisena. Puheenjohtaja Risto Tuominen sopii meillä hyvin ja puoluetoimikunnan jäsenenä Erkki Liikanen olisi meidän mielestämme aivan järkevä valinta edustaen siellä jatkuvuutta.

Kuten ymmärrätte, me edustamme Lapissa alueellisesti noin puolta Suomea, poliittisesti sellaista aluetta, jossa valtaa pitävät kepu ja kommunistit noin 70 prosentin osuudella. Olemme tavattoman huolestuneita siitä, että mikäli tässä kokouksessa kävisi niin, että Lappi menettäisi edustuksensa puoluetoimikunnassa, niin te ymmärrätte, kuinka epävarmaksi ja heikoksi meidän asema siellä muodostuisi. Sen takia olenkin lähtenyt tänne pönttöön esittämään, että ihmiset täällä osaisivat ajatella meidän asemaamme ja tukisivat Esko J. Ojalaa puoluetoimikunnan varajäseneksi. Me emme ole yrittäneetkään haukata varsinaisen jäsenen paikkaa, vaikka se meistä olisi aivan luonnollista ja kuuluisi meille. Mutta kuten tässä sanoin, toivon, että tästä porukasta löytyisi yksimielisyyttä niin, että Esko J. Ojala tulisi valituksi puoluetoimikunnan varajäseneksi hyvin etupäähän, mieluummin ensimmäiseksi.

Puheenjohtaja: Seuraavana Pekka Ruotsalainen puolueuuevostosta, valmistautuu Erkki Kuusikko Vaasan piiristä.

Ruotsalainen, Pekka (puolueuuevosto): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Kun julkisuudessa ja täälläkin puoluekokouksessa on puhuttu, että minä voisin olla yksi puoluesihteeriehdokas, haluan käyttää tämän puheenvuoron todetakseni, että Sosialidemokraattinen Puolue tarvitsee hyvän puoluesihteerin. Toivon, että minua ei siihen tehtävään valittaisi. Tämä johtuu aivan minun henkilökohtaisista ja perhesyistä.

Sen sijaan, kun olen kuullut, että olisi sellainenkin mahdollisuus, että Sosialidemokraattisen Puolueen terävimpään johtoon tulisi kaksi miestä ja kaksi naista, sitä pidän erinomaisena ratkaisuna.

Puheenjohtaja: Seuraavana Erkki Kuusikko Vaasasta, valmistautuu Auli Kivenmaa SNK:sta.

Kuusikko, Erkki (Vaasan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Pohjolaiset ovat aina pruuksanneet hyvin tarkasti valita ja seuloa omat ehdokkaansa. He ovat pistäneet kovat kriteeritkin asioitten eteenpäin viemiseksi. Me esitämme, että puolueen puheenjohtajaksi valittaisiin Pertti Paasio ja haluamme myöskin, että yhden asteen ylemmäksi nostetaan Matti Ahde, ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi.

Vaasan piiriryhmä esittää myöskin, että puoluetoimikuntaan valittaisiin Markus Aaltonen. Markus on juuri päättänyt ensimmäisen kauden puoluetoimikunnassa, kun tämä puoluekokous nyt uusia valitsee. Puolue tarvitsee päättävissä elimisään mahdollisimman kattavan edustuksen, jossa ei pienenä ja vähäpätöisenä seikkana saisi olla alueellinen näkökulma, vaan sille pitäisi antaa myöskin se suuri arvo, joka sille kuuluu. Markus Aaltonen on henkilönä piirimme toimintaan päin hyvin suuntautuva ja toimii hyvänä kuriiripostinkantajana täältä Helsingistä puoluetoimikunnasta piiriimme päin ja myöskin päinvastoin. Siksi, toverit, luottakaa tekin Markus Aaltosen kykyyn, tarmoon ja tai-

toon hoitaa yhteisiä asioitamme, sillä me Vaasan piiriläisetkin luotamme Markukseen. Jos pohjalainen sanansa sanoo, niin se myöskin sen pitää. Toivotaan, että Markus Aaltonen on puoluetoimikunnan listalla.

Puheenjohtaja: Seuraavana Auli Kivenmaa, SNK:sta, valmistautuu Tuomo Liikavainio, Lapin piiristä.

Kivenmaa, Auli (Sosialidemokraattisen Nuorison Keskusliitto): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Sos.dem. Nuorison Keskusliitto on asettanut ehdokkaakseen puoluetoimikuntaan puheenjohtajamme Juha Eskelisen.

Perusteina nuorisoliiton paikalle puoluetoimikunnassa esitämme mm. seuraavia asioita. Ensinnäkin nuorisoliitolla on oma paikkansa puoluetoimikunnassa ollut viimeksi vuonna 1972. Kaikilla muilla puolueilla on omissa hallintoelimiinsään tällä hetkellä oman nuorisjärjestönsä edustaja. Miksi ei myös Suomen Sosialidemokraattisella Puolueella voisi olla?

Toinen asia on se, että silloin tällöin on kuulunut arvostelua, jossa SNK:ta syytetään siitä, että puolueella ei ole nuoria jäseniä ja puolueen kannatus nuorison keskuudessa on niin vähäistä. Me toki olemme valmiita ottamaan siitä oman vastuamme. Mutta tosiasiassa on myöskin se, että nuorison kuva sosialidemokratiasta muodostuu ennen kaikkea puolueen ei niinkään nuorisoliiton tekemisistä, sillä tiedotusvälineet toimivat niin, että huomioivat puolueen eivätkä pientä nuorisoliittoa.

Kuten sanoin, puolueen kannatus nuorison keskuudessa on tällä hetkellä kohtuuttoman vähäistä. Nuorisoliiton mielestä puolueen kannanotoissa, jotka muotoutuvat puoluekokousten välillä pääosin puoluetoimikunnassa, pitäisi näkyä nuorten näkökulma. Parhaiten sitä nuorten näkökulmaa näihin kannanottoihin tuo tietenkin nuori ihminen ja nuori sosialidemokraatti.

Toverit! Me olemme täällä päättämässä puolueen tulevaisuudesta ja tämä päätös on osa sitä keskustelua. Pyydämme tukea nuorisoliiton ehdokasta Juha Eskeliselle.

Puheenjohtaja: Seuraavana Tuomo Liikavainio, valmistautuu Martti Havin, Varsinais-Suomesta.

Liikavainio, Tuomo (Lapin piiri): Olen Lapista, ja mielestäni ihan tarpeeksi kaukana Helsingistä. Me Lapin edustajat olemme etenkin viime vaalien jälkeen kuulleet valtavaa pelottelua siitä, kuinka huonosti asiat nyt menevät, kun tässä uudessa, meidän mielemme hyvinkin toimintakykyisessä hallituksessa ei ole yhtään ministeriä pohjoisesta. Nyt täällä puoluekokouksessa tehdään henkilövalintoja, joilla tuollaisia väitteitä voidaan kumota. Olemme esittäneet Ojalan Eskoa puoluetoimikunnan varajäseneksi ja olemme täysin vakuuttuneita, että hän ei ole asetetuista ehdokkaista niitä kaikkein huonoimpia, ei etenkään Lapin, mutta ei myöskään puolueen kannalta. Siksiäpä me kaikki tietenkin kannatamme Ojalan Eskoa puoluetoimikunnan varajäseneksi ja todella toivomme, että tämä sali antaa mahdollisimman laajan tuen Eskolle.

Puolueemme on tässä kokouksessa suurten tulevaisuuden haasteiden edessä, mutta

onhan meillä tulossa puolueen johtoon myös uusia, vereksiä voimia. Uskon, että Pertti Paasion johdolla puolueemme ja puolueityömme tulevaisuus on turvattu. Mutta uusien ideoiden ja voimien lisäksi puolueemme johdossa tarvitaan myös tuttuja, turvallisia ja hyväksi koettuja henkilöitä.

Me Lapin ihmiset katsomme, että nyt tehtävänsä puoluesihteerinä jättävä Erkki Liikainen on oman toimikautensa aikana osoittanut arvostavansa piiri- ja puolueosastotasolla tehtävää perustason puolueityötä. Kannolla ja katujen risteyksissä tapahtuvan puolueityön varassa puolueemme tulevaisuus onkin. Katsonkin, että Erkki Liikasen kykyjä ja poliittista rautaista kokemusta tarvitaan puolueen päättävissä elimissä edelleenkin. Kannatan hänen valitsemistaan puoluetoimikuntaan jo pelkästään siksi, että tunnemme hänet ja ennen kaikkea siksi, että Erkki on aina tuntenut lappilaiset.

Puheenjohtaja: Seuraavan Martti Havin, Varsinais-Suomesta, valmistautuu Erkki Tuomioja, Helsingistä.

Havin, Martti (Varsinais-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluekokousedustajat! Puolueemme tuleva puheenjohtaja Pertti Paasio on sanonut, että hän aikoo ohjata puoluetta pari piirua filosofisempaan suuntaan. Tämä on mielestäni oikea suunta, ja tätä kannattaa kannattaa. Kannatan Heikki Näädän täällä tekemiä esityksiä.

Mutta tähän filosofiseen suuntaan vetäisin edelleen ja olisin sitä mieltä, että kun nyt lähdemme valitsemaan puoluesihteerä, niin myöskin täällä olisi tällainen filosofinen panos paikallaan. Meidän pitäisi valita siihen aatteellinen, rehellinen toveri, jonka tiedämme ahkeraksi työntekijäksi. Puhun Jukka Gustafssonin ehdokkuuden puolesta. Perustelen sitä paitsi filosofialla, aatteellisuudella, rehellisyydellä myös sillä, että hän lähellä ammattiyhdistysliikettä ja näin ollen tietää myöskin arkipäivän ongelmat, mitä suurella kannattajakunnallamme on jokapäiväisessä elämässä. Uskon myös, että Jukka Gustafsson tuo sellaista uutta otetta puolueen toimintaan, jota täällä on jo monessa, monessa puheenvuorossa haikailtu.

Toveri puheenjohtaja! Esitän siis Jukka Gustafssonia puoluesihteeriksi.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Erkki Tuomioja, Helsinki ja valmistautuu Tuula Haatainen Helsingin piiristä.

Tuomioja, Erkki (Helsingin piiri): Hyvät toverit! Myös minä haluan kannattaa Jukka Gustafssonin valintaa puoluesihteeriksi. Katson, että hän taustaltaan ja ominaisuuksiltaan olisi monessa suhteessa ihanteellinen puoluesihteerä liikkeellemme. Me tiedämme, että hän on pitkän linjan toveri, joka on tehnyt työtä telakoilla ja konepuuseppänä, ollut töissä samalla telakalla, kuten vasfikään uudelleen asetettu presidenttiehdokkaamme Mauno Koivistokin. Työelämästä hän on siirtynyt opiskelemaan Tampereen Yliopiston yhteiskunnalliseen opetusjaokseen, sieltä valmistuttuaan palannut työelämään työväenliikkeen palvelukseen Metallityöväen Liiton koulutussihteeriksi ja nyt viimeiset 10 vuotta toiminut Metallityöväen Liiton Murikan opiston rehtorina.

Tänä aikana hän on osallistunut aktiivisesti puolue-elämään, puoluetoimintaan eri järjestöissä, nuorisoliitossa, kunnallisjärjestössä, ja hänellä on yli 10 vuoden kokemus

Tampereen kunnallispolitiikasta. Ja kun tiedämme, minkälaista tuo Tampereen kunnalliselämä on, voimme katsoa, että hänellä on varsin hyvä ja vankka pohja, kun hän on siitä selvinnyt näinkin kunniakkaasti.

Lisäksi hän on vuodesta 1987, eli vaalien jälkeen, ollut pohjoishämäläisten valitsemana kansanedustajana. Jos hänet puoluesihteeriksi valitaan, hänelle ei tarvitse erikseen järjestää tilaa eduskuntaryhmässä. Mutta nämä ovat tietysti vain ulkoisia ominaisuuksia, tärkeimpiä ovat henkilökohtaiset ominaisuudet, ja juuri tässä suhteessa katson, että toveri Gustafssonilla on ainutlaatuiset mahdollisuudet puhutella sekä meidän perinteistä kannattajakuntaamme, ammattiyhdistysvakea, perinteistä työväestöä, mutta myös niitä ihmisiä, joihin me nyt etsimme uutta kosketusta. Tavoittelemme mukaan liikkeeseemme niitä nuoria, jotka ovat huolissaan koko maailman kohtalosta, maailman rauhasta, ekologiasta, ympäristöstä, siitä kahtiajaosta, joka meidänkin yhteiskunnassamme hyvin menestyvien ja osattomien välillä on kärjistymässä. Tällaista puoluesihteerii me tarvitsemme, sellainen olisi Jukka Gustafsson.

Joka tapauksessa pidän tärkeänä, että voimme valita puoluesihteeriksi henkilön, joka on asettanut itsensä, mielipiteensä ja linjansa sosialidemokraattina alttiiksi yleisen arvionnin kohteeksi joko yleisissä vaaleissa tai puoluekeskustelussa tai tässä puoluesihteerikeskustelussakin jo ennen puoluekokousta. Toisin sanoen en pitäisi hyvänä sitä, että etsisimme tai päätyisimme ehdokkaisiin, jotka ikään kuin hatusta vedetään täällä lähinnä joidenkin korkeiden tovereiden henkilökohtaisten mieltymysten perusteella.

Lopuksi haluaisin kannattaa sitä Pekka Ruotsalaisen esittämää ajatusta, että voisimme valita paitsi varapuheenjohtajaksi naisen myös puheenjohtajaksi Vappu Taipaleen.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Tuula Haatainen, Helsinki, valmistautuu Kalevi Olin, Keski-Suomesta.

Haatainen, Tuula (Helsingin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Vappu Taipale on ehdokkaana puolueen puheenjohtajaksi. Me kaikki tiedämme, että Vappu Taipale on edistysellinen ja vakaumuksellinen sosialidemokraatti. Hänen johtajaotteensa on demokraattinen, hänellä on kyky kuunnella, ei pelkästään sanella. Hän on nainen, jolla on pitkä kokemus sosialidemokraattisessa liikkeessä.

Nyt on niin, että piirit ovat tehneet etukäteen päätöksiä valinnoista. Mielestäni piireittäin sitoutuminen ei kuulu kokousdemokratiaan, jokainen toimii äänestäjiensä valtuuttamana. Vapusta saamme sitä uudistusta, jota puolue kaipaa.

Arja Alhon nimi on ollut esillä myös puheenjohtajistoon. Minusta on tärkeää, että puheenjohtajistoon saadaan nuori nainen, joka on edistysellinen sosialidemokraatti. Tämä kanta vastaa myös Helsingin piirin kantaa siitä, että hän tulisi mukaan puheenjohtajistoon.

Nuorten poliittinen vieraantuneisuus on myös tosiasia. Nuoria koskettavat asiat eivät kanavoidu puolueen toiminnassa, mikäli nuorten konkreettinen edustus puoluetoimikunnassa puuttuu. Nuorten ehdokkaana puoluetoimikuntaan on Juha Eskelinen, SNK:n puheenjohtaja. Juha on ollut mukana myös periaateohjelmavaluokunnassa, ja

hän kykenee aatteelliseen pitkäjänteiseen työhön. Kannatan näitä kaikkia ja toivon tukea näille ehdokkaille. Kiitos.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Kalevi Olin, Keski-Suomi, valmistautuu Sirkka-Liisa Vehviläinen, Helsingistä.

Olin, Kalevi (Keski-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja! Tähän käsiteltävänä olevaan asiaan haluaisin keskisuomalaisen nimissä lausua ensinnäkin parhaat kiitoksemme toveri Kalevi Sorsalle, jonka seuraajasta nyt on kysymys. Hän on johtanut tätä liikettä hyvin moitteettomasti. Tämä pätee niin sisäpolitiikkaan kuin myöskin kansainväliseen politiikkaan, joten Kaleville siis kiitokset.

Mitä tulee keskisuomalaisen ajatuksiin hänen seuraajaehdokkaistaan, voimme todeta, että Sosialidemokraattinen Puolue on sikäli hyvässä tilanteessa, että meillä on itse asiassa useampiakin mitat täyttäviä tovereita. Olemme Keski-Suomessa päätyneet kuitenkin esittämään Pertti Paasiota tähän tehtävään ja samalla olemme päätyneet esittämään puolueen ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi toveri Matti Ahdetta.

Siltä osin kuin tämä kokousasia liittyy puoluetoimikunnan jäsenyyteen, me esitämme tähän tehtävään toveri Pentti Sahia. Pentti Sahi on tullut valituksi puoluetoimikuntaan Tampereen puoluekokouksessa vuonna 1977. Pentti Sahi edustaa jatkuvuutta, hän edustaa myöskin perusjärjestötasolla maamme suurinta työväenyhdistystä Jyväskylän Työväenyhdistystä, jossa meillä on jäseniä yli 1 200. Hän toimii tuon yhdistyksen puheenjohtajana. Yhdistyksemme valmistautuu ensi vuonna 100-vuotisjuhliin. Pentti tunnetaan myös järjestöihmisenä, ja hän edustaa puoluejohdossa sitä tehtäväaluetta, jonka haltijaan ei liity valtakunnantason valtiopäivämiespyrkimykset. Sellaistakin edustusta tässä puolueessa ja sen johdossa edelleenkin tarvitaan. Muita nimiä Keski-Suomen ryhmässä ei ole esitetty puoluetoimikuntaan. Kiitos toveri puheenjohtaja!

Puheenjohtaja: Kiitos! Seuraavana Sirkka-Liisa Vehviläinen, valmistautuu Pekka Moilanen Oulun piiristä.

Vehviläinen, Sirkka-Liisa (Helsingin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Helsingin puoluekokousryhmä on laajasti ja monipuolisesti keskustellut niistä perusteista, joilla henkilövalintoja tässä puoluekokouksessa tehdään. Erityisen syyn tähän harvinaisen perusteelliseen pohdintaan on antanut se, että toverit Sorsa, Työläjä ja Liikanen ovat ilmoittaneet jättävänsä tehtävänsä puolueen johdossa.

Helsingin puoluekokousryhmä edellyttää, että valittavalla puoluejohdolla on paitsi kokemusta myös näkemyksiä ja kykyä johtaa puoluettamme ja sitä kautta kehittää suomalaista yhteiskuntaa uudessa poliittisessa tilanteessa. Puheenjohtaja ja puoluesihteerit ovat ne kaksi henkilöä, joiden pätevyys tulee kiinnittää erityistä huomiota valintoja tehtäessä.

Helsingin piirillä on esittää puoluekokouksen valittavaksi puoluesihteerin vaativaan tehtävään toveri, joka täyttää mitä parhaimmalla tavalla esitetyt kriteerit, hän on Paavo Lipponen.

Paavo Lipponen tuntee puolueen läpikotaisin hyvine puolineen, mutta myöskin heikkouksineen ja hänellä on myös selvät näkemykset siitä, mitä puolueelle pitäisi tehdä. Sen lisäksi, että hänellä on puolueltoiminnasta kokemuksia, näkemyksiä, hän on myös pätevä, kokenut kunnallispoliitikko ja urheilutoiminnassa aktiivinen niin perusjärjestötasolla kuin myöskin muuten on kiinnostunut urheilutoiminnan kehittämisestä. Hän on myöskin TULn mestari, jos meriittejä halutaan etsiä.

Lipposen pätevyyttä ei kukaan voine asettaa kyseenalaiseksi. Jotkut ovat yrittäneet kehitellä vastustusta Paavo Lipposelle siitä syystä, että hänellä olisi pätevyyttä vaativampiinkin tehtäviin. Tätä logiikkaa helsinkiläisinä emme ole kyenneet ymmärtämään. Meidän pyrkimyksemme on saada puoluesihteeriksi tovereista paras mahdollinen, ja olemme sitä mieltä, että hän on Paavo Lipponen.

Sen lisäksi Helsingin puoluekokousryhmä on keskustellut muista helsinkiläisistä tavoitteista tässä kokouksessa ja olemme esittäneet, että Arja Alho tulisi valittavaksi puolueltoimikuntaan. Kiitoksia.

Puheenjohtaja: Kiitos! Seuraavana Pekka Moilanen Oulusta, valmistautuu Leena Repo Kuopion piiristä.

Moilanen, Pekka (Oulun piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Oulun piiri on tehnyt esityksen, että Matti Ahde valittaisiin puolueemme ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi. Matti Ahde on toiminut puolueemme johdossa Tampereen puoluekokouksesta 1972 lähtien, puolueemme varapuheenjohtajana kuluneen puoluekokouskauden ajan. Näin on selvää, että hän edustaisi puolueen johdossa nimenomaan jatkuvuutta. Kiitän tässä vaiheessa jo kaikkia niitä tovereita, jotka ovat ilmaisseet tukensa esityksellemme.

Hyvät toverit! Oulun puoluekokousryhmä tukee Pertti Paasion valintaa puolueltoimikunnan puheenjohtajaksi.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Leena Repo Kuopiosta, valmistautuu Pekka Mutanen Etelä-Hämeestä.

Repo, Leena (Kuopion piiri): Arvoisa puheenjohtaja, hyvät puoluetoverit! Kuopion piiri esittää Pertti Paasiota puheenjohtajaksi sekä Matti Ahdetta ja Pirjo Ala-Kapeeta varapuheenjohtajiksi sekä puolueltoimikuntaan lehtori Irma Peiposta Varkaudesta varsinaiseksi tai varajäseneksi.

Paitsi että esitämme erittäin aktiivista sosialidemokraattia puolueltoimikuntaan, olemme myös hyvin iloisia siitä, että edellisen hyvän lisäksi voimme yksimielisesti esittää nimenomaan naista. Esityksiin puolueltoimikunnan jäseniksi heitä ei liiaksi sisälly, vaikka tasa-arvolakikin on juuri tuore. Näinä aikoina puolueen positiivinen imago vaatii naisten näkyvämpää edustusta.

Edustajan saaminen puolueltoimikuntaan on Kuopion piirille myös varsin tärkeä asia, koska Kuopion piiri on vain kerran kauan sitten 40-50-lukujen taitteessa ollut puolueltoimikunnassa edustettuna. Tämän takia puhumme tästä esityksestä vähän tavanomaista enemmän ja myöskin siksi, että puolueen kannatus on piirissämme nousussa.

Irma Peiponen on tehnyt erittäin ansiokasta työtä nuorten parissa, ensin Päivän Nuorten ja sittemmin nuorisoliiton piirissä. Toiminta Nuorten Kotkien parissa on näihin päiviin asti ollut Irma Peiposelle lähes puoli elämää. Kansainvälisyys ja rauhankasvatus ovat Irma Peiposen keskeistä ajatussisältöä, kaupunginvaltuuston ja -hallituksen jäsenyyks kuuluu myös kuvioihin. Lisäksi on tärkeää myös alueellinen näkökohta eli valtakunnan Helsinkiä reunemmalla olevien alueiden näkökulmien esillä pysyminen näissä valintakysymyksissä. Vastaamme siihenkin huutoon.

Siis aluepoliittista, kansainvälistä, naisten ja nuorten puolesta -näkökulmaa toveri Irman mukana puoluetoimikuntaan.

Puheenjohtaja: Kiitos. Seuraavana Pekka Mutanen Etelä-Hämeestä, valmistautuu Unto Kärppä Varsinais-Suomesta.

Mutanen, Pekka (Etelä-Hämeen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Etelä-Häme on lähtenyt esityksessään hakemaan puolueelle toimivaa kokonaisuutta, siksi Etelä-Häme tukee Pertti Paasion valintaa puolueen puheenjohtajaksi.

Puoluetoimikunnan ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi Etelä-Häme tukee Pirjo Alakapeen valintaa ja toiseksi varapuheenjohtajaksi Matti Ahdetta.

Sen lisäksi Etelä-Hämeessä ja Etelä-Hämeen piirissä on nimenomaan kiinnitetty huomiota puolueen toiminnassa eri tehtävissä Paavo Lipposen toimintaan, ja tästä syystä Etelä-Häme esittää Paavo Lipposen valitsemista puoluesihteeriksi.

Etelä-Hämeen piirissä on myöskin keskusteltu järjestötyön merkityksestä ja tästä syystä Etelä-Häme esittää puoluetoimikuntaan Arpo Heinosta ja varajäseneksi Raija Niemä. Kannatamme puolueuuvoston puheenjohtajaksi Risto Tuomista.

Puheenjohtaja: Kiitos! Seuraavana Unto Kärppä ja valmistautuu Juha Nummela Satakunnasta.

Kärppä, Unto (Varsinais-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluekokousedustajat! Heikki Näättä on täällä tehnyt ehdotuksen puolueen puheenjohtajaksi Pertti Paasiosta, kannatan lämpimästi hänen valintaansa.

Samoin puoluetoimikunnan jäseniksi kannatan Armas Lahoniityn valintaa. Hän on Varsinais-Suomen piirissä tehnyt suuriarvoista työtä sosialidemokraattisen liikkeen hyväksi ja on tällä hetkellä Varsinais-Suomen sosialidemokraattisen piirin puheenjohtaja.

Hyvät toverit! Ammattiyhdistysliikkeessä sosialidemokraatit ovat viime aikoina kokeneet vastoin käymiä. Tästä syystä ja monesta muustakin syystä esitän, että puoluesihteeriksi valittaisiin ammattiyhdistysliikkeen luottamusta nauttiva, erityisesti metallityöläisten tuntema Metallin Murikan opiston rehtori Jukka Gustafsson. Uskoisin, että puolue saisi siitä kaipaamaansa ilmettä Jukka Gustafssonin valinnasta.

Puheenjohtaja: Seuraavana Juha Nummela Satakunta, valmistautuu Anna-Liisa Hertell Uusimaa.

Nummela, Juha (Satakunnan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Tässä on viime aikoina yksi sun toinen sanonut, että politiikka on henkilöistynyt, mutta niin se vaan näyttää olevan, että sosialidemokraattien kokoustakin henkilökysymykset tuntuvat erityisen paljon kiinnostavan.

Tämä on tietysti luonnollista, puolue on erittäin merkittävien henkilöratkaisujen edessä. Haluan tässä tuoda esiin satakuntalaisten puoluekokousedustajien tuntoja.

Ensinnäkin puoluepiirinä me tavoittelemme puoluetoimikunnasta kahta paikkaa. Meillä on ehdokkaana mies ja nainen, talousjohtaja Antti Koskinen Harjavallasta, piirijärjestömme puheenjohtaja ja päätoimittaja Ulla Turkki Porista. Jos me nämä saamme lävitse, se on satakuntalaisille jo jonkinlaista joustoa, koska meillä on puoluejohtossa tällä hetkellä satakuntalaiselta maaperältä puolueen ensimmäinen varapuheenjohtaja ja puoluetoimikunnan varajäsen.

Mitä sitten tulee tähän varsinaiseen puoluejohtoon, me kannatamme yksimielisesti Pertti Paasion valitsemista puolueen puheenjohtajaksi.

Edelleen kannatamme yksimielisesti Matti Ahteen valitsemista puolueen ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi.

Me olemme myös tehneet päätöksen siitä, että kannatamme Risto Tuomista puolue-neuvoston puheenjohtajaksi.

Tämä kokous näyttää nyt sitten hyvin pitkälle käpertyvän tämän puoluesihteerikysymyksen ympärille. Me olemme ryhmässä puhuneet siitä, että jos me saavutamme omat tavoitteemme, Satakunnan ryhmä ei ole esteenä järkeville ratkaisuille tässä kysymyksessä. Täällä on piiriryhmien välisissä neuvotteluissa puhuttu myöskin tietysti viiden mallista, joka olisi Paasio, Ahde, Ala-Kapee ja Lipponen, ja minusta tuntuu, että sekään ei olisi mikään hullumpi vaihtoehto puoluejohtoa valittaessa.

Puheenjohtaja: Kiitos. Seuraavana Anna-Liisa Hertell, Uusimaa, valmistautuu Nils Backlund, Ruotsalainen Työväenliitto.

Hertell, Anna-Liisa (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Täällä on useissa puheenvuoroissa esitetty puolueen puheenjohtajistoon toveri Pirjo Ala-Kapeeta. Me Uudenmaan piirin puoluetoverit tunnemme hänet erittäin hyvin ja nyt muutamilla sanoilla kuvailen häntä lähemmin. Hän on lähtöisin työläisperheestä ja tuntee kantapään kautta myöskin pieneläjän asiat. Eduskunnassa hän on istunut kolme kautta ja on osallistunut mm. hyvin tärkeisiin lainsäädännöllisiin päätöksiin. Kiitosmaininnalla on todettava, että hän on toiminut ja toimii edelleen Työväen Sivistysliiton puheenjohtajana ja on tässä ominaisuudessa liikkunut hyvin laajasti myöskin muissa piireissä kuin Uudenmaan piirissä.

Me Uudenmaan piirin puoluetoverit voimme lisäksi todeta, että hänellä on riittänyt aikaa lähes kaikkiin tärkeimpiin meidän piirin tapahtumiin, ja sen lisäksi hän on aktiivisesti osallistunut eri puolueosastojen kokouksiin. Hän todella tuntee myöskin puolueen toimintaperiaatteet puolueosaston tasolla. Hänen kohdallaan on myös todettava, että

puolueäänestyksissä hänen kannatuksensa on jatkuvasti noussut ja sen lisäksi hän on saanut nousevan kannatuksen äänestettäessä valtiollisissa tai kunnallisissa vaaleissa. Hänet tunnetaan todella myöskin kansan syvissä riveissä.

Puheenjohtaja: Seuraavana Nils Backlund, Ruotsalainen Työväenliitto, valmistautuu Pertti Knuuttila, Keski-Suomi.

Backlund, Nils (Ruotsalainen Työväenliitto): Toveri puheenjohtaja, kamrat ordförande! Hyvät toverit! Ruotsalaisen Työväenliiton puoluekokousehdokkaat ovat yksimielisesti asettuneet Pertti Paasion puheenjohtajaksi valinnan kannalle ja myöskin, että Matti Ahde valittaisiin ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi. Esitimme myöskin, että puoluetoimikuntaan valitaan Kaj Bärlund.

Bästa kamrater. Finlands Svenska Arbetarförbunds partikongressdelegater ställer sig enhället bakom Pertti Paasio tili ordförande. Också att Matti Ahde väljs tili första vice-ordförande och att Kaj Bärlund väljs tili partistyrelsen. Tack, kiitos.

Puheenjohtaja: Kiitos. Seuraavana Pertti Knuuttila, Keski-Suomi, valmistautuu Maija Piitulainen Keski-Suomesta.

Knuuttila, Pertti (Keski-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit. Tuon nuorekkaita terveisiä Keski-Suomesta. Keski-Suomi on jäänyt jonkin verran väliin pitkän aikaa jo ministerikuvioissa, ja meillä on ollut Pentti Sahi puoluetoimikunnan edustajana. Kannatan nuorekkaan Penan valintaa puoluetoimikuntaan jatkamaan keskisuomalaisten äänenä.

Samalla haluan tuoda esille kannatukseni nuorisoliikkeen puheenjohtajan Juha Eskelisen valinnalle puoluetoimikuntaan. Nuoria on kuulutettu tässäkin kokouksessa jo perään, nuorten perään kuulutetaan perusjärjestöissä. Se on sektori, missä meillä ei oikeastaan tällä hetkellä enää ole mitään hävittävää, kaikki on melkein jo hävitty. Mutta työtä on jatkettava, ja minun mielestäni Juha puoluetoimikunnassa olisi omalta osaltaan viemässä eteenpäin sosialidemokraattista nuorisotoimintaa. Kiitos.

Puheenjohtaja: Seuraavana Maija Piitulainen Keski-Suomesta, valmistautuu Simo Salmelin Keski-Suomesta.

Piitulainen, Maija (Keski-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, rakkaat puoluekokousedustajat! Keski-Suomen puolesta Kalevi Olin esittikin kiitokset jo Kalevi Sorsalle meidän keskisuomalaisten puolesta, mutta oman paikkakuntalaisten! puolesta haluan vielä nämä kiitokset esittää.

Täällä on tänä päivänä kannettu huolta työttömyydestä, vähempiosaisten toimeentulosta, väliinputoajista. Me odotamme suurimmassa osassa poliittisen keskustelun eri vaiheita jotain muutosta, tilannetta, joka on meille unelma. Myöskin täällä oliko Mähönen, joka puheenvuorossaan mainitsi, että on ironista, kun meillä on johtopaikoille esittää monta henkilöä. Minun mielestäni se ei suinkaan ole ironista, vaan se on upeaa, että meidän liikkeessä on hyviä, pystyviä henkilöitä johtopaikoille. Me pystymme jopa valitsemaan, meillä ei ole vain yhtä.

Senpä vuoksi tämänpäiväisen keskustelun kuultuamme ja jo tässä kuukausia mietittyämme Suolahden Sosialidemokraattiset Naiset ovat päättäneet esittää Vappu Taipalettä tuomaan muutoksen tuulia ja elvyttämään pehmeämpiä arvoja ihmisten lähellepääsemiseksi. Me tiedämme, että Vapun tapa tehdä politiikkaa ei ole kovan linjan politiikkaa vaan pehmeillä arvoilla tehtävää politiikkaa, joka on helppo hyväksyä. Puolue kärsi valtavan vaalitappion, mutta Vapun johdolla tässä puolueessa naiset olivat se voima, joka pelasti meidät siltä, että tappio ei ollut vieläkin suurempi. En muista tarkalleen lukuja, mutta nämä olisivat toiset satatuhatta mokomaa olleet jo, ellei naisten vaalityö olisi ollut niin uljasta. Joten nyt kun ei enää ole sukupuolirajoja tasa-arvolain voimassa ollessa voidaan valita Vappu Taipale puolueen puheenjohtajaksi.

Puheenjohtaja: Kiitos. Simo Salmelin Keski-Suomesta, valmistautuu Pekka Korpinen Helsingistä.

Salmelin, Simo (Keski-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluetoverit! Äänekoskella järjestöväki hyvin pitkään ja antaumuksella keskusteli sen jälkeen, kun oli tullut tietäväksi, että puoluejohto tässä kokouksessa tulee vaihtumaan, siitä, kenenkä henkilön johdolla ja minkä ilmeisenä puolueen työtä tulisi jatkaa ja minkä johtoisena.

Tulimme siihen tulokseen, että puolueen ilmettä on pystyttävä jollakin tavoin uudistamaan ja sen myötä hyvin yksimielisenä järjestöväki kokouksensa päätteeksi antoi minulle eväät tälle kokoukselle, että minun tulee esittää puolueen puheenjohtajaksi Vappu Taipalettä. Ja samalla järjestöväki antoi tehtäväkseni esittää, että puolueen joko ensimmäiseksi taikka toiseksi varapuheenjohtajaksi tulisi valita toveri Matti Ahde.

Samalla haluan tässä tuoda terveiset Keski-Suomen edustajilta. Täällä puoluekokouksessa tietävästi ei ole tehty ainakaan keskisuomalaisien taholta muuta esitystä puolue-toimikunnan jäseneksi kuin Pentti Sahi, mikä täällä on jo aikaisemmin esitetty. Kiitoksia.

Puheenjohtaja: Kiitos. Seuraavana Aura Lindroos, Uusimaa, valmistautuu Raimo Kokkonen Kymestä.

Lindroos, Aura (Uudenmaan piiri): Nuorena vitso väännettävä, eli lapsissa on puolueen tulevaisuus ja tulevat puolueen jäsenet. Siitä syystä kannatan Uudenmaan piirin esitystä Nuorten Kotkain Keskusliiton seurantajäsenyydestä puolue-toimikunnassa. Esityksen teki Tarja Kautto.

Puheenjohtaja: Kiitos. Seuraavana Raimo Kokkonen Kymestä, valmistautuu Liisa Jaakonsaari Sosialidemokraattisista Naisista.

Kokkonen, Raimo (Kymen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit. Kymen läänin sosialidemokraattinen piiri esittää, että puolue-neuvoston puheenjohtajaksi valittaisiin edelleenkin Risto Tuominen. Häntä on täällä jo kahdessa edellisessä puheenvuorossa ainakin oman laskuni mukaan kannatettu siihen tehtävään, eli minä toivon, että puoluekokous voi hyvin vakavasti harkita tätä asiaa.

Edelleen Kymen piiri esittää, että puolue-toimikunnan varsinaiseksi jäseneksi valittaisiin

Kymen piiristä Pekka Ruotsalainen. Hän kävi täällä itse kieltäytymässä puoluesihteerin tehtävistä, mutta me kylmiläiset uskomme Pekan taitoihin ja luotamme, että hän pystyy puoluetoimikunnassa tekemään hyvää työtä puolueen hyväksi.

Lisäksi Kymen piiri esittää tai yhtyy niihin esityksiin, mitä on tehty puolueen puheenjohtajaksi. Me kannatamme Pertti Paasion valintaa, samaten Matti Ahteen valintaa ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi sekä Pirjo Ala-Kapeen valintaa toiseksi puolueen varapuheenjohtajaksi. Kiitoksia.

Puheenjohtaja: Kiitos. Seuraavana Liisa Jaakonsaari, valmistautuu Hannu Ikonen, Uusimaa.

Jaakonsaari, Liisa (eduskuntaryhmä): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluetoverit! Ne lausunnot, joita SDP:n järjestöt ja yksittäiset jäsenet antoivat puolueen periaateohjelmasta, kuvaavat hyvin järjestöjen ja jäsenistön poliittisen tahdon suuntaa. Viimeisessä Sosialistinen Politiikka -lehdessä on erinomaisen mielenkiintoinen Helvi Ollikaisen haarukointi siitä, että minkälainen ihmiskuva ja johtajuustoive puolueen jäsenillä ja järjestöillä on näiden lausuntojen pohjalla.

Hän hahmotti seuraavia piirteitä johtajille: Hän on taipuvainen pasifismiin, hän sitoutuu työväenliikkeen perinteisiin arvoihin ja käsitteisiin, hän vannoo demokratian nimeen, hän on mielenlaadultaan sosiaalinen ja solidaarinen, hän ajattelee nykyään vähän utuisia vihreitä ajatuksia, hän pitää punaista paitaa. Ja tällainen toveri on Vappu Taipale, jota Sosialidemokraattiset Naiset esittävät SDP:h puheenjohtajaksi. Sinänsä on jo historian tekemistä, että tämä pian sata vuotta vanha puolue saa edes puheenjohtajaehdokkaaksi naispuolisen toverin. Vappu Taipale ei ole Pertti Paasion vastaehdokas, hän on Pertti Paasion myötäehdokas. Toverit, meillä on mahdollisuus tehdä historiaa, mikä on ihmisen tehtäväkin. Kiitos.

Puheenjohtaja: Kiitos. Seuraavana Hannu Ikonen, Uusimaa, ei ole paikalle. Leo Söderqvist, Helsinki. Söderqvistin jälkeen Esa Lehtinen, Kymen piiri.

Söderqvist, Leo (Helsingin piiri): Hyvät toverit, tapanani ei ole yleensä ollut paljon lii-kuskella näissä kehumiskeskusteluissa, mutta tässä kokouksessa on viljelty sellaisia nimiä, jotka ovat saaneet potkua vähän meikäläiseenkin. Lähinnä haluaisin kiinnittää kahteen henkilöön huomiota. Ensimmäinen ei henkilönä, vaan nuorisoliiton edustajana. Haluaisin puoluetoimikuntaan saatavan nuorisoliiton edustuksen. Se on ollut aikoi-naan siellä ja sitä tarvittaisiin nyt tälläkin hetkellä, joten kannatan nuorisoliiton edustus-ta.

Toinen on puoluesihteerikysymys. Olen kuluttanut aikaani Murikan kansanopistossa, opiskellut ja saanut sieltä oppia myös poliittisessakin mielessä ja oppinut tuntemaan Jukka Gustafssonin henkilönä, joka kykenisi tällaisen tehtävän hoitamaan. Oppilaan näkökulmasta haluan tuoda tällekin salille oman näkemykseni siitä, että hänen asian-tuntemuksensa ammattiyhdistysliikkeestä riittää myös ay-välle tässä tilanteessa. Puo-lesihteerinä hän pystyy paljon palvelemaan ammattiyhdistysliikettä ja tuomaan uutta ilmettä ja voimaa puolueen johtoon.

Puheenjohtaja: Kiitos. Esa Lehtinen Kymestä, valmistautuu Riitta Myller eduskuntaryhmästä.

Lehtinen, Esa (Kymen piiri): Kannatan Paavo Lipposen valintaa puoluesihteeriksi.

Puheenjohtaja: Kiitos. Seuraavana Riitta Myller eduskuntaryhmästä, valmistautuu Pauli Burman Helsingistä.

Myller, Riitta (eduskuntaryhmä): Puheenjohtaja, hyvät toverit! Tässä historiallisessa tilanteessa puolueen jäsenet odottavat todellista muutosta ja todellista vaihtoehtoa puolueen johtoon. Tarvitsemme demokraattisen kansanjohtajan, tarvitsemme uudistuskykä, tarvitsemme henkilön, jolla on kykyä tuntea ja aistia ihmisten uudet toimintatarpeet ja muuttaa nämä tuntemukset ja aistimukset todelliseksi toiminnaksi. Tarvitsemme uudenlaista luottamusta ihmisiin ja demokraattiseen osallistumiseen. Hyvät toveri, tarvitsemme puheenjohtajaksemme Vappu Taipaleen.

Puheenjohtaja: Seuraavana Pauli Burman. Valmistautuu Osmo Keinänen Pohjois-Karjalasta.

Burman, Pauli (Helsingin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit. Sen kokemuksen perusteella, mikä minulla sattuu olemaan — tämä on kymmenes puoluekokous, jossa olen mukana toimitsijana, lehtimiehenä, kansanedustajana, rivimiehenä, kokousedustajana, milloin missäkin roolissa tässä pitkän työväenliikkeen taipaleessani — osasin etukäteen arvata, että ainakin alkupuoli kokousta menee jälleen henkilökysymyksissä, kuten tänään on tapahtunut. Tuolla käytävillä iltapäivällä kulki melkoisia huhuja siitä, että puolueen vanha johto ja nykyjohto tulee puuttumaan näihin henkilökysymyksiin ja hoitamaan hommat mieleisikseen. Näinhän on joskus puolueen historian aikana tapahtunutkin. Minä en usko näihin huhuihin ja toivottavasti niitä ei nyt enää levitellä, ellei niistä nyt sitten tule todellisuutta.

Kun saimme kuulla kentällä, että puoluejohto haluaa vaihtaa vetäjiä puolueeseen, kunkin omasta syystänsä, olimme yksimielisiä siitä, että tämä nykyinen johto, joka nyt lopettaa toimiaan näissä tehtävissä, on suorastaan mainiolla ja erinomaisella tavalla tehnyt hyvää työtä. Ainahan on häviöitä ja voittoja, tämä on työväenliikkeen ja poliittisen liikkeen laki.

Tällä kertaa me olemme puhuneet kahdesta asiasta, linjanvedosta ja järjestötoiminnan uudistamisesta. Tällöin puoluesihteerin henkilö on aivan keskeinen kysymys. Kaikki kunnia puheenjohtajalle, mutta hänen tehtävänä on vetää suuria linjoja, puoluesihteerille kuuluu enemmän käytännön työt. Sen vuoksi siihen tehtävään tarvitaan henkilöä, jolla on vankka järjestökokemus ja jolla on näkemyksiä. Olen varma, että jokainen salissa tietää, kenestä ehdokkaasta puhun: Paavo Lipposesta. Ne, jotka ovat lukeneet hänen kirjansa, joka ilmestyi äskettäin, voivat todeta, että siinä on mies, jolla on näkemyksiä ja jolla on varmasti tarmoa ja tahtoa toimia tavoitteisiin pääsemiseksi ja puolueen johtamiseksi. Kannatan Paavo Lipposta.

Puheenjohtaja: Kiitos. Seuraavana Osmo Keinänen, Pohjois-Karjala, valmistautuu Kalevi Hämäläinen, Uudenmaan piiri.

Keinänen, Osmo (Pohjois-Karjalan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Tässä on se asiakohta, josta meidän on keskusteltava, kun järjestöelämää lähdemme kehittämään tulevalle puoluekokouskaudelle. Utran Työväenyhdistys on tehnyt menettelytapaloitteen mm. puoluetoimikunnan varsinaisista jäsenistä niin, että puoluetoimikunnassa ei saisi olla enemmistöä kansanedustajista ja että myöskin naisten osuutta on lisättävä nykyisestäään ja ettei myöskään puoluesihteeriksi saa olla kansanedustaja eikä valtiopuolueen jäsen. Me perusjärjestötasolla haluamme niin, että puolueen johto olisi päätoimisesti tekemässä järjestötyötä ja olemaan resurssina ja ohjaamassa tätä poliittista toimintaa.

Olen saanut myöskin tietää useammasta piiristä tällä Suomenniemellä, että naiset ovat yrittäneet saada puoluetoimikuntaan lisää edustusta. Halua ja tahtoa siellä olisi, mutta me ukkoutuneet vallanpitäjät siellä perusjärjestöissä, puoluepiireissä ja puoluejohdossa olemme olleet niin voimakkaasti esteenä, että näyttää siltä, että tässä kokouksessa emme tule saamaan lisää naisia näitten keskustelujen perusteella, jotka tässä on käyty puoluetoimikunnasta.

Myöskin puoluejohdon osalta tuossa tuli esille, että Vappu Taipale on myötäelämässä Paasion puolesta. Sehän on sinänsä hyvä asia, mutta kun ajatellaan, että kun yritetään vetää ja varmasti voimakkaasti tuoda esiin miehiä puolueen puoluesihteeriksi, esitän Utran Työväenyhdistyksen osalta, että ei valita kansanedustajia. Näistä ehdokkaista on Jukka Gustafsson kansanedustaja, Paavo Lipponen on entinen ja Arja Alho on kansanedustaja, Riitta Myller on kansanedustaja. Vaikka hän onkin sieltä Pohjois-Karjalasta, hän on tuon naisliiton ehdokas, niin on merkitty tähän. Kun hänkin on kansanedustaja, tähän ehdokaslistaan jää Ulpu Iivari. Valitaan hänet puoluesihteeriksi yksimielisesti.

Puheenjohtaja: Kalevi Hämäläinen Uudeltamaalta, valmistautuu Ulla Kemi Oulun piiristä.

Hämäläinen, Kalevi (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Kannatan lämpimästi täällä jo monesti esitettyä Pertti Paasiota puolueen uudeksi puheenjohtajaksi. Varapuheenjohtajaksi kannatan myös lämpimästi Matti Ahdetta ja Pirjo Alakapeeta. Uudenmaan piirin edustajat ovat asettaneet ehdokkaaksi puoluetoimikunnan varsinaiseksi jäseneksi Tuulikki Hämäläisen. Tuulikki Hämäläinen on toiminut nyt päättyvällä puoluekokouskaudella puoluetoimikunnassa varajäsenenä. Hän on siellä toiminut ansiokkaasti ja täyttänyt häneen asetetut toiveet. On aivan luonnollista, että hänet nyt valittaisiin varsinaiseksi jäseneksi.

Tuulikki Hämäläinen on toiminut edellisellä eduskuntakaudella maatalousvaliokunnan varapuheenjohtajana, puolueen maatalousasioiden erikoisasiantuntijana. Tuulikki Hämäläisellä on myös vankka kokemus kunnallispoliittisesta elämästä. Tällä hetkellä hän on Hyvinkään kaupunginvaltuuston puheenjohtaja. Edellisellä valtuustokaudella hän oli kaupunginhallituksen puheenjohtaja. Hänellä on vankka sosialidemokraattinen tausta. Toivomme, että hänet valitaan sosialidemokraattisen puoluetoimikunnan jäseneksi.

Puheenjohtaja: Kiitos. Seuraavana Ulla Kemi, Oulu. Valmistautuu Lilja Valjakka Etelä-Hämeestä.